

**ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ**

Το συγγραφικό έργο του Κωστή Παπαγιώργη

Μία πρώτη προσέγγιση

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Γεωργία Σ. Μπάμπη

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2011



**ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ**

Το συγγραφικό έργο του Κωστή Παπαγιώργη

Μία πρώτη προσέγγιση

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Γεωργία Σ. Μπάμπη

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2011

14/2011
Καούργη
Μυλωνίου
Σαγιώτη



**ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ**

Το συγγραφικό έργο του Κωστή Παπαγιώργη

Μία πρώτη προσέγγιση

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Γεωργία Σ. Μπάμπη

Επόπτρια καθηγήτρια: Μερσίνη Μορελέλλη-Κακούρη

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2011



ΕΙΣΗΓΗΣΗ

Στη μνήμη του πατέρα μου Σταμάτη (1943-1983)



ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Στη σελίδα αυτή πολλά θα μπορούσαν να καταγραφούν ως ειλικρινείς ευχαριστίες και ουσιαστικά «ευγνωμονώ» σε πολλούς αποδέκτες. Ανθρώπους «συνοδοιπόρους», όλα αυτά τα χρόνια της φοίτησής μου στο Τμήμα της Βιβλιοθηκονομίας του ΑΤΕΙΘ.

Μέσα από την ψυχή μου λοιπόν, ευχαριστώ βαθύτατα τη μητέρα μου, η οποία μου συμπαραστάθηκε και μου συμπαρίσταται πάντα ως μάνα, ως πατέρας και ως φίλη, καθημερινά και ουσιαστικά.

Το σύζυγό μου Ιορδάνη, για την υπομονή και την ενθάρρυνσή του, τα δύο μου παιδιά Σωτήρη και Σταμάτη, για την αγάπη και τη χαρά που βιώνω από την ημέρα που ήρθαν στον κόσμο.

Επίσης, την κ. Μερσίνη Μορελέλη-Κακούρη, ως επόπτρια καθηγήτρια, για την τελεσφόρο συνεργασία σε όλη τη διάρκεια της εκπόνησης της πτυχιακής εργασίας.

Τέλος, μέσα και από τις σελίδες τούτες, εκφράζω τον αληθινό σεβασμό και την εκτίμησή μου στον κ. Κωστή Παπαγιώργη.



ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	5
1.1. ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ.....	5
1.2. ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	5
1.3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....	7
1.4. ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	8
1.5. ΜΟΡΦΗ ΤΩΝ ΑΝΑΓΡΑΦΩΝ.....	9
2. ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ Κ. ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗ.....	10
3. ΔΟΚΙΜΙΑΚΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ Κ. ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗ.....	11
4. ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ Κ. ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗ.....	67
4.1 ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ «ΚΟΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΠΕΝΔΥΤΗ» Στήλη: <i>Ισόπεδος διάβασις</i> (2002-2010).....	67
4.2 ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ «LIFO» Στήλη: <i>Μεικτή Ζώνη</i> (2006-2010).....	86
5. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ.....	91
6. ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΣΕΙΡΑΣ.....	96
7. ΣΥΛΛΟΓΙΚΑ ΕΡΓΑ.....	97
8. ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ.....	97
9. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	100
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	103
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΤΙΤΛΩΝ ΔΟΚΙΜΙΩΝ ΤΟΥ ΚΩΣΤΗ ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗ.....	105



1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ

Στη βάση αυτής της πτυχιακής εργασίας βρίσκεται το συγγραφικό έργο του Κωστή Παπαγιώργη. Συγγραφικό έργο πολυεπίπεδο, πλουσιότατο, πολυθεματικό. Προσεγγίζει με έναν ιδιαίτερα προσωπικό, λογοτεχνικό τρόπο τον χώρο του δοκιμίου, του αρθρογραφήματος, των μεταφράσεων, των μελετών. Τα δοκίμια, οι μεταφράσεις, τα συλλογικά έργα στα οποία συμμετείχε, πολυδιαβασμένα και αξιόλογα, έχουν γνωρίσει πολλές επανεκδόσεις. Τα άρθρα του –εδώ και χρόνια– σε ελληνικές εφημερίδες και περιοδικά αποτελούν επίσης, ευρύτατο πεδίο της συγγραφικής του δράσης.

Γενικά, το σύνολο του συγγραφικού έργου του Κωστή Παπαγιώργη δικαιολογημένα στοιχειοθετεί –κατά την κρίση μου– ένα από τα πιο αντιπροσωπευτικά «κεφάλαια» της σύγχρονης ελληνικής σκέψης και διανόησης.

1.2 ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Στη δεκαετία του 1980, το δοκίμιο του Κωστή Παπαγιώργη *Τμερος και κλινοπάλη* από τις *Ροές*, 1988 κυριολεκτικά «χάραξε» το μονοπάτι της ανάγνωσης, μελέτης και κυρίως εμβάθυνσης εκ μέρους μου, στο δοκιμιακό του έργο. Ενός έργου, χαρακτηριζόμενου από το στοιχείο της διεισδυτικής παρατήρησης της ίδιας της ανθρώπινης ζωής και ύπαρξης στις ποικιλόμορφες εκφάνσεις της, με ένα έντονα προσωπικό, σχεδόν αυτοεξομολογητικό ύφος και ήθος.



Ακολούθησαν έως σήμερα και άλλα, πολυάριθμα γραπτά του στον χώρο της δοκιμιακής γραφής, καθώς και συμμετοχές σε συλλογικά έργα και σε επιμέλειες σειράς βιβλίων· επίσης, μεταφράσεις πολλών αξιόλογων φιλοσοφικών έργων –Γάλλων διανοητών– (Σάρτρ, Φουκώ, Σιοράν, Ντεριντά, Λεβινάς κ.ά.), καθώς και περιοδικές ή μη, δημοσιεύσεις άρθρων σε έντυπα μέσα (εφημερίδες και περιοδικά).

Όλα αυτά τα χρόνια λοιπόν, ακολουθώντας τη συγγραφική πορεία του Κωστή Παπαγιώργη σχεδόν βιωματικά, κατέληξα –μετά από συζήτηση και σε συνεργασία με την επόπτρια καθηγήτρια κ. Μορελέλη-Κακούρη– στην επιλογή του συγκεκριμένου θέματος της πτυχιακής.

Σκοπός της να καταγραφούν και να παρουσιασθούν κατ' αρχήν τα 21 δοκίμιά του· στη συνέχεια, να σχολιασθεί σύντομα η κυρίαρχη θεματολογία τους με μία προσέγγιση όσο το δυνατόν πιο περιεκτική, καθώς το εύρος και ο πλούτος των φιλοσοφικών και λογοτεχνικών του προσανατολισμών και ιδεών είναι τεράστια.

Επίσης, σκοπός της παρούσης εργασίας είναι να καταγραφούν όλα τα άρθρα του, συγκεκριμένων ετών, τα οποία δημοσιεύθηκαν σε δύο εβδομαδιαίες εφημερίδες: *Κόσμος του Επενδυτή*, Στήλη *Ισόπεδος Διαβάσεις*, 2002 έως και 2010 και *LIFO*, Στήλη *Μεικτή Ζώνη*, 2006 έως και 2010, ώστε να αποτελέσουν μία σκιαγράφηση του πορτρέτου του ως αρθρογράφου και μία ενδεικτική –κατά το δυνατόν– παράθεση της ευρύτατης θεματολογίας στην οποία προσανατολίζεται: Λογοτεχνία, Φιλοσοφία, Ιστορία, Πολιτική, Τέχνη, Βιοεργογραφίες, Βιβλιοκριτική, Ελλάδα, επίκαιρα θέματα της σύγχρονης ελληνικής (και όχι μόνο) πραγματικότητας.

Στη συνέχεια, καταγράφονται οι μεταφράσεις φιλοσοφικών έργων που υλοποίησε, τα βιβλία στα οποία ανέλαβε την επιμέλεια σειράς, οι συμμετοχές με κείμενά του σε συλλογικά έργα, καθώς και χαρακτηριστικές συνεντεύξεις του που κατά καιρούς δημοσιεύθηκαν στον Τύπο, ώστε όλο αυτό το συναθροισθέν υλικό να αξιοποιηθεί σε ενδεχόμενη, μελλοντική, πιο λεπτομερή εξέταση των επιμέρους τμημάτων της πολύμορφης συγγραφικής δράσης του.



Ευελπιστώ λοιπόν, η πτυχιακή αυτή εργασία να αποτελέσει εφαλτήριο για περαιτέρω έρευνα και μελέτη του πολυδιάστατου συγγραφικού έργου του Κωστή Παπαγιώργη· υλικό πληροφοριών και ενημέρωσης για κάθε ενδιαφερόμενο, τόσο του παρόντος όσο και του μέλλοντος.

1.3 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Αφειρητία για την οργάνωση της παρούσας εργασίας αποτέλεσαν (όπως προαναφέρθηκε και στο σκοπό της εργασίας) οι προσωπικές εμπειρίες της γράφουσας, ως φιλολόγου εκπαιδευτικού για πολλά χρόνια, στη Δευτεροβάθμια Λυκειακή εκπαίδευση και αναμφισβήτητα, η βιωματική ενασχόληση με το πεζογραφικό είδος του δοκιμίου, τόσο από επαγγελματική άποψη, όσο και από καθαρά προσωπική αρέσκεια.

Η συλλογή και καταγραφή των άρθρων που παρήγαγε και παράγει ο Κωστής Παπαγιώργης, αποτέλεσε μία εξ αυτοψίας έρευνα στην Κεντρική Δημοτική Βιβλιοθήκη Θεσσαλονίκης, στο Τμήμα Εφημερίδων, με την χρήση του συστήματος ηλεκτρονικής αρχειοθέτησης και ανάγνωσης φύλλων του ημερήσιου και εβδομαδιαίου Ελληνικού Τύπου από το 2002 μέχρι σήμερα.

Αξιομνημόνευτη επίσης στάθηκε και η προσπάθεια «εντοπισμού» και μελέτης της βιβλιογραφίας –έντυπης και ηλεκτρονικής– γύρω από το έργο του συγγραφέα, των βιβλιοκριτικών και των άρθρων που κατά καιρούς γράφθηκαν για το συγγραφικό και λογοτεχνικό έργο του, καθώς και των συνεντεύξεων του Κωστή Παπαγιώργη, οι οποίες δημοσιεύθηκαν σε εφημερίδες, όπως η *Ελευθεροτυπία*, ο *Ελεύθερος Τύπος*, ο *Ριζοσπάστης* και σε περιοδικά (*MEN*).

Τέλος, «σύμμαχος» στην οργάνωση και τη σύνθεση της παρουσίασης και του σύντομου σχολιασμού της θεματικής των δοκιμιακών του έργων στάθηκε η επί πολλά έτη (1990 έως σήμερα) ενασχόλησή μου με θέματα βιβλιοπαρουσίασης, κριτικής βιβλίων, καθώς



και εικαστικών-πολιτιστικών γεγονότων και η δημοσίευση σχετικών άρθρων σε περιοδικές εκδόσεις της Θεσσαλονίκης (*Εντευκτήριο, Εξώστης, Γυάλινο Μάτι-Φωτογραφικό Είδωλο, Δυτικώς κ.ά.*), καθώς και πρόσφατα, σε ηλεκτρονικές πηγές (ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ – online περιοδικό της Οργανωτικής Επιτροπής Ενίσχυσης Βιβλιοθηκών του Goethe Institut).

<http://www.goethe.de/mmo/priv/5948624-STANDARD.pdf>

1.4 ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Μετά από την εισαγωγή και τα συναφή στοιχεία στο πρώτο τμήμα της πτυχιακής εργασίας, το κυρίως μέρος της αρθρώνεται σε οκτώ τμήματα:

Στο πρώτο τμήμα παρατίθεται σύντομο βιογραφικό σημείωμα του συγγραφέα Κωστή Παπαγιώργη.

Το δεύτερο αναφέρεται στο δοκιμιακό έργο του, ακολουθώντας την χρονολογική σειρά της 1ης έκδοσης του κάθε βιβλίου του (η οποία και καταγράφεται πάντοτε σε παρένθεση) και περιλαμβάνει την παρουσίαση και το σύντομο σχολιασμό των αντιπροσωπευτικών στοιχείων του κάθε δοκιμίου, όπως κυρίαρχη θεματολογία, περιεχόμενα, χαρακτηριστικά σημεία. Επίσης, παρατίθενται σε κάθε δοκίμιο οι αντιπροσωπευτικότερες θεματικές επικεφαλίδες που χαρακτηρίζουν το περιεχόμενό του, σύμφωνα με την *World Wide Web access to Library of Congress Classification and Library of Congress Subject Headings*. <http://classificationweb.net/>

Στο τρίτο μέρος παρατίθενται –σύμφωνα με το διεθνές πρότυπο *MLA*– αναγραφές όλων των άρθρων του Κωστή Παπαγιώργη:

α) από την εβδομαδιαία εφημερίδα *Κόσμος του Επενδυτή* στη στήλη *Ισόπεδος διάβασις* των τελευταίων εννέα ετών (2002 έως και 2010) και

β) από την εβδομαδιαία εφημερίδα *LIFO* από το 2006 έως και το 2010, στη στήλη *Μεικτή Ζώνη*.



Στα επόμενα τμήματα (4ο έως και 7ο) της παρούσης εργασίας καταγράφονται οι μεταφράσεις φιλοσοφικών έργων Γάλλων διανοητών, τα βιβλία στα οποία ανέλαβε την επιμέλεια σειράς, τα συλλογικά έργα στα οποία κατά καιρούς συμμετείχε με κείμενά του, καθώς και χαρακτηριστικές συνεντεύξεις του στον ημερήσιο και περιοδικό Τύπο (πάντα κατά το πρότυπο *MLA*).

Τέλος, στο 8ο τμήμα προβάλλονται τα συμπεράσματα από την έρευνα και τη μελέτη του υλικού που συγκεντρώθηκε κατά την εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας, καθώς και η βιβλιογραφία των έντυπων και ηλεκτρονικών πηγών που αξιοποιήθηκαν, σύμφωνα με το ίδιο πρότυπο.

Για την πιο ολοκληρωμένη πρόσβαση στο δοκιμιακό υλικό έχει οργανωθεί το παρακάτω ευρετήριο:

I. Ευρετήριο τίτλων των εικοσιενός δοκιμίων του Κωστή Παπαγιώργη σύμφωνα με τις *LCSH*.

1.5 ΜΟΡΦΗ ΤΩΝ ΑΝΑΓΡΑΦΩΝ

Οι βιβλιογραφικές αναφορές και οι παραπομπές ακολουθούν τα πρότυπα της Ένωσης Σύγχρονων Γλωσσών (*MLA*). Για τα παραθέματα, δηλαδή την αυτολεξεί καταγραφή αποσπασμάτων από το υλικό του εκάστοτε δοκιμίου, έχουμε στο παραγόμενο κείμενό μας την χρήση πλάγιας γραφής (*italics*), με την αναφορά της αντίστοιχης σελίδας του δοκιμίου σε παρένθεση, ώστε να διευκολύνεται ο αναγνώστης. Πολυτιμότετη αποδείχθηκε η αξιοποίηση στοιχείων από το online πρόγραμμα πληροφοριακού γραμματισμού *Ωρίων* της Βιβλιοθήκης του Α.Τ.Ε.Ι.Θ. (<http://orion.lib.teithe.gr/>) και ιδιαίτερα από το *Εργαλείο σύνταξης βιβλιογραφικών παραπομπών* (<http://orion.lib.teithe.gr/index.php?page=additional-references>). Αναφέρω επίσης, ότι και από το βιβλίο: Μορελέλλη-Κακούρη, Μερσίνη, επιμ. Οδηγός για τη σύνταξη βιβλιογραφίας και για βιβλιογραφικές



παραπομπές. Θεσσαλονίκη: Βιβλιοθήκη Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης, 2004
ενδεικτικά χρησιμοποιήθηκαν:

- α) Πρότυπο αναγραφής βιβλίου ενός συγγραφέα και βιβλίων τεσσάρων ή περισσότερων συγγραφέων
- β) Πρότυπο αναγραφής μεταφρασμένων έργων
- γ) Πρότυπο αναγραφής βιβλίων με επιμελητή
- δ) Πρότυπο αναγραφής άρθρου σε εφημερίδα
- ε) Πρότυπο αναγραφής άρθρου σε εφημερίδα (ηλεκτρονική έκδοση)
- στ) Πρότυπο αναγραφής άρθρου ηλεκτρονικού περιοδικού στον παγκόσμιο ιστό
- ζ) Πρότυπο αναγραφής δημοσιευμένης ή ηχογραφημένης συνέντευξης.

2. ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ Κ. ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗ

Ο Κωστής Παπαγιώργης γεννήθηκε το 1947 στο Νεοχώριο Υπάτης, όπου εργάζονταν ως δάσκαλος ο πατέρας του. Στη συνέχεια έζησε στην Κάρυστο, στην Παραλία της Κύμης και τέλος, στο Χαλάνδρι, όπου διαμένει μέχρι και σήμερα. Το 1966 μετέβη στη Θεσσαλονίκη για σπουδές Νομικής και παρέμεινε εκεί για ένα χρόνο. Αργότερα εγκαταστάθηκε στο Παρίσι για σπουδές Φιλοσοφίας ως το 1975. Δεν ολοκλήρωσε ούτε τις σπουδές Νομικής, ούτε αυτές της Φιλοσοφίας. Μετά το 1975 επιστρέφει οριστικά στην Αθήνα.

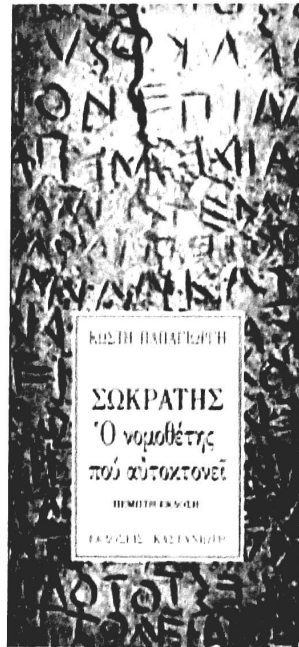
Έχει εκδώσει το περιοδικό *Χώρα*, καθώς και μια σειρά δοκίμια εμπνευσμένα από τον καθημερινό βίο και από έργα που αφορούν έμμεσα ή άμεσα το φρόνημα του Νεοέλληνα. Έχει ακόμη μεταφράσει έργα πολλών Γάλλων φιλοσόφων. Συνεργάζεται ως αρθρογράφος με εφημερίδες και περιοδικά, διατηρώντας εδώ και χρόνια στήλες στην εφημερίδα *Επενδυτής*, στο περιοδικό *Αθηνόγραμμα* και στην εφημερίδα *Lifo*.

Το 2002 τιμήθηκε με το κρατικό λογοτεχνικό βραβείο μαρτυρίας - χρονικού για το βιβλίο του *Κανέλλος Δεληγιάννης*. Είναι παντρεμένος με τη Ράνια Σταθοπούλου.



3. ΔΟΚΙΜΙΑΚΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΚΩΣΤΗ ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗ

3.1 Παπαγιώργης, Κωστής. Σωκράτης: Ο νομοθέτης που αυτοκτονεί: (Μια πολιτική ανάγνωση του πλατωνικού έργου). 6^η έκδ. Αθήνα: Καστανιώτης, 1995. (1^η έκδ. Νεφέλη, 1980)



ΘΕΜΑΤΑ: I. Πλάτων, 427-347 π.Χ. II. Πλάτων, 427-347 π.Χ. – Ερμηνεία και κριτική III. Σωκράτης, 490-399 π.Χ. IV. Φιλοσοφία, Αρχαία – Ελλάδα V. Φιλόσοφοι – Ελλάδα

Στο πρωτόλειο αυτό δοκίμιο, που πρωτοδημοσιεύθηκε σε μια πρώτη μορφή, σε δύο συνέχειες, στο περιοδικό *Χώρα* τχ.1 (Σεπτέμβριος 1978) και τχ.2 (Ιανουάριος 1979) αντίστοιχα, ο Κωστής Παπαγιώργης ορίζει ήδη από τον τίτλο ως άξονα της συγγραφικής δράσης του, μια πολιτική ανάγνωση του πλατωνικού έργου. Όσο ανηφορική κι αν φαίνεται –και ουσιαστικά είναι– η πορεία τούτης της πολιτικής ανάγνωσης, όσο πολυδαίδαλη κι αν είναι η ηθικοπολιτική συγκρότηση του τεράστιου πλατωνικού έργου, η προσπάθεια του μελετητή μας τελεσφορεί. Και τελεσφορεί, διότι ο Παπαγιώργης –ως ατόφια βαθύς στοχαστής και γνώστης του πλατωνικού Σωκράτη και της πλατωνικής φιλοσοφίας– έχει ήδη θεμελιώσει σχέση άρρηκτη με τα πλατωνικά κείμενα από το πρωτότυπο και έχει ήδη «βιώσει» τα νοήματα και τη γοητεία των ιδεών τους.



Δύο είναι τα μέρη στα οποία αρθρώνεται το δοκίμιο: Μέρος Α' *Η Ηλιούπολη*. Μέρος Β' *Η Μαγνησία*. Απλοί και λιτοί τίτλοι, με ιδιαίτερα αξιοσημείωτες, συμβολικές ερμηνείες, αντλούμενες μέσα από το ίδιο το κείμενο και τις ευάριθμες υποσημειώσεις του συγγραφέα.

Η Ηλιούπολη ξεδιπλώνεται στο μεγαλύτερο τμήμα του βιβλίου, αγγίζοντας τις 122 σελίδες από τις 174 του συνόλου. Περιλαμβάνει εικοσιδύο ευσύνοπτα υπομέρη που φέρουν εύγλωττους επίσης τίτλους, αποσαφηνιστικούς του περιεχομένου τους. Στο δεσμωτήριο, *Η γνώση είναι (η) ηθική, Το πρωτείο της γνώσης, Φύσει και θέσει, Καλλικλής και Γύγης, Τα ενάντια, Ο Κλεινίας, Οι ιδέες, Ο ονοματοργός, Ο χωρισμός, Η τριχοτόμηση της ψυχής, Οι δεσμώτες του σπηλαίου, Οι φύλακες, Η τροφοδοσία, Η εργοδοσία, Η γυναίκα, Η κοινοκτημοσύνη, Η αρχαιρεσία, Ο πολίτης έρωσ, Μια εξόριστη τέχνη, Το μεταφυσικό δικαστήριο, Η συμπαντική τάξη*. Μέσα λοιπόν από αυτές τις σελίδες αποδίδεται μία απτή, αντιπροσωπευτική, ολοζώντανη εικόνα της Ηλιούπολης.

Όμως, *Τί ήταν η «Ηλιούπολη»; Μια απόλυτη υποταγή του πράγματος στην ιδέα και του πολίτη στην πόλη*. (σ.131). Στο περίφημο κείμενο της *Πολιτείας* του Πλάτωνα, όπου ζητούμενο είναι η δημιουργία ενός ιδεατού, έννομου κράτους, η *Ηλιούπολη* φωτίζει τα πάντα: *Τους πολυθρύλητους χωρισμούς της οντοθεολογίας* (σ.51), της ηθικοπολιτικής: καλόν-αισχρόν, αγαθόν-κακόν, δίκαιον-άδικον, είναι-γίγνεσθαι, έλλογον-άλογον, αισθητόν-νοητόν, ύλη-ιδέα, σώμα-ψυχή, πράγμα-όνομα, πάθη-ουσία, άτομο-πολλότητα. Με αυτούσια πλατωνικά στοιχεία η σωκρατική *Ηλιούπολη* είναι η *Ηλιούπολη* του αγαθού, της παιδείας της ψυχής και ο Σωκράτης είναι και προβάλλεται ως *Παιδαγωγός και φωταγωγός! αυτή είναι η μοίρα του Σωκράτη, να μεταδίδει ένα φως που δεν του ανήκει... Η πολιτεία που οικίζει με τα λόγια του είναι ηλιούπολη...*(σ.77).

Προχωρώντας στο δεύτερο μέρος, *Η Μαγνησία*, ουσιαστικά συναντάμε το πλατωνικό έργο *Νόμοι*, το πιο εκτενές, τελευταίο και πιο ώριμο του Πλάτωνα, με φιλοσοφικές θεωρήσεις πάνω σε θέματα πολιτικής και ηθικής νομολογίας και οντοθεολογίας (έργο στο οποίο ο Σωκράτης είναι απών). (σ.126). Επισημαίνουμε κατ'αρχήν ότι Στο

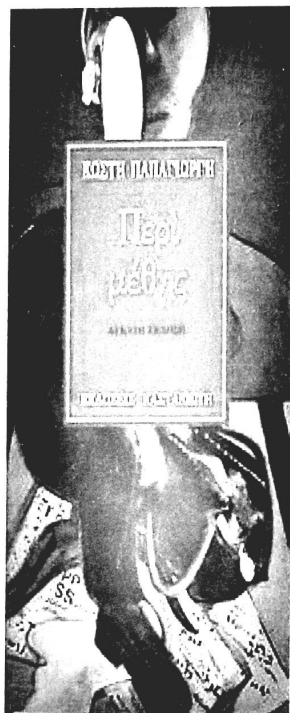


κείμενο των Νόμων η λέξη «Μαγνησία» δεν απαντά. Ο Πλάτωνας μιλάει για την Μαγνήτων πόλιν, τοποθεσία ιστορική. Εδώ, πάντως, η «Μαγνησία» σημαίνει την πολιτική σύνθεση που επιχειρούν τα δώδεκα βιβλία των Νόμων, σε αντίθεση προς την «Ηλιούπολη» της Πολιτείας. (από την υποσημείωση του συγγραφέα, σ.130). Έξι υπομέρη (σαφώς λιγότερα από τα εικοσιδύο πρώτα της Ηλιούπολης) δομούν το τελευταίο αυτό μέρος της μελέτης του. Πολλές από τις ζευγαρωτές σωκρατικές διακρίσεις (σ.34) που προαναφέρθηκαν, ...όλοι χωρισμοί της διαλεκτικής, τώρα μεταφέρονται μεταφρασμένοι στη διαφορά Θεός/άνθρωπος. (σ.132). Ο Πλάτωνας είναι πλέον περασμένης ηλικίας, έχει βιώσει διαψεύσεις, περιπέτειες και βάσανα από τα ταξίδια του στη Σικελία, έχει μάλλον αποτύχει. ...με το όραμα της πραγμάτωσης των πολιτικών του ιδεών, διαψεύστηκε οικτρά. Ατιμάστηκε, προπηλακίστηκε, πουλήθηκε δούλος, κινδύνευσε η ζωή του, αποκομίζοντας εν τέλει ένα αίσθημα πολιτικής αποτυχίας. (σ.127).

Κλείνοντας τη σύντομη παρουσίαση του δύσκολου –και ομολογουμένως, φιλολογικού και φιλοσοφικού προσανατολισμού– μελετήματος επισημαίνουμε πως πολλά από τα κυρίαρχα στοιχεία τού πυρήνα της πλατωνικής φιλοσοφίας όχι μόνο θίγονται, αλλά ευστόχως σχολιάζονται από τον συγγραφέα. Ολόκληρο το βιβλίο είναι κυριολεκτικά ποτισμένο από την πιο δυνατή φιλοσοφική γραφή (σ.11)· από το πολυσχιδές φιλοσοφικό σύστημα που θεμελίωσε και δίδαξε ο Πλάτωνας, σύστημα που επηρέασε σχεδόν δραματικά –θα λέγαμε– τη δυτική ηθικοπολιτική σκέψη και ιστορία.

3.2 Παπαγιώργης, Κωστής. Περί μέθης. 11^η έκδ. Αθήνα : Καστανιώτης, 2010. (1^η έκδ. Ροές, 1987)





ΘΕΜΑΤΑ: I. Αλκοολισμός – Ψυχολογικές απόψεις II. Ελληνική λογοτεχνία, Νέα – Δοκίμια

Πάμπολλες επανεκδόσεις γνώρισε το δοκίμιο του Κωστή Παπαγιώργη *Περί μέθης*. Το πρωτοδιαβάσαμε από τις Ροές το 1987, παρακολουθήσαμε από το 1990 την πορεία του από τις εκδόσεις Καστανιώτης και αισίως φθάσαμε στην 11η έκδοσή του το 2010. *Εξιστόρηση και βίωση της μέθης* υπό μορφή υπότιτλου, επεξήγησης του κυρίως τίτλου. Ο συγγραφέας δεν επιχειρεί βουτιά στις αβύσσους της φιλοποσίας και της μέθης. Έχει ήδη βυθιστεί· είναι γνωστό το πάθος της *θυμωμένης πληγής*¹ που βίωσε· ο ίδιος, γνωρίζει –εκ των έσω– τι ακριβώς σημαίνει και τι συνεπάγεται ο «κόσμος» της πληγής αυτής.

Σε πέντε μόλις κεφάλαια με δεκαεπτά υποκεφάλαια, υποστηριζόμενα από σύντομους, εύγλωττους (όπως πάντα σε όλα τα συγγραφικά πονήματά του) τίτλους, ο Παπαγιώργης συνδέει το βίωμά του –*μεταξύ στοχασμού και εξομολογήσεως*²– με το γράψιμο: *Ιδού ένα βιβλίο ή κάτι παρεμφερές, αφιερωμένο ολόκληρο στα συμπτώματα μιας*

¹ Χαρακτηρισμός παρμένος από το συντομότατο βιοεργογραφικό σημείωμα του βιβλίου του *Περί μέθης*.

² Έκφραση δανεισμένη επίσης από το ίδιο βιοεργογραφικό σημείωμα.



«δηλητηρίασης» (εναρκτήρια φράση του βιβλίου, σ.11). Φυσικά δεν πρόκειται απλά και μόνο για μία οργανική, παθολογικής φύσεως δηλητηρίαση που πλήττει τα ανθρώπινα βιολογικά συστήματα. Κάτι πιο περίπλοκο, λαβυρινθώδες συμβαίνει. Ο ίδιος ο συγγραφέας μάς τονίζει στην εισαγωγή: *Τα δεκαεπτά σημειώματα που ακολουθούν δεν έχουν άλλο θέμα. ...στήνουν έναν υποτυπώδη χάρτη της μέθης, με βάση ορισμένα γνωστά ή άγνωστα έργα της δυτικής φιλολογίας.* (σ.16). Στην προηγούμενη σελίδα τοποθετείται ως προς το θέμα και πάλι: *Όλα αυτά τα σύντομα κείμενα δυστυχώς δεν αναπαριστούν τη μέθη, απλώς την αφηγούνται.* (σ.15).

A. Κακόν το πίνειν. Το σκηνικό στήνεται ήδη από τον Όμηρο και τον κόσμο των επών του. *Η άτη, Ο θίασος, Μέθυσε ποτέ ο Σωκράτης; Δειπνοσοφιστές* είναι οι τίτλοι που αρθρώνουν τα κείμενα αυτού του πρώτου κεφαλαίου. Εύκολα κατανοούμε τις αναφορές του στην Ιλιάδα, την Οδύσσεια και την επενέργεια του οίνου σε πάμπολλες σκηνές των ομηρικών κειμένων. Επίσης εύκολα φέρνουμε στο νου μας τις διονυσιακές λατρείες και το χοϊκό μεθύσι του μαιναδικού θιάσου, της βακχείας, των πάνδημων καθιερωμένων εορτών. Μέθη και έκσταση θριαμβεύουν και συγκρούονται με την μετέπειτα πλατωνική σκέψη και φιλοσοφία· έντονη άλλωστε είναι η αναφορά της σύγκρουσης αυτής των δύο εντελώς διαφορετικών κόσμων στο *Μέθυσε ποτέ ο Σωκράτης;* και στους *Δειπνοσοφιστές*, με στοιχεία της πλατωνικής διαλεκτικής και κοσμοθεώρησης.

B. Hypocrite buveur, mon semblable, mon frère! (μετάφραση: Υποκριτή πότη, όμοιέ μου, αδελφέ μου!). *Γιγάντια ήθη, Ο Σερ Τζων Φάλσταφ, Ο ρακοσυλλέκτης.* Ο Γαργαντούας του Φρανσουά Ραμπελέ (περίφημο αριστούργημα του Γάλλου ουμανιστή που περιγράφει τις απίστευτες περιπέτειες του Γαργαντούα, του γιου του Πανταγκρουέλ³ και των συντρόφων του) αποτελεί την ιδανική ενσάρκωση των γιγάντιων ηθών· υμνεί το φαγητό και κυρίως το ποτό, καθώς αυτό γίνεται γνώρισμα

³ Από το ελληνικό πάντα και το μαυριτανικό *gruel*: διψασμένος. Πανταγκρουέλ: πάντα διψαλέος. (σ.70).



υγείας και δύναμης. Το ποτό κυριαρχεί, η μέθη απουσιάζει. (σ.71). Στο *Ο Σερ Τζων Φάλσταφ*⁴, σκιαγραφείται ως φιγούρα ο ομώνυμος ήρωας με τη γραφική, μέθυση φύση του να προκαλεί το γέλωτα και τη συμπάθεια. Στίχοι και από άλλα έργα τού Σαίξπηρ –ιδιαίτερα κωμωδίες– *Όπως αγαπάτε, Εύθυμες κυράδες του Ουίνζορ*, ξεπηδούν από τις σελίδες του υποκεφαλαίου. Όμως η μορφή του Φάλσταφ, όπου κι αν εμφανίζεται στα έργα του Σαιξπηρικού γαλαξία ...θα συγκεντρώσει όλα αυτά τα χαρακτηριστικά. Σαν πρόσωπο, εκφράζει τις σκέψεις μιας εποχής για τον μεθύστακα, σκέψεις που τις βρίσκουμε διάσπαρτες σε πολλά σαιξπηρικά έργα. (σ.74). Οι απόψεις του Σαίξπηρ για τη μέθη είναι χαρακτηριστικές: *Το μεθύσι είναι γι'αυτόν (εν. τον Φάλσταφ⁵) χαρά, ενθουσιασμός, καρναβάλι, υπερβολή, παράβαση, ποτέ όμως λυγμικός μονόλογος, συνομιλία με τη νύχτα.* (σ.79).

Πολύ διαφορετικά στοιχεία ακολουθούν με τον Μποντλέρ να βιώνει την πνευματική εμπειρία ως μέθη αληθινή, ύψιστη, ιδανική, διάφορη της μέθης του μέθυσου. *Το πρωταρχικό δηλαδή, αυτό που γράφει τη βαθειά ιστορία στην ψυχή και αλλάζει το νόημα του κόσμου είναι η μέθη του ποιητή και του μύστη – όχι του μέθυσου.* (σ.85).

Γ. Και εμεθύσθη Νώε, και εγυμνώθη εν τω οίκω αυτού. Στους νηφάλιους δαίμονες⁶ του έξοχου και αιώνια αριστουργηματικού Ντοστογιέφσκι οι «δαίμονες» δεν πίνουν. (σ.97). Μπορεί το αλκοόλ να ρέει άφθονο στις σελίδες των βιβλίων του, όμως οι βασικοί ήρωές του δεν είναι πότες, δεν ταυτίζουν τη ζωή με το μεθύσι και την ανάξια σκοτοδίνη του αλκοόλ. Μόνο ...οι τριταγωνιστές σέρνονται αξιολύπητα μεθυσμένοι ... οι αδύναμοι και παραιτημένοι, βρίσκουν στο ποτό τη μεγάλη τους δικαιολογία. (σ.95).

Ο Θωμάς ντε Κουΐνσι, εκλεκτός του όπιου (σ.103), ο Μισό και ο Χάξλεϊ, μεσκαλινοεξαρτώμενοι, ταυτίζονται με τη συνέχεια της

⁴ Ο Ουίλιαμ Σαίξπηρ δημιούργησε τον ομώνυμο ήρωα για το δίπρακτο δράμα *Ερρίκος Δ'* το 1597.

⁵ Το όνομα *Φάλσταφ* έγινε συνώνυμο των καυχησιάρηδων και των εραστών της απόλαυσης.

⁶ Τίτλος του Παπαγιώργη για το συγκεκριμένο κείμενο.



περιπλάνησής μας στον «κόσμο» (αλήθεια, ταιριάζει η λέξη;) της εξάρτησης από ουσίες. Η αντιπαράθεση των ουσιών αυτών (όπιο και μεσκαλίνη) με το αλκοόλ οδηγεί μέσα από τις σελίδες των *Ο Θωμάς και Η μεσκαλίνη*, σε θρίαμβο του δεύτερου, διότι ...*το αλκοόλ βιώνεται σε πλήρη συμφιλίωση με την καθημερινή ζωή. Διατηρώντας φιλίες με το νερό, με το γέλιο, με το φιλί και με το κλάμα αναδειχνεται σε ισόβιο συνοδό της ύπαρξης.* (σ.115).

Δ. *Παλιού ουρανού χαλάσματα*, με τον Τζακ Λόντον να βιώνει *Αλκοολικές αναμνήσεις*⁷. Τον Ουίλιαμ Μπάροουζ, να είναι ένας γνήσιος *Junky*⁸, καθώς ενσαρκώνει την απόφαση της αυτοδιάλυσης, της κατρακύλας, αλλά χωρίς ξεφωνητά, χωρίς τίποτα το θηλυκό. Ζει ως καρτερικός εφευρέτης της αυτοκαταστροφής του. (σ.127). Τον Τζακ Κέρουακ, τον πλάνητα της Αμερικής, ως *Φυγάς και αλήτης*⁹. Τον κύριο *Τζόφρεϊ Φέρμιν*¹⁰, πρωταγωνιστή και αξιομνημόνευτη φιγούρα του βιβλίου του Μάλκομ Λόουρι *Κάτω από το ηφαίστειο*. Όλοι αυτοί, συγγραφείς και ήρωες των βιβλίων, εξέχοντα πρόσωπα της δυτικής λογοτεχνίας, μιλούν βιωματικά για το αλκοόλ και την προσκόλληση στο πάθος του.

Ε. *Χάλασα το χρόνο, τώρα ο χρόνος χαλάει εμένα. Ριχάρδος Β΄*. Στο πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο με τα τρία σημειώματα: *Το αλκοολικό φυτίλι*, *Περί θανάτου*, *Περί απωλείας* έχουμε έναν ποικιλοτρόπως ερμηνευόμενο γενικό τίτλο, εξαιρετικά πολυσήμαντο. Μάλλον «φιλτράρεται» το προσωπικό βίωμα του Παπαγιώργη· προβάλλονται η έννοιες του θανάτου και της απώλειας, έννοιες-πραγματικότητες της ζωής, έννοιες που έχουν κατά καιρούς βασανίσει τη σκέψη και το γράψιμο του συγγραφέα. Οι τελευταίες αυτές είκοσι σελίδες (153-174) του πολυδιαβασμένου και πολυτίμητου *Περί μέθης* συνθέτουν αληθινά

⁷ Τίτλος του 11^{ου} κειμένου.

⁸ Τίτλος του 12^{ου} κειμένου.

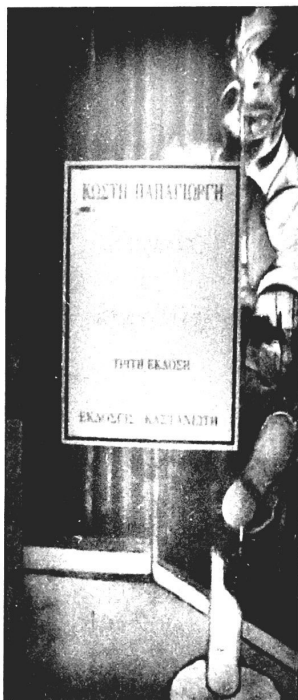
⁹ Τίτλος του 13^{ου} κειμένου.

¹⁰ Τίτλος του 14^{ου} κειμένου.



μία επιτομή αυτογνωσίας, αυτεπίγνωσης της θυμωμένης πληγής του Παπαγιώργη.

**3.3 Παπαγιώργης, Κωστής. Σιαμαία και ετεροθαλή. 3^η έκδ.
Αθήνα: Καστανιώτης, 1990. (1^η έκδ. Ροές, 1987)**



ΘΕΜΑΤΑ: I. Ελληνική λογοτεχνία, Νέα – Δοκίμια II. Ελληνική πεζογραφία,
Σύγχρονη

Στο βιβλίο αυτό με τον αινιγματικό τίτλο *Σιαμαία και ετεροθαλή* (εννοείται κείμενα) έχουν συμπεριληφθεί πολλά κείμενα, τα οποία δημοσιεύθηκαν κατά τη δεκαετία 1980-1990 στα περιοδικά: *Ηριδανός*, *Σπείρα*, *Δέντρο*, *Λέξη*, *Γράμματα και Τέχνες*, *Κριτική και Κείμενα*, *Διαβάζω*, *Πλανόδιο*.

Ο Παπαγιώργης, ορμώμενος από τη βιβλιοφιλία-βιβλιολατρεία που ο ίδιος έτρεφε και τρέφει με προσηλωτική σχεδόν ευλάβεια και πάθος, οργανώνει τη δομή του βιβλίου ξεκινώντας από τους *Βιβλιολάτρες* –εν είδει εισαγωγής– και αναφέρεται αναλυτικά στην περίοδο της ζωής του στο Παρίσι (1969-1975) και στα εκεί βιβλιολατρικά βιώματά του.



Τα αυτοτελή *Σιαμαία Κείμενα* «αγκαλιάζουν» εύλωπτους, μα και συμβολικούς, έως αλληγορικούς τίτλους. Παραθέτουμε ορισμένους από τους 26 τίτλους: *Ο παντογνώστης αφηγητής, Ζήτω η δυστυχία, Τα γελαστά ζώα* (Ο τίτλος του τελευταίου αυτού κειμένου αποτελεί και τον ομώνυμο τίτλο αυτόνομου βιβλίου του ίδιου συγγραφέα, που πρωτοεκδόθηκε το 2004, πάντα από τον Καστανιώτη), *Ακέφαλο σώμα, Η πόλη, Το κακό άπειρο, Η ηθική των προθέσεων, Ο tempora! Ο mores!, Ο Ιησουιτισμός της συμπάθειας, Ένας πεζογράφος* κ.ά. Κείμενα μικρής σχετικά έκτασης, απολαυστικά στην ανάγνωση, στις ιδέες και τα μηνύματα που μεταγγίζουν.

Το τρίτο μέρος, τα *Ετεροθαλή Κείμενα*, με τα: *Η παρουσία και το ίχνος, Η σημειωτική, Ο έξω τόπος, Οικείος και μακρὺς λόγος*, εμπεριέχουν υλικό πιο περίπλοκο, αντλούμενο από το γνωσιολογικό πεδίο της φιλοσοφίας, αναφορικά στο τι ακριβώς –ή κατά προσέγγιση– αντιπροσωπεύει η φωνή, ο λόγος, η πνοή του λόγου, η «ψυχή» από τη μια πλευρά και η γραφή, η προβληματική της γραφής, «το σώμα» (ως παράσταση του λόγου) από την άλλη, το σημαίνον και το σημαινόμενον. Θίγονται –μεταξύ άλλων– στοιχεία της κοσμολογίας τής αρχαιοελληνικής σκέψης και θεώρησης, καθώς και στοιχεία χριστιανικών αντιλήψεων περί κοσμολογίας και των θεολογικών νομοτελειών που τις διέπουν. Προσωκρατικοί, Σοφιστές, Πλάτων (αξιομνημονεύονται σημαντικά φιλοσοφικά έργα του) και Αριστοτέλης ξετυλίζουν το κουβάρι των ιδεών τους –κατά Παπαγιώργη– για τις έναρθρες κοινωνίες, τον ενδιάθετο λόγο, τον κόσμο των σημείων της γλώσσας και της γραφής, τις ποικιλώνυμες σχέσεις ονόματος και πράγματος.



3.4 Παπαγιώργης, Κωστής. Ίμερος και κλινοπάλη. 2^η έκδ. Αθήνα: Ροές, 1988. (1^η έκδ. Ροές 1988)



ΘΕΜΑΤΑ: I. Ελληνική λογοτεχνία, Νέα – Δοκίμια II. Έρωτας στη λογοτεχνία III. Ζήλεια στη λογοτεχνία IV. Συναισθήματα (Ψυχολογία)

Ίμερος:¹¹ έντονος πόθος, λαχτάρα, σφοδρή επιθυμία. Ο Ίμερος (ως κύριο όνομα): θεϊκή ύπαρξη που ανήκει στον κύκλο του Έρωτα και της Αφροδίτης, «γλυκός ίμερος», ο έρωτας).

Κλινοπάλη: ό,τι καταμαρτυρεί η σύνθεση των «κλίνη+πάλη», η ερωτική συνεύρεση, το *ραγδαίο επακόλουθο*¹² του έρωτα, του ερωτικού πάθους, του ίμερου.

Αιώνια στοιχεία (όσο και η ίδια η ζωή) ο ίμερος, ο έρωτας, η αγάπη, οι ερωτικές αγωνίες, τα πάθη και τα συμπτώματά τους (με «σημαιοφόρο» τη ζήλεια). η γυναίκα-διαχρονικό σύμβολο, η θηλυκότητα, η ομορφιά, η αλήθεια της ομορφιάς, ο γάμος ως θεσμός, η κλινοπάλη, όλα αυτά, συνθέτουν στο δοκίμιο αυτό μία τοιχογραφία.

¹¹ Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα / έκδοση συνεργασίας Grande Encyclopedie Larousse, Encyclopaedia Britannica, Εκδοτικός Οργανισμός Πάπυρος, Αθήνα: Πάπυρος, 1981-1994. τ. 29, λήμμα *ίμερος*.

¹² Από το σημείωμα του Παπαγιώργη στο οπισθόφυλλο του βιβλίου.



Τοιχογραφία πολύπτυχη, πολύχρωμη, με αποχρώσεις ολοζώντανες που διαχέονται στο φόντο.

Είναι ξεκάθαρη η οπτική γωνία του συγγραφέα αναφορικά στις πολυσύνθετες έννοιες του πάθους και του έρωτα: Πάθος σημαίνει έξοδος από κάθε ορθόδοξη συμπεριφορά και υγεία. Είναι μία βαρύτατη ασθένεια της ψυχής και του σώματος που, όπως όλες οι βαριές ασθένειες, έχει ανάγκη την κλίνη. Ο έρωτας είναι κλινική κατάσταση και η κλινοπάλη, που έρχεται σαν ραγδαίο επακόλουθο, είναι η πιο πειστική ένδειξη για την ανάγκη της θεραπείας. (Από το οπισθόφυλλο του βιβλίου).

Ο έρωτας –ως πνευματική κατά κύριο λόγο περιπέτεια– δεν οριοθετείται εύκολα, δεν αφορά εξατομικευμένα μόνο συναισθήματα του «εγώ» και του «εσύ». Χαρακτηρίζεται από μία καθολικότητα που αγκαλιάζει –σχεδόν με αρχετυπικά μητρική αγάπη– τον άνθρωπο, ο οποίος βιώνοντάς τον, κυριολεκτικά νοηματοδοτείται. Όσες εκφάνσεις και τραυματικά βιώματα-πάθη του έρωτα κι αν διαπραγματεύεται, εξόχως εύστοχα και επιχειρηματολογημένα ο Κωστής Παπαγιώργης στο δοκίμιό του, το θέμα *Τμερος και κλινοπάλη* είναι ασύννορο, δεν «κλείνεται» στις σελίδες ενός βιβλίου. Ο συγγραφέας μας απλά και μόνο φιλοτεχνεί έντεχνα το θέμα του.

3.5 Παπαγιώργης, Κωστής. Η κόκκινη αλεπού: Μισανθρωπίας προλεγόμενα–Οι ξυλοδαρμοί. 5^η έκδ. Αθήνα:Καστανιώτης, 1992. (1^η έκδ. Ροές, 1989)





ΘΕΜΑΤΑ: I. Ανθρώπινη συμπεριφορά II. Ελληνική λογοτεχνία, Νέα – Δοκίμια
III. Κυνισμός IV. Μισανθρωπία

Επιλέγουμε για την αρχή της παρουσίασης του βιβλίου τα γραφόμενα του Κωστή Παπαγιώργη από το οπισθόφυλλο, καθώς αποτυπώνονται ουσιώδεις σκέψεις του πάνω στο θέμα της ανθρώπινης συμπεριφοράς και των ανθρώπινων σχέσεων: *...η μανία της επίθεσης που καμιά φορά ολοκληρώνεται σε ανθρωποκτονία είναι πράγματα που ο καθένας, ακόμα κι αν έχει αγιάσει, τα βρίσκει καταχωνιασμένα στην καρδιά του. Συνεπώς ένα γραφτό αφιερωμένο στους Ξυλοδαρμούς το μόνο που φιλοδοξεί είναι να συνεχίσει κάποιες σκέψεις για τις ανθρώπινες σχέσεις. Τίποτα περισσότερο.*

Στη συνέχεια κωδικοποιούμε –θα λέγαμε– αντιπροσωπευτικά στοιχεία των τμημάτων και υποτμημάτων του κειμένου και αποδίδουμε πραγματικά «κωδικοποιημένα» τα περιεχόμενα και τα σημαντικότερα σημεία, καθώς πρόκειται για ένα «εκτεταμένο παράγωγο» της σκέψης του συγγραφέα γύρω από το θέμα της φυγανθρωπίας και της μισανθρωπίας.



Το πρώτο μέρος του δοκιμίου φέρει τον τίτλο *Η κόκκινη αλεπού: Μισανθρωπίας Προλεγόμενα*. Στη *Μασκαράτα*, με τις *Μαϊμούδες* της καθεστηκίας εκπαίδευσης να συμβολίζουν μία απτή (όχι μόνο νεοελληνική) πραγματικότητα, με το *Η πολλή σπουδή τυφλώνει* αναφορικά στον τύπο ανθρώπου που εν τέλει πλανάται από την πολλή σπουδή, με το *Άφωνοι και αμνήμονες αναγνώστες* γύρω από την χαρακτηρισολογία και το στίγμα του ανθρώπου που ανα-γιγνώσκει στείρα και αδιέξοδα και με το αλληγορικό *Ο Ζάλευκος και ο γιος του*, ξεκινάμε την περιήγησή μας στους δρόμους που μας προτείνει με το γραπτό του ο δοκιμιογράφος. Ήδη με τα πρώτα αυτά κείμενα του δοκιμίου του ο Παπαγιώργης υποστηρίζει ότι ...*Στην πλειοψηφία του το ανθρωπαριό που λυμαίνεται τον πλανήτη ζει μονόφθαλμο και εν πολλοίς μισάνθρωπο.* (σ.36).

*Οι παρακεντέδες*¹³: κυριολεκτικά είναι εκείνοι που εργάζονται ως εργάτες γης για λογαριασμό κτηματία, εκτελώντας έκτακτες-βοηθητικές εργασίες· συνεκδοχικά, σημαίνουν τους προσκολλημένους σε κάποιον, τους παράσιτους και υβριστικά, τους τιποτένιους, ανάξιους λόγου ανθρώπους. Πρόκειται για το συνολικό τίτλο του δεύτερου μέρους της *Κόκκινης αλεπούς*, με τον συγγραφέα μας να υπερτονίζει: ...*ο άνθρωπος είναι μασκάρεμα, ψεύδος και υποκρισία. Τόσο απέναντι στον εαυτό του όσο και απέναντι στους άλλους.* (σ. 49). *Μισείτε αλλήλους*, «ύμνος» στη θηριώδη ανθρώπινη φύση που καθημερινά επιβεβαιώνεται εδώ και χιλιετίες, που καθημερινά μας εκπλήσσει. *Της γούνας του μανίκι*, ρήση χαρακτηριστική για την κολακεία και το δόλιο χαρακτήρα του ανθρώπου-κόλακα, στοιχεία που αναπτύσσονται με μαεστρία στις αράδες του κειμένου τούτου. *Όσο τα κουνάει θολώνουν*, με τη συκοφαντία να κυριαρχεί ως θεματικό κέντρο και *Τα κουσέλια*, δηλαδή τα

8 Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος Λαρούς Μπριτάννικα / έκδοση συνεργασίας Grande Encyclopedie Larousse, Encyclopaedia Britannica, Εκδοτικός Οργανισμός Πάπυρος, Αθήνα: Πάπυρος, 1981-1994. τ. 48, λήμμα *παρακεντές*.



κουτσομπολιά, να καταντούν τον άνθρωπο υποχείριο, ένα ετεροκίνητο ον.

Φαιδρή θεωρία για το κακό: συνεχίζουμε με τα *Σώστε τις γριές* (ταυτίζεται με «την κακιά στιγμή»), *Ο φόνος μιας ψείρας*, με τον ήρωα του Ντοστογιέφσκι Ρασκόλνικοφ στο *Έγκλημα και τιμωρία*, με απόλυτη αυτοσυνειδησία να αυτοσυντρίβεται ηθικά, *Το αλέτρι του Αρμένη*, αναφορικά στην ηθική του Καντ, το αινιγματικό *Η καυτή πατάτα* αναφορικά στο Θεό, την ηθική και την ηθικολογία.

Στην παραμεθόριο, έχουμε στην αρχή το αξιόλογο *Της άρνας το νερό*, όπου δομείται έντεχνα ο χαρακτήρας του μισανθρώπου. Έπεται η *Ανέφικτη ενδοφασία* για το ανθρώπινο ον, συνώνυμο του κοινωνικού όντος και το *Ό,τι κάνει ο κόσμος θα κάνει κι ο Κοσμάς*. Στο τελευταίο αυτό γραπτό με αλληγορικό και πάλι τρόπο αποδίδεται το πνεύμα της σύγχρονης ζωής, καθώς –μεταξύ άλλων– αναφέρεται: *λες και ο άνθρωπος για να επιβιώσει πρέπει να εφευρίσκει τρόπους να γίνεται χειρότερος*. (σ.125).

Στο δεύτερο μεγάλο μέρος του δοκιμίου που τιτλοφορείται *Οι ξυλοδαρμοί* έχουμε τα παρακάτω κείμενα: *Η δειλία*, *Το υβρεολόγιο*, *Άτυχη συνάντηση*, *Στα προάστια* (αφορά στις συμμορίες), *Ο ρουφιάνος του φόνου*, *Χρόνιοι ξυλοδαρμοί* (αφορά στις ισόβιες αντιπαραθέσεις-διαμάχες και στο μένος που επισείουν), *Ο Γκρο Μανιόν* (με το έξοχο πορτρέτο του, από το βιβλίο του Ουίλιαμ Φώλκνερ *Φως του Αυγούστου*, Εξάντας, 1987). Τέλος, *Η πυγμαχία* προβάλλεται ως το αρχέτυπο σχήμα της πιο καίριας κατάληξης των ανθρώπινων διαφορών. (σ.225).

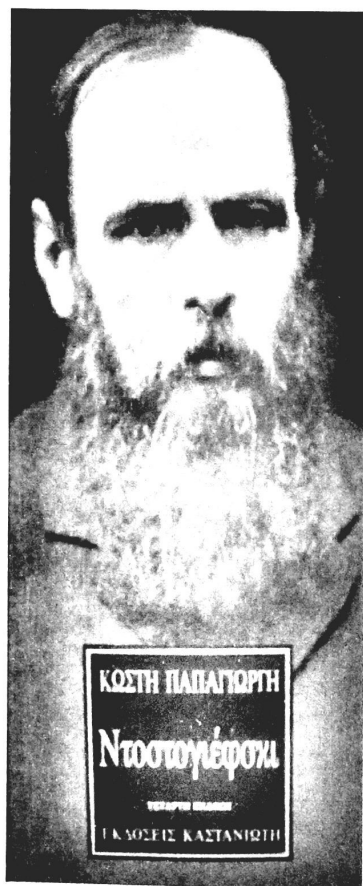
Συνεχίζουμε με τις *Βωμολοχίες*. *Το κυνήγι του βόα*, (περιγραφή του ιδιότυπου αυτού κυνηγιού με ποικίλες συμβολικές προεκτάσεις), *Ακμή και παρακμή της πάλης*, (στοιχεία αθλητικής συμπλοκής), *Μπριτζ ή σκάκι*; (αναφέρεται και πάλι συμβολικά στις άδικες «παρτίδες» της ίδιας της ζωής), *Τα πουλιά στο ακροθαλάσσι*, (φωτογραφία, σινεμά, λογοτεχνία), *Τα δέκατα*, (ο πυρετός της νιότης και της ωριμότητας), *Γέλια*, (σχόλιο ειρωνικό για τις παρωχημένες ιδεολογίες), *Οι πρώην*, (σχόλιο για τις απολεσθείσες ψευδαισθήσεις, για τα ανθρώπινα πάθη),



Φόρος τιμής στους φονιάδες, (και πάλι ιδιαίτερα «φροντισμένο», σχεδόν «φιλοτεχνημένο» το πορτρέτο του μισάνθρωπου φονιά), *Είναι αλήθεια;* (περί αυτοκτονίας), *Οι λέσχες*, (των αδικημένων, εξ ορισμού παραγκωνισμένων δημιουργών), *Κορεάτικα* (δυο λόγια για τους Ολυμπιακούς της Σεούλ).

Το πολυσέλιδο βιβλίο (293 σελίδες) ολοκληρώνεται με μια *Συνέντευξη με τον Μισέλ Φάις* και με τα *Μνημόσυνα*. Η τελευταία επίσκεψη του Κώστα Ταχτσή και Κάπως έτσι θα πάω. Πρόκειται για τις μνήμες –διόλου μισανθρωπικές, αλλά συμπάθειας– του Παπαγιώργη γύρω από δύο πρόσωπα που έσβησαν άδικα· του Κώστα Ταχτσή και ενός φίλου (δεν αναφέρεται το όνομά του) που έχασε τη ζωή του παιδάριο, γύρω στα είκοσι (σ. 292).

3.6 Παπαγιώργης, Κωστής. Ντοστογιέφσκι. 4^η έκδ. Αθήνα: Καστανιώτης, 1990. (1^η έκδ. Καστανιώτης, 1990)



ΘΕΜΑΤΑ: I. Ελληνική λογοτεχνία, Νέα – Δοκίμια II. Λογοτέχνες, Ρώσοι III.
Ρωσική λογοτεχνία – 19ος αιώνας – Ιστορία και κριτική IV. Dostoyevsky,
Fyodor, 1821-1881

Ήδη από την εισαγωγή αυτού του «Ντοστογιεφσκικών διαστάσεων» βιβλίου (385 σελίδες) ο Παπαγιώργης μάς προειδοποιεί ότι δεν πρόκειται να επιδοθεί σε μια αγιογραφία του μεγάλου Ρώσου συγγραφέα: *Αν δεχτούμε ότι στον Ντοστογιέφσκι υπάρχει ένα πάνω κι ένα κάτω, τότε αυτό το βιβλίο κλίνει αισθητά προς τα κάτω και αναλαμβάνει πολλές από τις ευθύνες που συνεπάγεται η κατωτερότητα.* (σ.11).

Το έργο χωρίζεται σε τρεις ενότητες και σε δώδεκα κεφάλαια, στα οποία θα αναφερθούμε με πάρα πολλές απευθείας παραπομπές στο κείμενό του, ώστε να αποσαφηνισθούν άμεσα τα κυριότερα από τα πολυπληθή στοιχεία:

Η «ΡΩΣΙΚΗ ΡΩΣΙΑ». Εδώ ο συγγραφέας αναλαμβάνει να περιγράψει το κοινωνικό περιβάλλον μέσα από το οποίο αναδύθηκε το έργο του Ντοστογιέφσκι.

Η Μεγάλη Πρεσβεία. Μέχρι τα τέλη του 17^{ου} αιώνα η Ρωσία ήταν εντελώς αποκομμένη από την Ευρώπη και αναδιπλωμένη στον εαυτό της. Το 1696 ο εικοσιτετράχρονος τσάρος Πέτρος αποφασίζει ότι ήρθε η ώρα η χώρα να βγει από την απομόνωσή της και να συνδεθεί με την Ευρώπη. Συγκεντρώνει ένα πλήθος από 250 άτομα διαφόρων κοινωνικών τάξεων και ποικίλων ιδιοτήτων (*Μεγάλη Πρεσβεία*) οι οποίοι, με επικεφαλής τον ίδιο, ταξιδεύουν με προορισμό διάφορες ευρωπαϊκές χώρες (Αγγλία, Ολλανδία, Ιταλία) όπου διαμένουν για αρκετά χρόνια, με απώτερο σκοπό να προετοιμάσουν τον εξευρωπαϊσμό της Ρωσίας. Αυτή είναι και η ημερομηνία με την οποία αρχίζει ουσιαστικά η ιστορία της σύγχρονης Ρωσίας. Η επόμενη σημαντική μεταρρύθμιση θα λάβει χώρα μερικές δεκαετίες αργότερα με τη Μεγάλη Αικατερίνη. Η δεύτερη σημαντική απόφαση του τσάρου ήταν η δημιουργία –στο δυτικότερο άκρο της χώρας και εκ του μηδενός– της νέας πρωτεύουσας, της Πετρούπολης, η οποία και θα συγκεντρώσει τους περισσότερους προοδευτικούς υποστηρικτές των ευρωπαϊκών νεωτερισμών και ιδεών.

Η εθνική συνείδηση. Όπως ήταν φυσικό, όλες εκείνες οι καινοτομίες και οι μεταρρυθμίσεις που εισήγαγε ο διορατικός μονάρχης στη χώρα προκάλεσαν ενθουσιασμό, αντιδράσεις και ποικίλες ζυμώσεις. Η ταραγμένη εκείνη περίοδος κατά



την οποία δημιουργήθηκε η σύγχρονη εθνική ρωσική συνείδηση θα μπορούσε να συνοψιστεί ως εξής: *Κατά έναν αινιγματικό τρόπο σύσσωμο το Έθνος ζούσε στα κατάβαθρά του τους εξωτερικούς διχασμούς: Πετρούπολη-Μόσχα, Παρελθόν-Μέλλον, Κράτος-Εκκλησία, Δύση-Ανατολή, Ξένοι-Ντόπιοι, Ευγενείς-Δουλοπάροικοι.* (σ.60).

Το δράμα του Νικολάι Γκόγκολ. Στο κεφάλαιο αυτό ο Παπαγιώργης καταπιάνεται με την ανάλυση του έργου ενός από τους θεμελιωτές της σύγχρονης ρωσικής λογοτεχνίας, του Νικολάι Γκόγκολ. *Το δράμα του Γκόγκολ* συνοψίζεται ως εξής: Στην πρώτη συγγραφική του περίοδο καθιερώνεται ως ένας ιδιοφυής σατιρικός συγγραφέας της ρωσικής πραγματικότητας. Ύστερα από μια κρίση ταυτότητας, μια πολυετή παραμονή στην Ευρώπη και τη μεταστροφή του στον Χριστιανισμό, ο Γκόγκολ επιστρέφει στη Ρωσία, εκδίδει το πρώτο μέρος του μυθιστορήματος *Νεκρές ψυχές*, και γίνεται το κόκκινο πανί τόσο των κριτικών όσο και των παλιών συντρόφων και φίλων του. Ο Παπαγιώργης κάνει την εκτενή αναφορά του σε αυτόν, επειδή θεωρεί ότι ο Ντοστογιέφσκι συνεχίζει από το σημείο όπου σταμάτησε ο Γκόγκολ: *Δεν θα ήταν προπέτεια αν λέγαμε ότι η βαθύτερη λαχτάρα του Γκόγκολ, όπως εκφράστηκε στην «Αλληλογραφία» με τους φίλους και στην «Εξομολόγηση», ήταν να στραφεί προς τον εσωτερικό άνθρωπο, να παραστήσει τις μεγάλες κινήσεις της ψυχής. Στην άκρη της ψυχής του (αλλά όχι της πέννας του) αχνοχάραζε η υποψία ηρώων όπως ο Ρασκόλνικοφ και ο Σταυρόγκιν, ο Αλιόσα και ο Μίσκιν. Αλλά η δυνατότητα δεν του δόθηκε¹⁴...* (σ.123).

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΟΛΙΑΝΤΚΙΝ. Ο Παπαγιώργης σκιαγραφεί την πρώιμη περίοδο του συγγραφέα και τα βιώματα που τον σημάδεψαν για πάντα· ο Γκολιάντκιν είναι ο ήρωας του δεύτερου βιβλίου του Ντοστογιέφσκι *Διπλός άνθρωπος*.

Η πρώτη δημόσια εμφάνιση. Ο Ντοστογιέφσκι είχε το μοναδικό προνόμιο να γίνει ευρέως γνωστός πριν ακόμη καν εκδοθεί το βιβλίο του *Οι φτωχοί* και πλήρως αποδεκτός στα λογοτεχνικά σαλόνια της Πετρούπολης. Αυτό όμως τελικά τον σημάδεψε αρνητικά, λόγω της ζηλόφθονης και μοχθηρής συμπεριφοράς πολλών ομοτέχνων του. *Εκείνοι οι θλιβεροί μήνες των λογοτεχνικών σαλονιών όπου ο νεαρός Θεόδωρος έγινε βορά των συναδέλφων του, όχι μόνο έμειναν μόνιμη εστία μόλυνσεως*

¹⁴ Ο Γκόγκολ πέθανε στα 45 του.



για τη ζωή του –γιατί στην ουσία ποτέ δεν τους ξεπέρασε– αλλά επηρέασαν βαθύτατα το έργο του. (σ.137). Αυτή η διχασμένη ψυχική κατάσταση θα αποτυπωθεί στον Γκολιάντκιν, τον ήρωα του δεύτερου βιβλίου του (*Διπλός άνθρωπος*). Από τη στιγμή που ο Γκολιάντκιν αντιμετωπίζει τη γενική περιφρόνηση, παθαίνει ένα εσωτερικό τσάκισμα στα δύο. Αλλά τα διστάμενα μέρη δεν παραμένουν αδρανή: το ένα προστρέχει στους επικριτές, πέφτει κυριολεκτικά στην αγκαλιά τους, ενώ το άλλο, το περιφρονημένο και άμοιρο, καταντά αποδιοπομπαίο ακόμη και για τον ίδιο. Ο ήρωας, με άλλα λόγια, πάει να γλιτώσει από τη δυστυχία του αρνούμενος μέσω διχασμού τον εαυτό του. (σ. 151).

Το κάτεργο. Συχνός προσκεκλημένος στο σαλόνι του ευγενούς Πετρασέφσκι, ο Ντοστογιέφσκι συνελήφθη (μαζί με αρκετούς άλλους), κατηγορήθηκε για ανατρεπτικές δραστηριότητες, καταδικάστηκε σε θάνατο, και τελικά η ποινή του μετατράπηκε σε επτά χρόνια καταναγκαστικά έργα στη Σιβηρία. Αυτή η παρατεταμένη παραμονή του σε έναν κλειστό κόσμο εγκληματιών και παρανόμων τού έδωσε την ευκαιρία να εμβαθύνει στον ανθρώπινο ψυχισμό και να προετοιμαστεί για το Μεγάλο Έργο. Γράφει σχετικά ο Κωστής Παπαγιώργης: *Το κάτεργο, αντί να εξουθενώσει, έσωσε τον άνθρωπο και το συγγραφέα Ντοστογιέφσκι. Πήρε έναν άνθρωπο που πελαγοδρομούσε μέσα στη σύγχυση της Πετρούπολης και αφού τον έφερε αντιμέτωπο με τον homo Russus, παρέδωσε ξανά στην κοινωνία έναν δημιουργό.* (σ.179).

Ο υποχθόνιος. Εδώ, ο Παπαγιώργης αναφέρεται στο δεύτερο σημαντικότερο πρώιμο έργο του Ντοστογιέφσκι (μετά από τον *Διπλό άνθρωπο*), στο ζοφερό, κλειστοφοβικό και μισάνθρωπο *Υπόγειο*. *Το Υπόγειο ...δεν είναι μια ομολογία πίστης, το απόσταγμα σαράντα χρόνων βασανισμένης ζωής. Κατά κύριο λόγο είναι η πικρή διακωμώδηση των ρομαντικών ιδεωδών μιας ολόκληρης γενιάς (και φυσικά και του ίδιου του συγγραφέα).* (σ.201). *Αν ο Διπλός άνθρωπος και το Υπόγειο θεωρούνται και πρέπει να θεωρούνται ληξιαρχικές πράξεις γέννησης του ντοστογιεφσκικού κόσμου, είναι γιατί ανακαλύπτουν αυτό τον ήρωα: Έναν άνθρωπο-κουρέλι, έναν άνθρωπο με καταρρακωμένη έπαρση, που είναι βορά των «αντιπάλων» και ζει σαν ένα αξεδιάλυτο σύμπλεγμα ταπεινώσης και υπεροχής το οποίο περνάει αδήριτα από τη συνείδηση των άλλων ... Η σχέση εγώ-εσύ, δηλητηριασμένη και ακατάλυτη, είναι ό,τι βαθύτερο ανακάλυψε ο Ντοστογιέφσκι.* (σ.216).



Η ΑΘΕΜΙΤΟΥΡΓΙΑ. Στην τελευταία αυτή ενότητα αναλύονται κυρίως τα τέσσερα κορυφαία μυθιστορήματα του Ντοστογιέφσκι. Ο νεολογισμός προέρχεται από τη διαπίστωση ότι σε όλα τους κεντρικό ρόλο κατέχει η διάπραξη τής –ηθικώς– «αθέμιτης πράξης» που είναι ο φόνος.

Ο Ρασκόλνικοφ. (Εγκλημα και τιμωρία). Το βιβλίο προσφέρει μια πλατιά ηθογραφία του ταπεινού –και όχι μόνο– κόσμου της Πετρούπολης. Εντούτοις το ανώτερο διάζωμά του δεν έχει τίποτα το ηθογραφικό. (σ.244). Στη σταδιακή κατάρρευση του Ρασκόλνικοφ ... έχουμε μια ολόκληρη θεωρία για το «κακό» και το «φόνο». Ο Ντοστογιέφσκι, ως ηθικιστής των άκρων, ως θρησκευόμενη προσωπικότητα, δεν μπορεί να μην είναι υπέρ των δοκιμασιών που μόνο το κακό μπορεί να παράσχει ... Το αίτημα είναι σαφές: αντέχει ή δεν αντέχει ο άνθρωπος τον φόνο; (σ.249).

Ο Μίσκιν. (Ο ηλίθιος). Μετά το *Εγκλημα και Τιμωρία*, όπου η αφήγηση προσαρμόζεται τέλεια στη λογική της σταδιακής κοινοποίησης ενός θανάσιμου μυστικού, στον *Ηλίθιο* ο Ντοστογιέφσκι μεταπίπτει στο αντίθετο άκρο. Σχεδιάζει τώρα να περιγράψει έναν άνθρωπο που δεν έχει να κρύψει τίποτα, που είναι διάφανος και ανεξίκακος μέχρι ηλιθιότητας. (σ.273). Εδώ, το στρατήγημα του Ντοστογιέφσκι ...είναι αληθινό εθνικό εύρημα. Εισάγοντας στην Πετρούπολη έναν άνθρωπο στην κυριολεξία ουρανοκατέβατο, έχει όλες τις ευκαιρίες να πλάσει μια πρωτοφανή ατμόσφαιρα «πειράζοντας» παντοιοτρόπως τα καθιερωμένα ήθη. (σ.264).

Ο Σταυρόγκιν. (Οι δαιμονισμένοι). Το μυθιστόρημα είναι εμπνευσμένο από τη δολοφονία ενός φοιτητή από την επαναστατική ομάδα του μηδενιστή (και φίλου του αναρχικού Μπακούνιν) Νετσάγεφ. Είναι μια ευκαιρία για τον Ντοστογιέφσκι να ξεκαθαρίσει τους λογαριασμούς του με τις διάφορες ξενόφερτες επαναστατικές θεωρίες με τις οποίες διαφωνεί ριζικά. Στην *Αλληλογραφία* του αναφέρει σχετικά: *Οι Δαίμονες. Είναι η περιγραφή της εισόδου των δαιμόνων στο κοπάδι των χοίρων.* (σ. 293).

Ντολγκαρούκη και Βερσίλοφ. (Ο έφηβος). Ο *Ντολγκαρούκη* (ήρωας του *Έφηβου*) είναι ακόμα μια ενσάρκωση του υποχθόνιου πνεύματος. Η απόσταση από τους άλλους, η περιφρόνηση που ενέχει βούρκωμα και μια λαθραία λατρεία, οι θωρακίσεις που κλείνουν τα πάντα έξω από το εγώ εκτός από τον αληθινό αντίπαλο, όλα τα αμυντικά σχέδια του βληθέντος και μη ιαθέντος ψυχισμού οργανώνονται εδώ όπως και στο *Υπόγειο*. (σ.326).



Οι Μαύροι. (Αδελφοί Καραμάζοφ). Στο γραπτό αυτό του μεγάλου Ρώσου λογοτέχνη ...το σκηνικό είναι εντυπωσιακό: τέσσερα παιδιά είναι έτοιμα να «καταβροχθίσουν» τον έκλυτο πατέρα ο οποίος δεν αγαπά κανέναν από τους βλαστούς του. (σ.353). Όντως στην οικογένεια Καραμάζοφ υπάρχει ο διεφθαρμένος γενάρχης, τα ασύδοτα τέκνα και όλοι οι κίνδυνοι της αμαρτίας....Έχουμε το γνωστό θέμα του φόνου (μόνο που αυτή τη φορά το θύμα είναι ο πατέρας), έχουμε το γνωστό θέμα της ερωτικής αντιζηλίας (μόνο που αυτή τη φορά αντίζηλοι είναι πατέρας και γιος), της πίστης, της απιστίας και της εξέγερσης (μόνο που αυτή τη φορά από τους κύκλους των φιλελευθέρων έχουμε μεταφερθεί στους κόλπους ενός μοναστηριού και μιας διαλυμένης οικογένειας). (σ.350).

Ο Μέγας Ιεροεξεταστής. Σε αυτό το σημαντικότατο κεφάλαιο του βιβλίου μας, ο συγγραφέας ξεκαθαρίζει τους θρησκευτικούς λογαριασμούς του με τη Δύση. Στο ομώνυμο ποίημα που συνθέτει ο Ιβάν Καραμάζοφ, παρουσιάζει τον Χριστό να ξανακατεβαίνει στη γη και να ξαναβρίσκεται αντιμέτωπος με την νέα Εξουσία (Καθολική Εκκλησία) και τον Ιεροεξεταστή να είναι έτοιμος να τον θανατώσει για δεύτερη φορά.

3.7 Παπαγιώργης, Κωστής. Ζώντες και τεθνεώτες. Αθήνα: Καστανιώτης, 1991.



ΘΕΜΑΤΑ: I. Ελληνική λογοτεχνία, Νέα – Δοκίμια II. Ζωή και Θάνατος, Εξουσία
III. Ζωή στη λογοτεχνία IV. Θάνατος – Ψυχολογικές απόψεις
V. Θάνατος στη λογοτεχνία

Η αναπόδραστη πραγματικότητα της ζωής, το κυρίαρχο συνώνυμό της, ο θάνατος, χαρακτηρίζει θεματολογικά το δοκίμιο αυτό του Κωστή Παπαγιώργη. Γράφει στην πρώτη σελίδα: *Υπνος ανεξύπνητος, κήρα μέλαινα ή κουνιστή πολυθρόνα που τραμπαλίζεται αεροκρέμαστη στην αιωνιότητα ο θάνατος έχει δύο πρόσωπα. Το ένα είναι άφαντο, δεν το είδε ποτέ κανείς. Μολονότι μας γνέφει αινιγματικά διά βίου, παρότι γράφει φράσεις στον ουρανό ή μέσα στην κούπα που μας ξεδιψά, όταν έρχεται η μοιραία στιγμή, μας κλείνει ακαριαία τα μάτια. Για το δικό του θάνατο ο θνητός δεν έχει όραση –αυτός είναι ο κανόνας του παιχνιδιού– έχει όμως όραση και γνώση για το θάνατο των άλλων. Αυτό το δεύτερο πρόσωπο του θανάτου είναι και το μόνο που μας εμφανίζεται.* (σ.13). Με τα γραφόμενα αυτά θεμελιώνει ο Παπαγιώργης την αρχή του έξοχου δοκιμίου του, το οποίο αρθρώνεται σε δύο μέρη: *Ο οίκος και Χορταίνει ο Άδης κόκκαλα;* Και τα δύο μέρη αφορούν σε ένα θέμα αιώνιο όσο η ίδια η ζωή, «πρωταρχικά μυστήριο» και ατελεύτητα φιλοσοφημένο.

Διαχρονικές αλήθειες, όπως η «δικαιοσύνη» του θανάτου, οι σχεδόν φωτοτυπικές αντιδράσεις των ζώντων που αποχαιρετούν τους τεθνεώτες, το πένθος και οι συναφείς επιθανάτιες εκδηλώσεις του σ' όλο το νομοτελειακό μεγαλείο τους, αγγίζουν –θα λέγαμε– τον αναγνώστη σε πιθανά προσωπικά βιώματα.

Στο δεύτερο μέρος του δοκιμίου η έννοια της θρησκείας και των πανίσχυρων μεταφυσικών αναγκών που πληροί και εξυπηρετεί, αφήνεται να διαποτίσει όλο το κείμενο. *Διατυπώνονται βαρύτατα από τη φύση τους αυτά τα ερωτήματα* (σ.77), περί θρησκείας, μονοθεϊσμού, ψυχής και άλλου κόσμου, θεολογίας και χριστιανισμού. Χαρακτηριστικά είναι επίσης τα στοιχεία που παρατίθενται από τον πλούτο του Ομηρικού



κόσμου (κυρίως την Ιλιάδα) και τη θέαση του κόσμου αυτού απέναντι στο θάνατο και τα όσα –κατά τα ομηρικά ήθη– αντιπροσωπεύει.¹⁵

Το βιβλίο κλείνει την αυλαία του με το αρχετυπικό σύμβολο του κύκλου, καθώς και πάλι μνημονεύονται πως οι νεκροί, αυτοί είναι η μοναδική μας θρησκεία και ηθική. *Νυν και αεί.* (σ.117), θυμίζοντάς μας την αρχική σελίδα του πρώτου κεφαλαίου: *Ανέκαθεν, έτσι είχαν τα πράγματα* (σ.13) για όλους μας, και για τους ζώντες και για τους τεθνεώτες.

3.8 Παπαγιώργης, Κωστής. Η ομηρική μάχη. 4^η έκδ. Αθήνα: Καστανιώτης, 1993. (1^η έκδ. Καστανιώτης, 1993)



ΘΕΜΑΤΑ: I. Επική ποίηση, Ελληνική II. Μάχες στη λογοτεχνία

¹⁵ Η ομηρική μάχη, ένα ακόμη δοκίμιο του συγγραφέα που παρουσιάζεται αμέσως παρακάτω, αφορά ακριβώς σε αυτά τα ομηρικά ήθη και ιδεώδη.



Ομηρική μάχη: πηγή του ιλιαδικού έπους, των υπεραξιών που αναφέρονται από τα έσχατα βιώματα του Τρωϊκού πολέμου. Η μάχη, αδιαφιλονίκητο συνώνυμο της ανδραγαθίας, της αριστείας, της υστεροφημίας, καθώς *ήθος και μάχη ταυτίζονται* (σ. 174).

Ομηρικό έπος: Αρχαϊκής καταγωγής, κεφαλαιώδης αξία παιδείας για αιώνες ολόκληρους, με τον πόλεμο πηγή τροφοδότρα αξιών και ιδεωδών.

Ομηρικός άνθρωπος: μία από τις πιο ακέραιες εμφανίσεις της ελληνικής ψυχής, ...*ακολουθεί το δικό του αποκλειστικά ήθος* (σ.26), καθοδηγούμενο πάντα από θεϊκές παρεμβάσεις. Άλλωστε στο ομηρικό έπος ο άνθρωπος-ήρωας του έπους οριοθετεί τη ζωή του από το κύρος του κύδους, του κλέους, της τιμής.

Ο Κωστής Παπαγιώργης στο μονοθεματικό αυτό δοκίμιο –βασιζόμενος προφανώς στην εξονυχιστική, προσωπική μελέτη του ιλιαδικού κειμένου από το πρωτότυπο, καθώς και σε πλήθος «κλασικών» πλέον βιβλίων από την τεράστια βιβλιογραφία (ελληνική και ξένη) επί του θέματος¹⁶ – οργανώνει εντυπωσιακά το υλικό του και μας παραδίδει ένα αξιοπρεπέστατο στις προθέσεις και τις αξιώσεις του δοκίμιου, ιδιαίτερης σημασίας.

Στο Α΄ μέρος, *Η κάθοδος της θεάς Αθηνάς*, διαπραγματεύεται εύστοχα μέσα από πολλαπλές αναφορές στο ομηρικό κείμενο της Ιλιάδος την παρουσία, το ρόλο του ανθρωπόμορφου ολύμπιου θεού στην πολεμική και ανθρώπινη ζωή, το τι εκπροσωπεί στο σύστημα αξιών της εποχής· το πώς *Θεϊκή εξουσία και ανθρώπινη ενέργεια μας παρουσιάζονται σαν δύο περιοχές που αλληλοσυμπληρώνονται...* (σ.33)· το πώς δομείται το «αρχιτεκτόνημα» της αφήγησης του έπους με τη θεά Αθηνά (και όχι μόνο, εφόσον όλοι σχεδόν οι ολύμπιοι θεοί είναι εξ'ορισμού εμπλεκόμενοι στα ανθρώπινα), να χειραγωγεί τον ομηρικό ήρωα, να είναι *η φωτεινή σκέψη, η αγαθή τύχη, η ανώτερη κρίση*. (σ.20).

¹⁶ Ενδεικτικά σημειώνουμε: A. Lesky, H.D.F. Kitto, P. Mazon, M.I. Finley, B. Snell, W. Schadenwald, F. Godino, W. Jaeger, Όλγα Κομνηνού Κακριδή, Α. Καραπαναγιώτου, Δ.Ν. Μαρωνίτης, Α. Τσομπανάκη, Σ. Ράμφορ κ. ά.



Στο Β' μέρος, *Η μάχη*, –αυτή καθεαυτή–, το πεδίο δράσης του ομηρικού ανθρώπου, καταλαμβάνει τη μεγαλύτερη έκταση του δοκιμίου (σ.69 έως σ.264). Τροφή και κρασί: ψωμί, πρόβειο ή βοδινό κρέας συνήθως και φυσικά κρασί· ψάρια και πουλιά αποκλείονται αυστηρά από το εδεσματολόγιο του στρατοπέδου. (σ.75). Τα όπλα: εφόσον η Ιλιάδα είναι τραγούδι του πολέμου, πριν απ' όλα αποτελεί ύμνο στα όπλα, στην πολεμική αρετή, στο ήθος του πολεμιστή. Περίτεχνα, περίλαμπρα όπλα, αληθινά αριστοτεχνουργήματα –το γνωστότατο *θαύμα ιδέσθαι* (Σ 83) λέγεται όχι για κάποιο ήρωα, όπως θα περίμενε κανείς, αλλά για τα όπλα. (σ.94). Οι κνημίδες, ο θώρακας, το ξίφος, οι ασπίδες, η περικεφαλαία, το ακόντιο, το τόξο, η πέτρα (*χερμάδιον*), το άρμα, αποτελούν έναν ολόκληρο κόσμο, χάλκινο, σύμφυτο με την εικόνα-ιδέα του επιφανούς ήρωα. Τα σώματα των ηρώων: εύμορφα, καλοπλασμένα, σχεδόν εξιδανικευμένα επικεντρώνουν την υπόστασή τους στα γρήγορα πόδια, στα δυνατά γόνατα, στα δυνατά μέλη. Υπάρχει διαφορετική αντίληψη για το σώμα την εποχή των επών. Το πρόσωπο υστερεί στην εκφραστική του δεινότητα, μάλλον παραμελείται στις περιγραφές. *Η έδρα των σωματικών δυνάμεων βρίσκεται στα γόνατα*. (σ.121). Το πλήθος: ο ανώνυμος στρατιώτης του έπους ποτέ δεν τιμάται ονομαστικά (σ.137). Έχουμε μια *πολυκύμαντη θάλασσα ανωνύμων* (σ.139) σε αντίθεση με τους ξακουστούς ήρωες που μονοπωλούν τη ροή της αφήγησης. Ως βιβλίο *πολέμου* (σ.154) η Ιλιάς ύμνει τα ομηρικά ιδεώδη των «επωνύμων», όχι του πλήθους. Κομπασμοί και μονομαχίες: ο ομηρικός ήρωας κομπάζει, μεγαλορρημονεί, θραυστομεί, καυχησιολογεί, χλευάζει (σ.164-165), καθώς αντιπαρατίθεται με τον αντίπαλο. *Με κομπασμό αρχίζει η μονομαχία, με κομπασμό –πικρότερο και αμετάκλητο– τελειώνει*. (σ.168). *Το κύδος, το κλέος και η τιμή* (σ.169) αναλύονται εκτενώς και με σαφήνεια, όπως και οι έννοιες του *κακός-αγαθός*. Η υστεροφημία είναι υπέρτατη αξία και στο σημείο αυτό ξανατονίζουμε τη λεπτομερέστατη, εύστοχη, σχεδόν ανάγλυφη χαρακτηρισολογία του ομηρικού ήρωα που πλάθει ο Παπαγιώργης. Αριστείες και σκοτωμοί: ένα κείμενο πλήρες, μεστό λεπτομερειών από ανδραγαθήματα-αριστείες και σκοτωμούς. Οι



ραψωδίες Δ,Ε,Ζ,Θ,Κ,Λ,Μ,Ν,Ξ,Ο και Π προσφέρουν άφθονο υλικό, ώστε ο δοκιμιογράφος να χτίσει το κομμάτι αυτό του βιβλίου αντλώντας απευθείας από τους στίχους του πρωτότυπου. *Το κύδος του Αχιλλέα*. *Ο Πηλείδης είναι η μέγιστη μορφή του ποιήματος, η αξόδευτη δύναμη...*, «μόνος εναντίον όλων»... (σ.227). Ο θυμός του μαίνεται, το ίδιο και το πάθος της εκδίκησης. Τα νήματα της προσωπικής ιστορίας του Αχιλλέα ξετυλίγονται με μαεστρία από τον Όμηρο και τους ομοτέχνους του. Βεβηλώνει τον Έκτορα, τα ήθη του έπους θριαμβεύουν, τα ήθη του πολέμου παραγκωνίζουν τα πανανθρώπινα ήθη. Ο Αχιλλέας ανάγεται σε *ήρωας των ηρώων* (σ.239). *Άτη, Αίσα, Μοίρα*. Συμφορά-πλάνη, απονομή τύχης-η μοιρασιά των ανθρωπίνων με τη θεϊκή βούληση, μοίρα-μερίδιο, τελικά ο θάνατος. Αναλυτικά τα στοιχεία του Παπαγιώργη για την καθεμία έννοια και πάλι με πετυχημένες, απευθείας αναφορές στους στίχους του έπους.

Η αποπομπή του Ομήρου. Ο συγγραφέας ολοκληρώνει το δοκίμιό του. Στο δρόμο του συνάντησε όλο το «σύμπαν» του ομηρικού κόσμου, οριοθέτησε τα στοιχεία του και προχώρησε αντιπαρατάσσοντας τα με τα στοιχεία της «νέας εποχής», των κατοπινών αιώνων, της πλατωνικής φιλοσοφίας. Ιδιαίτερη είναι η μνεία της *Πολιτείας* του Πλάτωνα, με ολόκληρα χωρία από το κλασικά αιώνιο αυτό έργο του μεγάλου φιλοσόφου να φωτίζουν την επιχειρηματολογία του Παπαγιώργη για την *υψηλή πνευματική διαμάχη* (σ.270) των δύο κόσμων. Άλλα τα ήθη του έπους, της επικής, της λυρικής, της τραγικής ποίησης, άλλα της φιλοσοφικής θεώρησης (πολιτικής, ηθικής, μεταφυσικής, οντολογικοθεολογικής) και διαλεκτικής του Πλάτωνα. Έχουμε κυριολεκτικά πορευθεί σε ένα νέο, «επαναστατικό» κεφάλαιο της αρχαιοελληνικής σκέψης. Επομένως ακριβοδικαίως ο τίτλος: *Η αποπομπή του Ομήρου*. Στην τελευταία σελίδα του βιβλίου (301) τα τέσσερα σημεία αντιπαραθέσης του ομηρικού με τον πλατωνικό άνθρωπο θριαμβολογούν αυτούσια. Το δοκίμιο κλείνει την αυλαία του με ομηρικό γλωσσάρι 14 σελίδων· για ακόμη μία φορά πιστοποιείται άμεσα όχι μόνο ο πλούτος και η αδιαφιλονίκητη συνέχεια της αρχαιοελληνικής γλώσσας, αλλά και



η ασύνορη γνώση τού Κωστή Παπαγιώργη του πλούτου της γλώσσας αυτής.

3.9 Παπαγιώργης, Κωστής. Γεια σου, Ασημάκη. 2^η έκδ. Αθήνα: Καστανιώτης, 1994. (1^η έκδ. Καστανιώτης, 1993)



ΘΕΜΑΤΑ: Ι. Βακαλόπουλος, Χρήστος, 1956-1993

Με μια πνοή οικειότητας, ειλικρινούς συμπάθειας και φιλίας αναδύεται το πορτρέτο της προσωπικότητας του Χρήστου Βακαλόπουλου στο βιβλίο του Κωστή Παπαγιώργη *Γεια σου, Ασημάκη*. Ο ίδιος ο συγγραφέας σημειώνει χαρακτηριστικά: *Περιεχόμενο του βιβλίου θέλω να είναι το πένθος· αλλά πιλότος το βλέμμα ενός ανθρώπου που, κι αν δεν τον αγάπησα όσο του άξιζε, παραμένει ολοζώντανος μέσα μου.* (σ.22) Ο Παπαγιώργης μιλά απλά για τον χαρακτήρα ενός ανθρώπου που χάθηκε αμετάκλητα από τα μάτια μας το 1993, για τις συνήθειές του στα στέκια



στην οδό Καλλιδρομίου, για τις ατάκες και τραγούδια, για τις σχέσεις του με την Αγία Οικογένεια (δηλ. τους γονείς του), το Πικρό Παρίσι και τα εκεί βιώματά του (σπουδές κινηματογράφου, ανηφορική πορεία της ασθένειας), για το έργο του (μυθιστορήματα και ταινίες), τους προσανατολισμούς των αγαπημένων του θεμάτων: *Κυψέλη, Πάτμος, γυναίκες*. (σ.157).

Ο αναγνώστης μυείται έντεχνα από την πένα του Παπαγιώργη στα γεγονότα της ζωής του Βακαλόπουλου διαβάζοντας στοιχεία διαφωτιστικά από το *Χρονολόγιο* (1963-1993) που παρατίθεται και που πολύ σοφά συμπληρώνει σε αρκετά σημεία το κυρίως κείμενο. Υπάρχουν αναφορές στα μυθιστορήματα του Βακαλόπουλου: *Υπόθεση Μπεστ Σέλλερ* (1980), *Οι πτυχιούχοι* (1984), *Νέες Αθηναϊκές Ιστορίες* (1989) και *Η γραμμή του ορίζοντος*¹⁷ (1991), καθώς και αποσπάσματα από τα νεανικά *Ημερολόγια* του Βακαλόπουλου της δεκαετίας του '70. Όλα τούτα συνδράμουν ώστε ο άνθρωπος Χρήστος Βακαλόπουλος, *Ο Ασημάκης*, όπως τον βάφτισε αυθόρμητα ένα κορίτσι γνώριμό του λίγες μέρες μετά το θάνατό του (σ.127), να είναι ουσιαστικά παρών στις αράδες του βιβλίου, στ' αλήθεια σαν να ήταν πάντα εκεί. (σ.147).

3.10 Παπαγιώργης, Κωστής. Μυστικά της συμπάθειας. 2^η έκδ.

Αθήνα: Καστανιώτης, 1994.

¹⁷ Ίσως πρόκειται για το σημαντικότερο –κατά τη γνώμη μας– βιβλίο του Βακαλόπουλου.





ΘΕΜΑΤΑ: I. Ελληνική λογοτεχνία, Νέα – Δοκίμια II. Συμπάθεια στη λογοτεχνία
III. Συναισθήματα (Ψυχολογία)

Στο πολυσέλιδο Προοίμιο του δοκιμίου αυτού η έννοια της συμπάθειας αποσαφηνίζεται και προσδιορίζεται με ποικίλους όρους: *έμφυτη και αδίδακτη (σ.11) θυμική ταύτιση με τον άλλο, μέθεξη στο πάθος του (σ.14). συμπάθεια σημαίνει αφήγηση και μάλιστα διττή..., σαν εσωτερίκευση και οικειοποίηση μιας έξωθεν ιστορίας, σαν αφήγηση πάνω σε αφήγηση. (σ.24)*

Με πολλαπλά παραδείγματα, αντλούμενα από το πεδίο της καθημερινής ζωής και δράσης ο Κωστής Παπαγιώργης επιχειρηματολογεί με άνεση και αμεσότητα την ανάγκη, το κίνητρο της συμπάθειας. *Άλλωστε, η συμπάθεια ταιριάζει απολύτως στην ανθρώπινη φύση... (από το οπισθόφυλλο του βιβλίου).* Ενδεικτικά αναφέρουμε μερικά από τα παραδείγματα που αξιοποιεί: συναισθήματα συμμετοχής του ανθρώπου κατά τη θέαση ενός πυγμαχικού αγώνα, με όλη την ένταση και το πάθος που το γεγονός συνεπάγεται. Η συμπάθεια του θεατή για τον ακροβάτη και τη μοναχική πορεία του προς τον κίνδυνο· για τον άνθρωπο που χάνει

τον πολυλατρεμένο του σκύλο από ανίατο νόσημα και τον θάβει σαν να ήταν άνθρωπος.

Με αναφορές στον Μπαλζάκ, στον Ντοστογιέφσκι και στα έργα τους *Η ανθρώπινη κωμωδία*, *Ευγενία Γκραντέ* και *Ταπεινωμένοι και καταφρονεμένοι* αντίστοιχα, αλλά και στον Ζαν Ζενέ (*Οι δούλες, Κρύσταλλο*, 1986) ο δοκιμιογράφος προβάλλει τον κόσμο της συμπάθειας με τα πιο αντιπροσωπευτικά του χαρακτηριστικά. Σ' όλο το *Προοίμιο* αλλά και σ' όλο το βιβλίο αφουγκράζεται τα μυστικά της.

Η επίσκεψη του Πριάμου (Ιλιάδα, Ραψωδία Ω) με όλη την τραγικότητα της σκηνής ανάμεσα στον Μυρμιδόνα Αχιλλέα και το γέρο βασιλιά Πρίαμο αποτελεί κορυφαία σκηνή που αποθεώνει στ' αλήθεια την αξία της συμπάθειας. Ο Όμηρος ψυχοσκιαγραφεί έντεχνα αμφοτέρους τους πρωταγωνιστές των στίχων του· τελικά και οι δύο συμπάσχουν, συμπονούνται. *Έχει αρχίσει η εσωτερική παραλληλία των δύο ψυχισμών*, (σ.63) *η κάθετη αναγωγή στο πανανθρώπινο*. (σ.64).

Στη συνέχεια, περνώντας σε ιδιαίτερα αξιομνημόνευτα κείμενα της παγκόσμιας λογοτεχνίας (*Χουλιάνα και Κάμιλα* τιτλοφορείται το κεφάλαιο), γίνεται αναφορά στο έργο του Ρ.Λ. Στήβενσον *Ο άρχοντας του Μπάλαρντε* με τα δύο αδέλφια Τζαίημς και Χένρυ, στο βιβλίο του Χ.Λ. Μπόρχες, *Η αναφορά του Μπρόντι* για τα δύο αφέλφια Νίλσεν, καθώς και στο περιλάλητο βιβλίο *Δον Κιχώτης* του Μ. Θερβάντες. Σ' όλα αυτά τα αποσπάσματα από τα εν λόγω κείμενα, καταδειχνεται πόσο *αντέχει το αίμα απέναντι στον έρωτα* (σ.47)· το στοιχείο της συμπάθειας κυριαρχεί, ενδύεται τα μυστικά του: αρνητικά πάθη, συμφορές, αδιέξοδα και τραγωδίες.

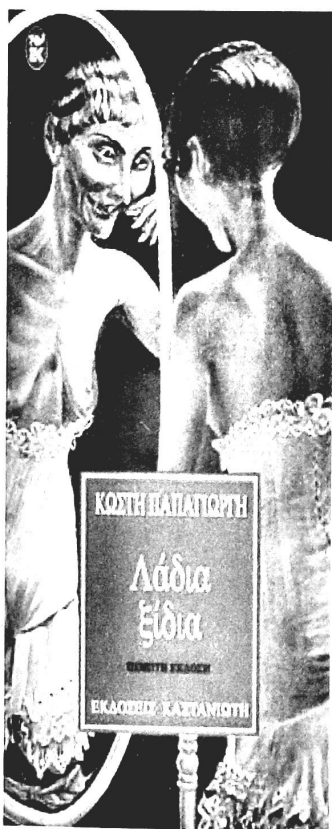
Με τον Τόμας ντε Κουΐνσι και με το έργο του *Η δολοφονία ως μία εκ των καλών τεχνών* και με πρωταγωνιστή τον κύριο Ουίλιαμς έχουμε ένα ακραίο φαινόμενο αμοραλισμού, καθώς το ποταπό ανθρωπάριο, ο κ. Ουίλιαμς, διαπράττει ακραία εγκλήματα, απεχθείς φόνους, ως αντίποδα της συμπάθειας.

Στον *Εξάδελφο Πονς* του Ονορέ ντε Μπαλζάκ με το συμπαθέστατο ζεύγος των δύο γερόντων Πονς και Σμούκε θυμόμαστε ένα ακόμη



ευρωπαϊκό μυθιστόρημα έντονης ψυχογράφησης με την αξία της συμπάθειας, της φιλίας, της ανθρωπιάς, της αλληλοκατανόησης να θριαμβεύουν. Πρόκειται για την πιο ακέραια σχέση συμπάθειας που μπορεί να βρει κανείς μέσα στο ευρωπαϊκό μυθιστόρημα. (σ.47). Για τα δύο τελευταία κείμενα του δοκιμίου αρκούμε να μεταφέρω αυτολεξεί τα όσα καταγράφει ήδη από το Προοίμιο ο Παπαγιώργης: *Η φιλία με τον Βάγκνερ αφηγείται μία εποχή της νεότητας του Νίτσε –από που λείπει σκοπίμως η λέξη συμπάθεια, παρότι εννοείται διαρκώς–, ενώ Η λογοτριβή, δίκην επιλόγου, πλάθει ένα σατιρικό σκαρίφημα ορισμένων ιδιωτικών καταστάσεων που γνωρίζει από πρώτο χέρι ο συγγραφέας. (σ.47).*

3.11 Παπαγιώργης, Κωστής. Λάδια ξίδια. 2^η έκδ. Αθήνα: Καστανιώτης, 1996



ΘΕΜΑΤΑ: I. Μεταφορά II. Ελληνική γλώσσα – Όροι και φράσεις



Το να μιλήσεις για τη γλώσσα, τις μυστικές, τις αφανέρωτες δυνάμεις, το μεγαλείο, τα νοήματα και τη δεινότητά της δεν είναι εύκολο, εάν δεν κατέχεις τα στοιχεία αυτά, εάν δεν τα έχεις μελετήσει, ξεδιαλώνοντας τα νήματά τους. Ο Παπαγιώργης εκφράζει ο ίδιος ως συγγραφέας, προσωποποιεί τις δυνάμεις αυτές, το μεγαλείο της ελληνικής γλώσσας. Και γράφει με ζέση το δοκίμιο αυτό για τη μαγεία της μεταφορικής χρήσης της, με πλήρη επίγνωση ότι προσεγγίζει ένα θέμα σεβαστών διαστάσεων, καθώς η γλώσσα, ασύνορη και παλλόμενη από σθένος, αέναη και πολυδαίδαλη, ζει και θα ζει, αντικατοπτρίζοντας την ίδια την ανθρώπινη σκέψη, την ίδια την ανθρώπινη ζωή.

Με το *Εν μέση οδώ*¹⁸ ως αφετηρία αρχίζουμε το ταξίδι μας στο γοητευτικό κόσμο του μεταφορικού σχήματος· τι ακριβώς είναι και τι πρεσβεύει, που το συναντάμε, από που προέρχεται, από πού αντλεί υλικό και που πορεύεται· ποια η σχέση με την απτή πραγματικότητα· η ηθική της μεταφοράς, οι μορφές που έντεχνα ενδύεται –*λαϊκή, λιγοτεχνική, φιλοσοφική*– (σ.23), η σχέση με την εικόνα, τη συγκριτική θεώρηση, την παροιμία. Εύστοχα παραδείγματα μεταφορικών σχημάτων προσδίδουν παλμό στο γραπτό του και μας θυμίζουν ότι η μεταφορά αποτελεί κομμάτι ολοζώντανου του καθημερινού λόγου, της καθημερινής μας σκέψης και γλωσσικής εκφραστικής.

Στα *Ονόματα* ο συγγραφέας αναφέρεται στο διπλό συνεπάγεται ανάμεσα στη σκέψη και τη γραφή, δηλαδή στη γλώσσα που *...λειτουργεί σαν ο πιο ευέλικτος μετασχηματιστής*. (σ.43). Μιλά για τη λέξη και το πράγμα, για την αρχαϊκή καταγωγή τους, για τα χαρακτηριστικά της γλώσσας των πρωτογόνων, για τους συμβολισμούς της εικόνας και τη δραματική σχέση των συμβολισμών αυτών με το νόημα του λόγου, για τη φωνητική εποχή και γραφή της γλώσσας, τη νευματολογία, τη γοητεία του κώδικα της μιμόγλωσσας. Εμβαθύνοντας στα *Ονόματα* μάς παραπέμπει και πάλι (όπως σε πολλά δοκίμια και μελέτες του) στον Σωκράτη και τον Πλάτωνα και στα νοήματα τα οποία απέδωσαν στα ονόματα και στις ιδέες που κατοπτρίζουν. Επίσης οι αναφορές στον Κοντιγιάκ, τον Τυργκό, τον Ρουσώ με αποσπάσματα από σημαντικά έργα τους «συνάδουν» κυριολεκτικά στο ότι *η γλώσσα είναι μοίρα του ανθρώπου*. (σ.49).

¹⁸ Το κείμενο αυτό πρωτοδημοσιεύθηκε στο περιοδικό *Χάος*, τχ. 6.



Συνεχίζοντας με το *Σχήματα και Τρόποι* και στο ίδιο μοτίβο –θεώρησης, σχολιασμού, κριτικής της αξίας της μεταφοράς, σε αντιδιαστολή με την κυριολεξία– καταγράφει πάμπολλα παραδείγματα της τρέχουσας, καθομιλουμένης γλώσσας για τις έννοιες της μετωνυμίας, της αντιστοιχίας, της συνεκδοχής, της συνάφειας, της προσωποποίησης· τους άπειρους τρόπους και τα ατελείωτα σχήματα, τη δημιουργικότητα της μεταφοράς... (σ.84). Δανειζόμαστε αυτούσια τα λόγια του: ...μιλάμε μεταφορικά, νιώθουμε μεταφορικά, απαντάμε μεταφορικά χωρίς καμιά ποητική άδεια – μόνο και μόνο επειδή αυτή είναι η φύση της ευαισθησίας και της νοητικής μας συμπεριφοράς. (σ.83).

Στο *Προ ομμάτων*¹⁹ κυριαρχεί –μεταξύ άλλων– η αντιπαράθεση μεταφοράς-παρομοίωσης, με αναφορές στον Όμηρο και τον Αριστοτέλη, ενώ ο τίτλος ερμηνεύεται ως εξής: *Μόνο έτσι από κάτι που κείται προ ομμάτων μεταβαίνουμε σε κάτι που αποκτά υπόσταση και παρουσία άνευ ομμάτων.* (σ.120).

Με την *Κυριολεξία* περνάμε εκτενώς στον Αριστοτέλη, ο οποίος συγκρουόμενος με τη σοφιστική και τις διδαχές της έχει οργανώσει ολόκληρη θεωρία για τη σκέψη, τη λέξη, το πράγμα²⁰. Ο Παπαγιώργης εξετάζει τη θεωρία αυτή με γνώση της εργογραφίας του μεγάλου μας φιλοσόφου και πληθώρα αναφορών σ'αυτήν. Τέλος, έχουμε προβολή των απόψεων του Ζακ Ντεριντά και της προβληματικής του περί μεταφοράς και κυριολεξίας στη φιλοσοφία και στη φιλοσοφική γλώσσα και έκφραση. Δε μπορούμε επίσης να προσπεράσουμε δύο αποσπάσματα από τον Χέγκελ και τον Χάιντεγκερ (πολυαγαπημένοι φιλόσοφοι του Κωστή Παπαγιώργη, κεντρικά πρόσωπα και άλλων πονημάτων του) αναφορικά στην έννοια της μεταφορικότητας και τη πολυπλόκαμη λειτουργία της στην ιστορία της σκέψης.

Με την *Εξέγερση* περνάμε σε πιο βαθιά κανάλια φιλοσοφικών σκέψεων και προσανατολισμών. Το έργο του G. Vico *Νέα επιστήμη* (1725), το οποίο σχολιάζει ο Παπαγιώργης, μιλά για τις θέσεις του συγγραφέα του για την καταγωγή, την ιστορία των λέξεων. Με τον Νίτσε παρακάτω έχουμε εκτενέστατη αναφορά στο θρίαμβο της

¹⁹ Το κείμενο αυτό πρωτοδημοσιεύθηκε στο περιοδικό *Ερουνρέμ*, τχ. 3.

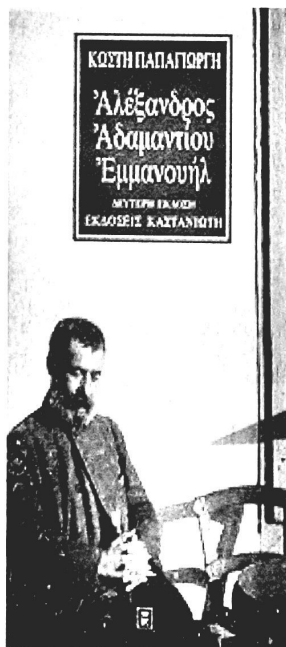
²⁰ Χαρακτηριστικό το έργο του *Περί ερμηνείας*.



νιτσεικής αμφισβήτησης-εξέγερσης. Μέσα από ορισμένα αποσπάσματα θεμελιωδών κειμένων του Νίτσε (*Ecce homo, Ανθρώπινο, πολύ ανθρώπινο, Η γενεαλογία της ηθικής*) ο Παπαγιώργης «δένει» –κατά κάποιον τρόπο– τις θέσεις του Γερμανού φιλόσοφου με τις έννοιες της μεταφοράς και της κυριολεξίας ως ένα παράγωγο δίπολο που κρύβει πίσω του τα μεγάλα διλήμματα του δυτικού πνευματικού πολιτισμού. (σ.174).

Οι διαβήτες οριοθετούνται μέσα από τις αναφορές στα λογοτεχνικά έργα του Αλαίν Ρομπ-Γκριγιέ (*Μέσα στον λαβύρινθο, Ο ηδονοβλεψίας κ.ά.*), του Φρανς Κάφκα (*Η μεταμόρφωση*) και βέβαια του Μαρσέλ Προυστ (*Αναζητώντας τον χαμένο χρόνο*). Εξαιρετικά σχόλια –ιδιαίτερα για τον τελευταίο– ολοκληρώνουν το πόνημα. (σ. 194 έως 208). Σχόλια πάντοτε αναφορικά στη δύναμη της μεταφοράς και το δυναμισμό της αφήγησης, όχι μόνο στη λογοτεχνία αλλά και στην ίδια την ανθρώπινη ζωή.

3.12 Παπαγιώργης, Κωστής. Αλέξανδρος Αδαμαντίου Εμμανουήλ. 4^η έκδ. Αθήνα : Καστανιώτης, 1997.



ΘΕΜΑΤΑ: I. Ελληνική πεζογραφία, Σύγχρονη II. Παπαδιαμάντης, Αλέξανδρος, 1851-1911 – Κριτική και ερμηνεία



Για την παρουσίαση του ιδιαίτερου αυτού βιβλίου αναφορικά στο βίο και το έργο του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη, επιλέγουμε την παράθεση των τίτλων των έξι μερών του βιβλίου και ορισμένα σχόλια, χαρακτηριστικά του περιεχομένου τους.

Ο Παπαγιώργης διανθίζει το δοκίμιό του με πλήθος παραπομπών στο Παπαδιαμαντικό έργο. Όλες οι παραπομπές αφορούν στη μνημειώδη κριτική έκδοση των *Απάντων* που εκδόθηκε ο Ν.Δ. Τριανταφυλλόπουλος, έκδ. Δόμος, Αθήνα, 1989 με ένδειξη τόμου και σελίδας.

Το διαγώνισμα του περιοδικού *Εστία* το 1883 –πρωτοβουλία του Ν. Πολίτη για την *συγγραφήν ελληνικού διηγήματος*– έθετε στην ουσία το εθνικό ζήτημα με λογοτεχνικούς όρους. (σ.15). *Είχε παιδαγωγικούς και δεδηλωμένα εθνικούς σκοπούς.* (σ.11). Με αφορμή λοιπόν *Το διαγώνισμα* ο Παπαγιώργης αναφέρεται στα τότε ιστορικά δεδομένα της Ελλάδος, στον *προικισμένο νέο* (σ.17) Αδαμάντιο Κοραή και στους ιδεολογικούς προσανατολισμούς του, στο παρελθόν της χώρας με τους Οθωμανούς, το Γένος των Ελλήνων, την Εκκλησία και το Πατριαρχείο –*αυτό το απίθανο βυζαντινό-οθωμανο-βαλκανικό αμάλγαμα.* (σ.33).

Στη *Μικρή κοινότητα*, αυτή που του *σιγοψιθύριζε τις ιστορίες και εκείνος τους έδινε το λογοτεχνικό ένδυμα* (σ.113), γίνεται λόγος για τον μικρόκοσμο του νησιού της Σκιάθου, για τα χαρακτηριστικά του Παπαδιαμαντικού κόσμου –το σύμπαν της μοναχικής ζωής του– για τη ιδιόμορφη, χαρακτηριστικά «παπαδιαμαντική» γλώσσα των Σκιαθίτικων διηγημάτων του. Στο σημείο αυτό αξιοποιούμε τα σχετικά σχόλια του Λίνου Πολίτη²¹: *Στη γλώσσα ο Παπαδιαμάντης δεν έκανε το αποφασιστικό βήμα από την καθαρεύουσα προς τη δημοτική όπως πολλοί άλλοι της γενιάς του. Η καθαρεύουσά του είναι εντελώς προσωπική και ιδιότυπη-ακόμα και ανόμοια.. Αναφερόμενοι και πάλι στη Μικρή κοινότητα, επισημαίνουμε ορισμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του πεζογραφικού κόσμου του Παπαδιαμάντη: άνθρωποι απλοί, ταπεινοί, άσημοι, με*

²¹ Πολίτης, Λίνος. *Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας*. 9^η έκδ. Αθήνα:Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, 1998.



ανημποριές, με αδιέξοδες βασάνους, με πάθη, με κουσούρια. Η δραματολογία θα βρει το υλικό της στις καρδιές των ηττημένων της ζωής, των δειλών, των άπραγων, των αλκοολικών, των «ξεχωρισμένων» από τον κόσμο. Στις καρδιές των παιδιών, των κορασίων, των ανίσχυρων γερόντων και, φυσικά των γυναικών. (σ.68). Έχουμε λοιπόν και επαναλαμβάνουμε τον χαρακτηρισμό του Κωστή Παπαγιώργη: *Οι εκλεκτοί ανιάτοι του Παπαδιαμάντη.* (σ.74). Εν κατακλείδι, η μικρή πολίχνη ταυτίζεται με ένα φόντο. Ένα φόντο ιδανικό του Παπαδιαμαντικού έργου!

*Το σκοτεινό τρυγόني,*²² αναφέρεται στον άνθρωπο Παπαδιαμάντη. Άνθρωπος ταπεινός και φυγάνθρωπος ...ενδεής, καταπτοημένος και άκληρος. (σ.79). Στα βιώματα της παιδικής και εφηβικής ηλικίας, στα χρόνια της ζωής στην Αθήνα, στα χαρακτηριστικά των πρώιμων έργων του, στα δυο του πάθη, το αλκοόλ και το κάπνισμα. Η προσωπικότητά του, *το σκοτεινό τρυγόني* προβάλλει σιωπηλά, οικεία: ο έξοχος Παπαγιώργης την προσεγγίζει όχι μόνο με συμπάθεια, αλλά σχεδόν με αγάπη. *Ο αφηγητής αναδεικνύεται σε λογοτεχνικό κηδεμόνα της πολίχνης, αρχείο των ψυχών και ταμείο των αληθειών.* (σ.112). *Ένας παντογνώστης της εντοπιότητας..., ένας εξόριστος άνθρωπος που ταυτίζει το γράψιμο με τη νοσταλγία..., ένας αυτοσύστατος εξομολογούμενος.* (σ.120). Ο Παπαγιώργης θεμελιώνει με μαστοριά το οικοδόμημα της προσωπικότητας του Παπαδιαμάντη. Σε πολλά σημεία μάλιστα, πιστεύουμε πως μιλά και γράφει από τα εσώψυχα των εσωψύχων του γι' αυτόν. Σαν να τον έχει συναντήσει, σαν να ήταν πάντα εκεί, ως αφηγητής και ως άνθρωπος, οικείος, κοντά του, δίπλα του....

Στη *λαϊκή αγιότητα*, το προτελευταίο κεφάλαιο του βιβλίου, στις τάξεις των ταπεινών και καταφρονεμένων γίνεται πιο αναλυτικά, λόγος για τους ήρωες των έργων του Παπαδιαμάντη. Η ανθρωπογνωσία και η κοσμογνωσία του Παπαδιαμάντη είναι διάχυτες αξίες στο κεφάλαιο αυτό. Το *ντόπιο ήθος προσωποποιημένο*, οι άνθρωποι της μικρής πολίχνης του

²² Έκφραση ξεχωριστά τρυφερή από το ποίημα του εικοσιτετράχρονου Παπαδιαμάντη, καταγεγραμμένο σε επιστολή προς την αγαπημένη του μητέρα στις 18/04/1874.





ΘΕΜΑΤΑ: I. Αγοραφοβία στη λογοτεχνία II. Ελληνική πεζογραφία, Σύγχρονη

Στο περιεχόμενο των τριών μερών του δοκιμίου αναπτύσσονται δεκατρείς συνεδρίες. Πρόκειται μάλλον για δεκατρείς «αυτοσυνεδρίες» του Κωστή Παπαγιώργη. Πρωταγωνιστής, δευτεραγωνιστής και κορυφαίος του χορού ο ίδιος ο συγγραφέας. Σ' ένα προσωπικό δράμα με πολλά επεισόδια και ευάριθμα στάσιμα (χορικά). Καταγράφει ο Ανδρέας Μήτσου τις σκέψεις του για το βιβλίο: *Ακόμη ένα αυτοβιογραφικό δοκίμιο του Κωστή Παπαγιώργη για την αγοραφοβία. Οι μαϊάνδροι και οι παγίδες της ψυχής και η κατάκτηση της «ευλογημένης» καθημερινότητας. «Χαμηλοτάβανο» εγώ*²⁵.

Κατά κανόνα λοιπόν εξομολογητικό βιβλίο με πληθώρα αυτοβιογραφικών στοιχείων, ιδωμένων και αποτυπωμένων στο χαρτί με

²⁵ Μήτσου, Ανδρέας. «Χαμηλοτάβανο εγώ.» Το Βήμα 14 Φεβ. 1999. 17 Απρ. 2011
<<http://www.tovima.gr/booksideas/article/?aid=108221&wordsinarticle=%ce%a0%ce%b1%cf%80%ce%b1%ce%b3%ce%b9%cf%8e%cf%81%ce%b3%ce%b7%cf%82>>



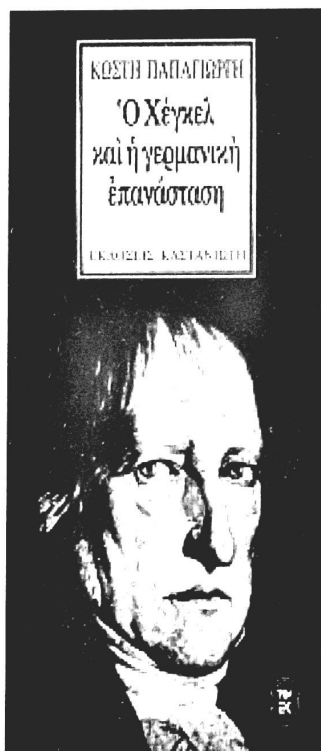
ειλικρίνεια, χωρίς ενδοιασμούς και κρυψίνοιες. Αλήθειες για το χαρακτήρα και τις ψυχογενείς ασθένειες που ενδύονται πολλαπλά, συχνά δυσανάγνωστα, προσωπεία. Αλήθειες για τις εύθραυστες εσωτερικές δομές του «είναι», που συχνά απειλούνται με διασάλευση, κατάρρευση. Αναπάντεχα, ανυποψίαστα, σχεδόν ύπουλα. Έτσι ακριβώς όπως βιώθηκαν από τον συγγραφέα. Ευπάθειες, φοβικές αντιδράσεις, ολοκάθαρες, νοσηρές εμμονές (για την ασθένεια, το θάνατο, τους κλειστούς ή και ανοιχτούς χώρους, την πολυσύχναστη αγορά). Η ποικιλόμορφη συμπτωματολογία (όπως ξεδιπλώνεται στις σελίδες του βιβλίου απευθείας από τον ψυχισμό του Παπαγιώργη) και η καταλυτική διείσδυση του αγοραφοβικού συνδρόμου σε απλές, καθημερινές καταστάσεις της ζωής του μιλούν για άγχος, φοβικό άγχος και εκδηλώσεις του άγχους αυτού.

Γίνεται επίσης εκτενής αναφορά στον έντονο *κοινωνικό φόβο του τραυλίσματος* (που τον ταλάνιζε ήδη από τα Γυμνασιακά χρόνια), στην άκρατη φιλοποσία που τον προσέδεσε για χρόνια στο άρμα της, στο πάθος της μεθοκοπίας, της μανιώδους και αδιέξοδης προσκόλλησης στο αλκοόλ. Και βέβαια διαβάζουμε για την ασθένεια που – σφιχταγκαλιασμένη με την υπερκατάχρηση του ποτού– πλήττει ανεπανόρθωτα την υγεία του (σακχαρώδης διαβήτης). Όσο για το σύνδρομο αγοραφοβίας για καιρό κυριαρχούσε στον ψυχισμό του, με μόνιμο συνοδό τις δυσφορίες, τις διαταραχές, τον πανικό, τα αδιέξοδα. Ο ίδιος υποστηρίζει: *Στα συμπτώματα της αγοραφοβίας διέκρινα τελικά τις ανατοκισμένες ταλαιπωρίες μιας ολόκληρης ζωής που αποθηριώθηκαν – και καλά έκαναν– γιατί είχε φτάσει η στιγμή τους.* (σ.217). Και εμείς, ως (συμπάσχοντες) αναγνώστες, χαμογελάμε καθώς στις τελευταίες σελίδες του βιβλίου (ΙΓ΄ Συνεδρία) διαβάζουμε: *...ήρθε μια στιγμή –γίνονται και θαύματα καμιά φορά– που ξαστέρωσα. Η προσδοκητική αγωγή που είχα ακολουθήσει έδωσε αποτελέσματα και μάλιστα θαυμαστά.* (σ.217).

Η σκηνή του αυτοβιογραφικού δράματος τείνει στο τέλος της. Ο «ηθοποιός» μας, μάς μονολογεί, μάς εξομολογείται, καθώς ξεμακραίνει: *είχα γιάνει επιτέλους.* (σ. 225).



**3.14 Παπαγιώργης, Κωστής. Ο Χέγκελ και η γερμανική επανάσταση.
Αθήνα: Καστανιώτης, 2000.**



ΘΕΜΑΤΑ: I. Φιλοσοφία, Γερμανική II. Φιλοσοφία, Ευρωπαϊκή III. Φιλόσοφοι, Γερμανοί IV. Hegel, Georg Wilhelm Friedrich, 1770-1831 – Κριτική και ερμηνεία

Στρεφόμενος στο ιστορικό παρελθόν του γερμανικού κόσμου ο Κωστής Παπαγιώργης στο δοκίμιο αυτό αναφέρεται στα δύο πρώτα κεφάλαια (*Ο Μαρτίνος Λούθηρος και Η Μεταρρύθμιση*) αφενός στην εμβληματική μορφή του Λούθηρου, αφετέρου στη Θρησκευτική Μεταρρύθμιση και τις δεσπόζουσες αρχές του Λουθηρανισμού (αυτονομία της συνείδησης, εσωτερική αξία της ελευθερίας του πνεύματος, αρχέγονη δύναμη της ατομικής ελευθερίας).

Στη συνέχεια περνά στη *Γαλλική Επανάσταση* (3^ο κεφάλαιο) με την οποία το γαλλικό έθνος έπλασε έναν από τους πιο αυθεντικούς πολιτικούς και πνευματικούς μύθους στην ιστορία της Ευρώπης. (από το οπισθόφυλλο του βιβλίου). Μέσα στο κείμενο διαπραγματεύονται και αντιδιαστέλλονται οι διαφορετικοί προσανατολισμοί και τα θεμελιώδη



στοιχεία της πολιτικής, θρησκευτικής και κοινωνικής ιδεολογίας των δύο λαών –Γερμανών και Γάλλων– με εκτενείς αναφορές στην έννοια του γερμανισμού, του γερμανικού πνεύματος, των καταβολών και χαρακτηριστικών του. (*Από Γερμανούς προς Γερμανούς*, ο δηλωτικός τίτλος του 4ου κεφαλαίου). Επίσης σχολιάζονται αναλυτικά η έννοια του πνεύματος των λαών (*Volkgeist*), οι σχέσεις του πνεύματος με τις ιδέες του κράτους, της θρησκείας, της ατομικής ελευθερίας. (σ.102).

Θεμελιώδεις αρχές-θέσεις της εγκελιανής φιλοσοφίας για την Ιστορία, τον γερμανικό ιδεαλισμό, την πίστη στο Λόγο, το ρόλο της προσωπικότητας του ηγέτη, τη «Φιλοσοφία της Ιστορίας», την «Ιστορία της Φιλοσοφίας», της Αισθητικής και της Θρησκείας (σ.183) προβάλλονται σ' όλο το βιβλίο, το οποίο κλείνει με το 2^ο μέρος (τίτλοι των κεφαλαίων: *Το φυσικό Δίκαιο, Χομπς, Ζαν-Ζακ Ρουσό, Καντ, Το απόλυτο*).

Ομολογουμένως, πρόκειται για ένα ιδιαίτερον απαιτήσεων ανάγνωσμα που προϋποθέτει σοβαρή γνώση και αποσαφήνιση των αρχών της εγγελιανής φιλοσοφίας και κυρίως, διάθεση από την πλευρά του αναγνώστη για τελεσφόρο και μάλλον εξειδικευμένη μελέτη.

**3.15 Παπαγιώργης, Κωστής. Κανέλλος Δεληγιάννης. 7^η έκδ.
Αθήνα: Καστανιώτης, 2009. (1^η έκδ. Καστανιώτης,
2001)**





ΘΕΜΑΤΑ: I. Ελλάδα – Ιστορία – Επανάσταση του 1821 II. Ελλάδα-Ιστορία, Σύγχρονη – 19ος αιώνας III. Δελιγιάννης, Κανέλλος, 1780-1862

Ο Κανέλλος Δελιγιάννης, αγωνιστής του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα του 1821, στρατιωτικός και πολιτικός ηγέτης γεννήθηκε στα Λαγκάδια Γορτυνίας το 1780 και απεβίωσε στην Αθήνα το 1862.

Υπήρξε εξαιρετικός παράγοντας της Επανάστασης στο Μοριά και κατέγραψε και αυτός στα *Απομνημονεύματα* του, σε τρεις τόμους, τη «δική» του ιστορία του πολέμου, ιδωμένου μέσα από το πρίσμα το προσωπικό και της οικογένειάς του. Η ιστορία του, αναφέρεται στα γεγονότα, στα συναισθήματα, τα ατομικά βιώματα και τα βιώματα των προκρίτων του Μοριά, προτάσσοντας τα δίκαια των αγωνιστών, τόσο της οικογένειάς του, όσο και της ευρύτερης κοινωνικής τάξης στην οποία ανήκε, εκείνη των κοτζαμπάσηδων της Γορτυνίας. Στο τρίτομο αυτό έργο (μοναδική έκδοση που κυκλοφορεί με επιμέλεια Εμ. Πρωτοψάλτη και εισαγωγή-σχόλια Γ. Τσουκαλά) περιλαμβάνονται τα δεκατρία τετράδια του χειρογράφου του, στα οποία γίνονται και οι παραπομπές του Παπαγιώργη σε όλη την έκταση του βιβλίου.



Στα έξι κεφάλαια του βιβλίου: *Στη Βοστίτσα, Η συνάντηση με τον πρίγκιπα, Από την Επίδαυρο στην πρώτη πολιορκία, Ο εμφύλιος στην Πελοπόννησο, ο Ιμπραήμ στην Πελοπόννησο και Καποδίστριας-Όθων* κυριαρχούν οι αναφορές σε σοβαρότατες στρατιωτικές επιχειρήσεις, σε πολιτικά γεγονότα, σε σημαντικά κεφάλαια τού αγώνα που σηματοδότησαν την πορεία και εξέλιξή του. Ο ίδιος, πρωταγωνιστής, μαχητής, παράγοντας του πολέμου. (Πολιορκία της Τριπολιτσάς, Πρώτη πολιορκία του Μεσολογγίου, Μάχη στο Πέτα, Συνέλευση των Καλτετζών κ.ά). Εμπλεκόμενος άμεσα και δυναμικά λοιπόν, ο Δεληγιάννης και η τάξη του –και σχεδόν όλη η στρατιωτικοπολιτική ηγεσία του Αγώνα– στη δίνη των εσωτερικών αντιπαραθέσεων και συγκρούσεων, στον εμφύλιο σπαραγμό, ο Κανέλλος Δεληγιάννης ...*Αναφέρεται σε πολλά πρόσωπα του Αγώνα, από μικροκαπεταναίους ίσαμε τους πρωταγωνιστές, αλλά το βασικό κίνητρο της συγγραφής του είναι ο αποτροπιασμός απέναντι στα πρόσωπα της νέας τάξης πραγμάτων, αυτά που αναξίως κέρδισαν πόστα και εξουσίες...* (από το οπισθόφυλλο του βιβλίου): Κατανοούμε λοιπόν το πως προβάλλεται η προσωπικότητά του Δεληγιάννη μέσα από τη μελέτη του Παπαγιώργη και κατά προέκταση, μέσα από τα απομνημονεύματα του πρώτου.

Σημειώνουμε τέλος πως αξιοσημείωτα είναι η έρευνα και οι ευάριθμες παραπομπές του συγγραφέα μας στη πλούσια βιβλιογραφία και στα ποικίλα Απομνημονεύματα των πρωταγωνιστών του Αγώνα.

3.16 Παπαγιώργης, Κωστής. Τα καπάκια: Βαρνακιώτης, Καραϊσκάκης, Ανδρούτσος. 7^η έκδ. Αθήνα: Καστανιώτης, 2009. (1^η έκδ. Καστανιώτης, 2003)





ΘΕΜΑΤΑ: I. Ελλάδα – Ιστορία – Επανάσταση του 1821 II. Ελλάδα – Ιστορία, Σύγχρονη – 19ος αιώνας III. Ανδρούτσος, Οδυσσεύς, 1788-1825 IV. Βαρνακίωτης, Γεώργιος, 1780-1842 V. Καραϊσκάκης, Γεώργιος, 1780-1827

Εδώ ο Κωστής Παπαγιώργης καταπιάνεται με ένα παρεξηγημένο κομμάτι της νεώτερης ιστορίας μας, με τα περίφημα *καπάκια*. Έτσι ονομάζονταν οι συμφωνίες των αρχηγών των εξεγερμένων Ελλήνων με τους Τούρκους για παύση των εχθροπραξιών, στη διάρκεια της Επανάστασης του 1821. Αποτελούσαν μια ευρύτερα γνωστή και γενικότερα αποδεκτή πρακτική ανάμεσα στους επαναστατημένους Έλληνες, δεδομένου ότι έτσι εξασφάλιζαν ειρήνη στις περιοχές τους, σε περιόδους κατά τις οποίες εμφανίζονταν ισχυρές τουρκικές δυνάμεις και παράλληλα, κέρδιζαν τον απαραίτητο χρόνο, ώστε να ανασυνταχτούν και να συνεχίσουν τον αγώνα.

Ο συγγραφέας αναλαμβάνει να δώσει σάρκα και οστά σε εμβληματικές ηρωικές μορφές του 1821, όπως ο Καραϊσκάκης, ο Ανδρούτσος, ο Βαρνακίωτης, που είναι και τα κεντρικά πρόσωπα του βιβλίου. Αλλά και ο Μαυροκορδάτος, ο Υψηλάντης και πολλοί άλλοι, γίνονται από τον συγγραφέα χαρακτήρες λογοτεχνικοί, δηλαδή βαθύτατα ανθρώπινοι κι αληθινοί, δίχως τα ψιμύθια της φαντασίας, μόνο με τα στοιχεία

που προκύπτουν από την ιστορική «ανασκαφή». Ταυτόχρονα, μέσα από αυτή την ανασκαφή αναπόφευκτα υποδηλώνονται και πολλά «άπλυτα» της Ιστορίας μας.

Το μεγαλείο του εθνικοαπαπελευθερωτικού μας αγώνα αποδεικνύεται ότι προέκυψε μέσα από ποικίλες συγκρούσεις που υπέφωσκαν, επεισοδιακές και συχνότατα τραγικές. Σύγκρουση των φαναριωτών ηγεμόνων με την οθωμανική εξουσία, των φαναριωτικών οικογενειών μεταξύ τους, των σπουδαγμένων ξένων κι Ελλήνων της διασποράς με τους Ελλαδίτες, αλλά και του Πατριαρχείου με τους εμπνευστές ενός εθνικού σχηματισμού που ενδεχομένως θα υπέσκαπτε την οικουμενικότητά του. Επίσης, σύγκρουση των κλεφτών του Μοριά με τους αρματολούς της Ρούμελης, καθώς και του επίδοξου αρχηγού Μαυροκορδάτου με τον εξέχοντα πρίγκηπα Υψηλάντη. Όλοι ήταν ταγμένοι στον υψηλό στόχο της απελευθέρωσης του Γένους! Ωστόσο ο καθένας ενεργούσε με πρωταρχικό κίνητρο τον εαυτό του! Αλλεπάλληλα σχέδια εξόντωσης του εκάστοτε εχθρού, Φαναριώτη, οπλαρχηγού ή Οθωμανού καταστρώνονταν συνεχώς.

Ως προς τα τρία κεντρικά πρόσωπα (που αναφέρονται και στον υπότιτλο του βιβλίου) ο Παπαγιώργης επισημαίνει τα εξής:

Ο Βαρνακιώτης (από τους μεγάλους αγνώστους του 1821), τον οποίο το μεγαλύτερο μέρος της σχετικής με την εποχή βιβλιογραφίας, τον χαρακτηρίζει προδότη και προσκυνημένο, χαρακτηρίζεται ως θύμα της πολιτικής του Μαυροκορδάτου, επειδή ουσιαστικά αναγκάστηκε να προσχωρήσει στους Τούρκους για να γλιτώσει από τη βέβαιη καταδίκη του.

Ο Καραϊσκάκης τυγχάνει ευφήμου μνείας λόγω της ανδρείας αλλά και της προσωπικότητάς του, χάρη στην οποία συσπείρωσε τους περισσότερους Έλληνες την εποχή που ακολούθησε την πτώση του Μεσολογγίου. Ωστόσο, σχολιάζεται αρνητικά η αδιαφορία του, στα πρώτα χρόνια του Αγώνα, όταν διεκδικούσε το αρματολίκι των Αγράφων.

Ο Οδυσσέας Ανδρούτσος εμφανίζεται ως ο γενναίος πολεμιστής της μάχης της Γραβιάς, η οποία ήταν και η μοναδική μεγάλη επιτυχία του, επειδή το μίσος που είχαν οι «καλαμαράδες» εναντίον του δεν τον άφησε να δείξει τις δυνατότητές του και τελικά πέθανε δολοφονημένος. Επίσης, ξεχωρίζει αδρά το πορτραίτο τού επίσης σημαντικού



Μαυροκορδάτου, ο οποίος χαρακτηρίζεται μεν ως ο καταχθόνιος Φαναριώτης που δεν δίστασε να «πουλήσει» πρόσωπα με ουσιαστική προσφορά στον Αγώνα, αλλά παράλληλα ήταν ο μόνος που διέθετε τις απαραίτητες γνώσεις ώστε να καταρτίσει μια στοιχειώδη κεντρική διοίκηση για τη χώρα. Υπάρχει και μια διαφορετική ματιά στο φαινόμενο του φιλελληνισμού, ο οποίος μπορεί να έφερε μεν στη χώρα αρκετούς Δυτικοευρωπαίους, πλην όμως ένα μεγάλο ποσοστό τους δεν ήταν παρά κοινοί τυχοδιώκτες που ήρθαν στην επαναστατημένη Ελλάδα απλά και μόνο για να συναντήσουν την τύχη τους.

Από την αναθεωρητική ματιά του Παπαγιώργη απουσιάζουν οι ωραιοποιήσεις, χωρίς να παραλείπονται οι λαμπρές σελίδες εκείνης της εποχής, αποτέλεσμα μιας νεώτερης θεώρησης του 1821 που επιθυμεί να ρίξει φως στις άγνωστες και μελανές πλευρές του, χωρίς ωστόσο να τον ακυρώνει. Ο συγγραφέας –με αυτοσυνειδησία του έργου με το οποίο καταπιάνεται– ανατρέχει στα απομνημονεύματα αρκετών από τους πρωταγωνιστές του Αγώνα, αλλά και σε νεότερες μελέτες, προκειμένου να φωτίσει το θέμα του και στέκεται ιδιαίτερα κριτικός απέναντι στην παλαιότερη ιστοριογραφία, η οποία αντιμετώπισε τον Αγώνα δίχως να υπολογίσει ικανοποιητικά τις συνθήκες και τις περιστάσεις της εποχής. Τεκμηριωμένο και διαφωτιστικό, το βιβλίο του, επιχειρεί να κρίνει το φαινόμενο των καπακιών αλλά και τις εν γένει κινήσεις των πρωταγωνιστών της Επανάστασης του 1821 μέσα από την πραγματικότητα εκείνης της ταραγμένης περιόδου. Και όντως το πετυχαίνει.

3.17 Παπαγιώργης, Κωστής. Τα γελαστά ζώα. 3^η έκδ. Αθήνα: Καστανιώτης, 2004. (1^η έκδ. Καστανιώτης, 2004)





ΘΕΜΑΤΑ: I. Γέλιο II. Ελληνική λογοτεχνία, Νέα – Δοκίμια III. Πνεύμα και Χιούμορ – Ιστορία και κριτική

Στο δοκίμιο αυτό, ο Κωστής Παπαγιώργης, θεωρώντας το γέλιο ως το πιο εύκολο πράγμα στον κόσμο (έτσι τιτλοφορείται το πρώτο κεφάλαιο του δοκιμιακού αυτού πονήματος) διαπραγματεύεται την έννοια του γέλιου και της εκφραστικής του δεινότητας, την έννοια της ειρωνείας και του χιούμορ. Αναρωτιέται και δίνει ποικιλόμορφες απαντήσεις στο *Γελάνε τα ζώα*; παραθέτοντας ομοιότητες, συγγένειες, αναλογίες και διαφορές ανάμεσα στα ζώα και τους ανθρώπους.

Στη συνέχεια περνά στον Αριστοφάνη και στον τρόπο που διαχειρίζεται ο μεγάλος κωμωδιογράφος – με τα ιδιαίτερα απολαυστικά, αριστοφανικά μέσα – το γέλιο και γενικά το κωμικό στοιχείο στα έργα του. Θίγει επίσης την τραγικότητα του Οιδίποδα, όπου το γέλιο είναι εκ θεμελίων εξόριστο και ίχνη χαράς δεν υπάρχουν πουθενά. Ο μεγάλος μας τραγικός Σοφοκλής φιλοτεχνεί ένα έξοχο δραματούργημα – που σε καμμία περίπτωση – δεν επιτρέπει γελαστό κοινό και εκδηλώσεις χαράς.



Προχωρώντας ο Παπαγιώργης αναφέρεται στην περίφημη Σωκρατική ειρωνεία, παραθέτοντας στοιχεία και ολόκληρες φράσεις από πλατωνικά έργα, με πρωταγωνιστές πάντα το δάσκαλο Σωκράτη και πρόσωπα των διαλόγων του (Θρασύμαχος, Καλλικλής). Δεν προσπερνά τον κυνικό Διογένη, πλάθοντας ένα χαρακτηριστικό –γνωστό σε πολλούς– πορτρέτο του, με ορισμένα εξαιρετικά διδακτικά «επεισόδια» από τη ζωή και την κυνική βιοθεωρία του.

Στα επόμενα κεφάλαια περνάμε σε πιο πρόσφατους διανοητές, όπως ο Χομπς, ο Μπερξόν, ο Κίρκεγκορ, ο Κανέτι και αρκετοί άλλοι, οι οποίοι έχουν εκφρασθεί για το θέμα ποικιλοτρόπως.

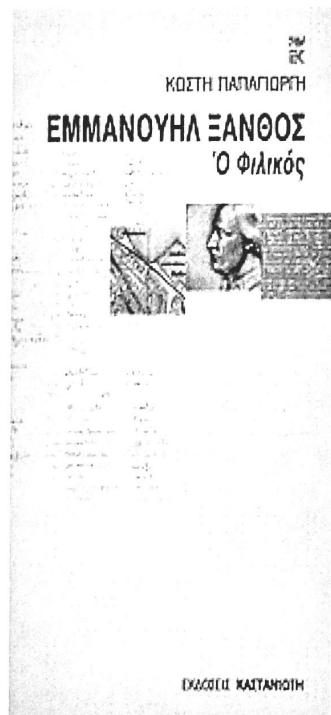
Τέλος, με τα *Παπαδιαμαντικά γέλια* μάς ξαναθυμίζει τον ιδιόμορφο κόσμο του Παπαδιαμάντη, στον οποίο αντί για γέλια βρίσκουμε όλες τις αποχρώσεις του μειδιάματος και του προσμειδιάματος. (σ.183). Άλλωστε είναι τέτοια η τοιχογραφία των ανθρώπινων τύπων που δομεί ο Σκιαθίτης διηγηματογράφος, ώστε ελάχιστα περιθώρια αφήνονται στα άκρατα γέλια, στην ανεξέλεγκτη χαρά.

Όσο για τα *Βιζυηνά γέλια*, αναφερόμενος στη ζωή του Γεώργιου Βιζυηνού και την πορεία της, την ανθρώπινη αλλά και τη λογοτεχνική, ο Παπαγιώργης σημειώνει αντιπροσωπευτικά: *Όπου λοιπόν θα συναντήσουμε το γέλιο, είναι βέβαιο ότι ανήκει στους εξωτερικούς κύκλους της αφήγησης.* (σ.219).

Εν κατακλείδι, σε όλο το δοκίμιο η έννοια του γέλιου προσεγγίζεται με έναν ιδιαίτερα ευρηματικό, συχνά διεισδυτικό τρόπο, όπως άλλωστε και όλες οι ανθρώπινες εκδηλώσεις που το συνοδεύουν.



**3.18 Παπαγιώργης, Κωστής. Εμμανουήλ Ξάνθος: Ο Φιλικός. 2^η
έκδ. Αθήνα: Καστανιώτης, 2005.**



ΘΕΜΑΤΑ: I. Ελλάδα–Ιστορία–Επανάσταση του 1821 II. Ξάνθος, Εμμανουήλ, 1772-1852 III. Φιλική Εταιρεία – Δόγματα

Το βιβλίο αυτό δεν αποτελεί «καθαρή» βιογραφία του Εμμανουήλ Ξάνθου, ούτε και ιστορική θεώρηση της Φιλικής Εταιρείας, του συνομοτικού σωματείου που σηματοδότησε από το 1814 την πορεία προς την απελευθέρωση και την κοινωνική αποκατάσταση της υπόδουλης Ελλάδας. Αναφέρεται κατ'αρχήν στην αντιπαράθεση-εχθρότητα-διαμάχη του Ξάνθου με τον Παναγιώτη Αναγνωστόπουλο, ο οποίος δημοσίευσε το 1834 στον *Αιώνα* του Ιωάννη Φιλήμονος λίβελλο εναντίον του Ξάνθου, κατηγορώντας τον σφοδρά ότι είχε κατασπαταλήσει αλόγιστα τα χρήματα της Φιλικής Εταιρείας.

Στη συνέχεια γίνεται λόγος σ'όλη την έκταση του βιβλίου για χαρακτηριστικά στοιχεία της ιστορίας της Φιλικής Εταιρείας με αναφορές –μεταξύ άλλων– στους *Τρεις εμπόρους στην Οδησό*, στη μεταφορά της έδρας της στην Πόλη, στον Ξάνθο στην Πετρούπολη, στην αλληλογραφία των Φιλικών, στα στερνά του Ξάνθου (ορισμένοι



χαρακτηριστικοί τίτλοι από τα δεκαπέντε κεφάλαια της μελέτης). Πρόκειται για ένα δοκίμιο ιστορικού χαρακτήρα, διανθισμένο με σοβαρά ιστορικά στοιχεία, αποτέλεσμα έρευνας και μελέτης τόσο αρχαιακού υλικού, όσο και απομνημονευμάτων. Δεν μπορούμε στο σημείο αυτό να μη συμφωνήσουμε με την άποψη των Νίκου Ντόκα και Βασίλη Καλαμάρα: *Ο Κωστής Παπαγιώργης δεν ακολουθεί την τυπική ακαδημαϊκή ιστοριογραφία. Αποφεύγει την παράθεση βιβλιογραφίας, πέραν εκείνων που ενσωματώνει στο κείμενό του, δεν ασχολείται με σύνταξη ευρητηρίου και πινάκων και χρησιμοποιεί μια καθ'όλον ελεύθερη γλώσσα. Στοιχεία που κάνουν τα έργα του να ξεχωρίζουν και να διαβάζονται «φανατικά»²⁶.*

Δεν μπορούμε στη σύντομη αναφορά μας στο εν λόγω βιβλίο να μην υπογραμμίσουμε τις θέσεις του Παπαγιώργη σχετικά με τους σκοπούς της συγγραφής του: *Η ανασκευή του αποτελεί ουσιαστικά και την «ιστορία» της Φιλικής, την οποία –με τις απαραίτητες προσθήκες– θα επιχειρήσουμε απλώς να υπαινιχθούμε σε αυτό το βιβλιαράκι, με άξονα πάντοτε τον βαλλόμενο Ξάνθο (και προσδοκώντας να γραφτεί κάποτε σοβαρά η ιστορία της Φιλικής. (σ.22).*

Μέσα από την θεώρηση αυτή λοιπόν σκιαγραφείται η προσωπικότητα του Εμμανουήλ Ξάνθου,²⁷ καταγράφεται εν πολλοίς ο βίος και η πολιτεία των Φιλικών και επιχειρείται μία ιστορική ματιά στο «επαναστατικό κόμμα» –θα λέγαμε– της Εταιρείας, στο ρόλο, στα χαρακτηριστικά και τους σκοπούς της δράσης του.

²⁶ Ντόκας, Νίκος. «Οι συνωμότες της Οδησσού.» *Ελευθεροτυπία* 22 Απρ. 2005. 18 Απρ. 2011
<http://archive.enet.gr/online/ss3?q=%D0%E1%F0%E1%E3%E9%FE%F1%E3%E7%F2&a=%CD%F4%FC%EA%E1%F2&pb=0&dt1=&dt2=&r=2&p=0&id=75421120>

²⁷ Επιβάλλεται να τονισθεί ότι ο Ξάνθος εξέδωσε το 1845 τα «Απομνημονεύματα περί της Φιλικής εταιρείας».



3.19 Παπαγιώργης, Κωστής. Κέντρο δηλητηριάσεων. 2^η έκδ. Αθήνα: Καστανιώτης, 2006.



ΚΩΣΤΗ ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗ
**Κέντρο
Δηλητηριάσεων**
ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

ΘΕΜΑΤΑ: I. Ελλάδα – Κοινωνική ζωή και έθιμα – 21ος αιώνας II. Ελλάδα – Κοινωνικές συνθήκες – 21ος αιώνας

Δεν αποτέλεσε έκπληξη αυτό το βιβλίο. Η αλήθεια είναι ότι οι αναγνώστες του Κωστή Παπαγιώργη περίμεναν να δουν και –κυρίως να ξαναδιαβάσουν από τη γραφίδα του– συγκεντρωμένα πολλά από τα κείμενα των τελευταίων δέκα ετών που δημοσίευε στις εφημερίδες *Κόσμος του Επενδυτή* και *Lifo*.

Έτσι στον πολυσέλιδο τόμο –355 σελίδες, μεστές και άκρως απολαυστικές– έχουμε τον Παπαγιώργη που αρθρογραφεί, που «αυτοσχεδιάζει ταχυγράφοντας», που «ταχυγράφει αυτοσχεδιάζοντας». Τον Παπαγιώργη, που καταπιάνεται φιλότιμα, μα καυστικότητα, καταρχήν με το δαιδαλώδη κόσμο της τηλε-πολιτικής. Χαρακτηριστικοί τίτλοι των αρθρογραφημάτων του προκαλούν στον αναγνώστη αυτόματους, απόλυτα δικαιολογημένους συνειρμούς και σκέψεις γύρω από το σύμπαν της τηλε-πολιτικής, στο οποίο καθημερινά, εκούσια ή ακούσια, ταξιδεύουμε «μέσω» των μέσων μαζικής ενημέρωσης: *Νέα εποχή, νέοι άνθρωποι, Διαφημιστικός προσηλυτισμός, Θεατές και πελάτες, Ανωνυμία και υστεροφημία, Η ψυχοπαθολογία της διασημότητας, Η επέλαση της διαφήμισης, Οι απόστολοι του αρχιτίποτε, Τα δίκτυα παραπληροφόρησης, Το κοσμοσύστημα, Η νέα ρεάλ πολιτική*. Εύγλωττοι οι τίτλοι των ζουμερών αυτών άρθρων που μας προδιαθέτουν για το καθαυτό περιεχόμενο, στο οποίο η συγγραφική σφραγίδα



του Παπαγιώργη έχει ήδη αποτυπωθεί από τον επιλεγμένο γενικό τίτλο του κεφαλαίου, *Τηλε-πολιτική*.

Στο *Άγρυπνο πεζοδρόμιο*, το δεύτερο κεφάλαιο του τόμου περιλαμβάνονται θέματα τα οποία θίγονται με τον οικείο τρόπο γραφής του συγγραφέα μας. Άνετη, σχεδόν ρέουσα γραφή. Έξοχο το χάρισμα της διεισδυτικής παρατήρησης της ίδιας της ανθρώπινης ζωής και ύπαρξης σ' όλο της το μεγαλείο, μα κυρίως σ' όλη την ποταπότητά της. *Είναι τέχνη αυτό το πράγμα; Η αδελφότητα των κριτικών, Νεανικός αλκοολισμός, Η γλώσσα των νέων, Περί βωμολοχιών, Κοινωνία του φθόνου, Μαζικός ηδονισμός, Η θανατική ποινή, Το καθεστώς της διασκέδασης, Συμμορίες ανηλίκων κ.ά.* Το *Άγρυπνο πεζοδρόμιο* παρατηρεί τα πάντα, στα κράσπεδά του άλλωστε εκτυλίσσονται συχνά ολόκληρες σκηνές, ικανές να γράψουν από μόνες τους ιστορίες ανθρώπινες, της ίδιας της καθημερινής ζωής και της κοινωνικής πραγματικότητας.

Στα *Πρόσωπα* εύκολα μάλλον κατανοούμε τις επιλογές του αρθρογράφου μας. *Γιώργος Σεφέρης, Ηλίας Πετρόπουλος, Άκης Πάνου, Χόρχε Λουίς Μπόρχες, Η κόρη του πατέρα (Αντζέλικα Χιούστον), Εμίλ Σιοράν κ.ά.* Με αφορμή τα πρόσωπα αυτά οριοθετούνται σκέψεις του Παπαγιώργη γύρω από τη ζωή, την πορεία και το έργο των ανθρώπων αυτών που νοηματοδότησαν τον χώρο τους, ο καθένας με το ιδιαίτερο φορτίο της προσωπικότητάς του.

Εωράκαμεν τους ληστές τιτλοφορείται το σύνολο των οκτώ άρθρων που αφορούν στην έννοια της νεοελληνικότητας και της ταυτότητάς της²⁸. *1821: η απαρχή του ελληνικού εκδυτικισμού, Αθλιότητα και μεγαλείο, Έλλην πολίτης, Εκκλησία και κράτος, Νικόλαος Γαλάτης, Άτακτοι και τακτικοί, Εθνικό κράτος και Εκκλησία, Ο νεοΈλληνας.* Πολυδιάστατη και πολυσυζητημένη η τελευταία αυτή έννοια αυτή έχει κατά καιρούς συνδεθεί με άπειρα δημοσιεύματα πολλών διανοητών, με εξαιρετικά σημαντικά κείμενα, με συνεχή βιβλιογραφία.

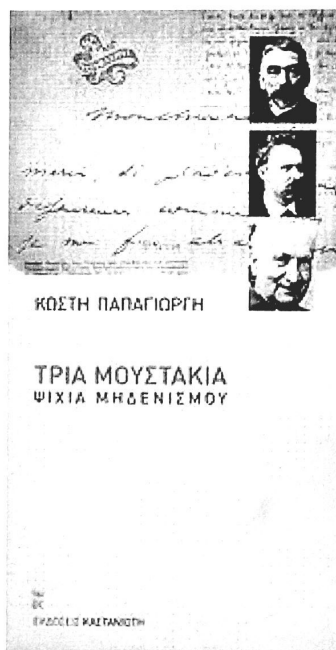
Τέλος, *Στα κάγκελα*, ένα σύνολο άρθρων για τον κόσμο του ποδοσφαίρου, οι ίδιοι οι τίτλοι μιλούν καθαρά και κυριολεκτικά για το περιεχόμενο, επιτρέποντας στον αναγνώστη να υποψιασθεί το ύφος και το ήθος του κειμένου. *Η Αθήνα του 1896, Η κόπρος των παραγόντων, Παίκτες και οπαδοί, Γήπεδα και καλύβες, Μίστερ Φούμπωλ, Ερτζιανοί οπαδοί, Η χρυσή και η χάλκινη φυλή, Το ποδοσφαιρικό εμπόρευμα, Μπάρτσα,*

²⁸ Πρόκειται για θέμα τεράστιο, που εξέλκυε και ελκύει τον συγγραφέα Παπαγιώργη.



Βίσε, Ροαλντίνιο, Ιντερ-Άγιαζ, Μπενφικίστας-Μπαρτσελονίστας κ.ά.. Μυημένοι και μη μυημένοι στον χαόκοσμο του ποδοσφαίρου, ενωθείτε!

**3.20 Παπαγιώργης, Κωστής. Τρία μουστάκια : Ψυχία μηδενισμού. 2^η έκδ.
Αθήνα: Καστανιώτης, 2006.**



ΘΕΜΑΤΑ: I. Νιχιλισμός (Φιλοσοφία) II. Φιλοσοφία, Ευρωπαϊκή III. Φιλοσοφία, Σύγχρονη IV. Heidegger, Martin, 1889-1976 V. Mallarmé, Stéphane, 1842-1898 VI. Nietzsche, Friedrich Wilhelm, 1844-1900

*Μαύρο άνθος του 19^{ου} αιώνα, ο μηδενισμός άφησε μεγάλα έργα και ενέπνευσε μύθους και αφηγήσεις...Το μηδέν αποδείχθηκε ιστορικός και μεταφυσικός γρίφος... Με τις σκέψεις αυτές –μεταξύ άλλων– ο Παπαγιώργης στο οπισθόφυλλο του βιβλίου αυτού, με το χαρακτηριστικό τίτλο *Τρία μουστάκια: Ψυχία μηδενισμού*, ξεκινά μία μελέτη, αρκετά ολιγοσέλιδη, συγκριτικά με το αβυσσαλέο μέγεθος των φιλοσοφικών προσανατολισμών και το συνολικό έργο των τριών στοχαστών (Νίτσε, Μαλαρμέ, Χάιντεγκερ).*

Στο πρώτο και μεγαλύτερο κεφάλαιο της μελέτης του που τιτλοφορείται *Νιτσεικός μηδενισμός* αναφέρεται αποκλειστικά στο έργο του Φ. Νίτσε. Προβάλλει τις



απόψεις του μεγάλου φιλοσόφου για τη Διονυσιακή θέαση του κόσμου, Το ελληνικό μουσικό δράμα (ομότιτλα βιβλία του Νίτσε τα οποία έγραψε σε νεαρότατη ηλικία), για τις αρχετυπικές καταβολές της ανθρώπινης ύπαρξης μέσα από την έκσταση της διονυσιακής μέθης. Μιλά και για την επισκίαση των καταβολών αυτών από τον Πλατωνισμό και τις επιρροές του, για τον Χριστιανισμό, για τη δριμύτατη κριτική του Νίτσε στο πρόσωπο-σύμβολο-κάστα των ιερέων και στον κόσμο του ασκητικού ιδεώδους, καθώς και για τη διαλεκτική σχέση Κυρίου-Δούλου, Καλού-Κακού.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, το οποίο αφιερώνει Στη μνήμη του φίλου Ηλία Λάγιου, ξετυλίγεται με μαεστρία ο μαλαρμεϊκός κόσμος, ένας κόσμος εύθραυστος, συμβολικός, με το πέπλο του μηδενισμού να τον τυλίγει. Ο τίτλος *Ο Ίγκιτουρ του Μαλαρμέ* παραπέμπει στο (ποιητικό και όχι μόνο) έργο του Στεφάν Μαλαρμέ. *Ο Ίγκιτουρ ή η τρέλα του Ελβενόν*²⁹ είναι ένα βιβλίο, όπου ο νιχιλισμός κυριολεκτικά αποθεώνεται με τη συμβολική, φιλοσοφική αυτοκτονία (σ.98) του Ίγκιτουρ. *Ίγκιτουρ* σημαίνει «λοιπόν, δηλαδή»... Πρόκειται δηλαδή για μια λέξη, ένα απλό επίρρημα το οποίο στο κείμενο του Μαλαρμέ θα λάβει τη φασματική –και αμλετική κατά πολλούς– παρουσία ενός μοιραίου προσώπου. (σ.104).

Αξιόλογοι μελετητές και σχολιαστές του έργου του Μαλαρμέ παρελαύνουν από τις σελίδες του κεφαλαίου αυτού. Ο Μπλανσό και ο Ρισάρ αναφέρονται στη ποιητική και φιλοσοφική πορεία του Μαλαρμέ, σχολιάζουν τον *Ίγκιτουρ*, αναλύουν –ανάμεσα σε άλλα– τη σχέση του Γάλλου με το Γερμανό φιλόσοφο Χέγκελ και την επίδραση που άσκησε ο δεύτερος στις φιλοσοφικές αναζητήσεις του πρώτου.

Στο *Πέρα από το όριο* (μάλλον αινιγματικό μάς ακούγεται) γίνεται κατ'αρχήν λόγος για τις ιστορικές συνθήκες και συγκυρίες που χαρακτήρισαν την πορεία του Γερμανικού Κράτους τον 19^ο αιώνα έως και την περίοδο του μεσοπολέμου. Προσεγγίζεται η σχέση του μηδενισμού με τα γερμανικά ιδεώδη του ρεαλισμού, της περιβόητης εθνικής υπόστασης, της εθνικιστικής ιδεολογίας, του στρατοκρατικού πνεύματος. Επιχειρείται να αποσαφηνισθεί η έννοια του «γερμανικού μηδενισμού» με αναφορές σε στοχαστές της πολιτικής σκέψης, όπως ο Πιερ Μανάν, ο Λήο Στράους, ο Γύνγκερ και βέβαια, ο τρίτος μυστακοφόρος της παρέας του βιβλίου μας, ο Χάιντεγκερ. Αναφορικά λοιπόν στον Χάιντεγκερ ο Παπαγιώργης, μεταξύ άλλων σημειώνει: *Ο*

²⁹ *Ελβενόν* σημαίνει «αυτόν που δεν είναι κανείς».



Χάιντεγκερ δεν πλήττεται από τον μηδενισμό, αλλά μετέχει σε αυτόν με ουσιώδη τρόπο.
(σ.189).

Η μελέτη κλείνει με μία αναφορά στα έργα που αξιοποιήθηκαν για τη συγγραφή της. Πρόκειται για έργα, παραγόμενα από φωτεινά μυαλά του ευρωπαϊκού στοχασμού, από φιλοσόφους και μελετητές που σημάδεψαν όχι μόνο την ευρωπαϊκή, αλλά και την παγκόσμια σκέψη.

3.21 Παπαγιώργης, Κωστής. Περί μνήμης. Αθήνα: Καστανιώτης, 2008



ΘΕΜΑΤΑ: I. Ελληνική λογοτεχνία, Νέα – Δοκίμια II. Μνήμη (Φιλοσοφία)
III. Φιλοσοφία, Ελληνική (Σύγχρονη) – 21ος αιώνας

Στο τελευταίο αυτό δοκίμιο (2008) του Κωστή Παπαγιώργη –πάντα από τις εκδόσεις Καστανιώτης– συναντάμε και πάλι τον συγγραφέα σε γνώριμα μονοπάτια. Διαπραγματεύεται το θέμα της μνήμης, ενός ιδιαίτερου ψυχικού φαινομένου με μία – κατά κύριο λόγο– φιλοσοφική προσέγγιση και με ισχυρότατες βιβλιογραφικές αναφορές σε έργα-σταθμούς μεγάλων διανοητών.



Στο πολυσέλιδο βιβλίο (331 σ.) στο πρώτο τμήμα, *Η μνήμη του καρβουνιάρη*, έχουμε μία εξαιρετικά διεισδυτική ματιά στις έννοιες του χρόνου, των διαβαθμίσεων του (παρόν-παρελθόν-μέλλον), των σχέσεων του χρόνου με τη μνήμη. Στην ανατρεπτική φύση των συγκινήσεων και την αιφνίδια ανάκληση του παρελθόντος η οποία ανήκει στις βασικές λειτουργίες της μνήμης. Και αν η λήθη (που εξαφανίζει το περιεχόμενο της μνήμης) οφείλεται στην ισχυρή παρουσία των προϋπαρχόντων στοιχείων της συνείδησης, η μνήμη οφείλεται στην επιβολή των αισθημάτων, των συγκινήσεων, των παθών γενικά, όπως πιστεύει ο συγγραφέας³⁰. Η αρχέγονη εμπειρία, η επανάληψη και η άπειρη δύναμή της και πάλι η αδιαπραγμάτευτη, καταδυναστευτική πραγματικότητα του χρόνου, ο Αυγουστίνος και το φιλοσοφικό του στίγμα με το έργο του *Εξομολογήσεις*, οι έννοιες της μνήμης, διαφοροποιημένης ουσιαστικά από την ανά-μνηση, της μνημονικής εικόνας και πράξης, του συνειρμού αποτελούν μερικά μόνο –από τα σαφώς «δαιδαλώδη»– στοιχεία που αναπτύσσονται στο κείμενό μας. (Συχνά απαιτείται ξαναδιάβασμα των φράσεων που καταγράφει ο Παπαγιώργης, διότι τα νοήματα-μηνύματα που μεταγγίζονται, προσπερνούν την απλή, γρήγορη, εύπεπτη ανάγνωση, απαιτώντας δευτεράναγνωση και «ξεδιάλυμα»).

Θεμελιώδης αποδεικνύεται η διαπραγμάτευση των εννοιών της αντίληψης (σ.67), της ανάμνησης –κυρίως της οπτικής– (σ.76), της θυμικής μνήμης (σ.79), της φαντασίας (σ.99), της διανοητικής μνήμης (σ.79), της λεκτικής μνήμης (σ.95). Όλες αυτές οι σημαντικές έννοιες, ιδωμένες μέσα από το γνωσιολογικό φακό και τη γραφίδα του δοκιμιογράφου, αλλά και με αναφορές σε φιλοσοφικά συστήματα και θεωρητικούς, απλώνονται κυριολεκτικά σ' όλη τη μελέτη, αποτελώντας ένα μεγάλο μέρος του υλικού της. Οφείλουμε στο σημείο αυτό να παραθέσουμε τα ονόματα –έστω– των στοχαστών, στοιχεία από το έργο των οποίων αξιοποιούνται στο κειμενικό υλικό του Παπαγιώργη. Αριστοτέλης, Καντ, Ναμπόκοφ, Προυστ. Ειδική μνεία στους δύο τελευταίους, με τα βιβλία τους *Μίλησε μνήμη* (ευνόητοι οι συνειρμοί του υποψιασμένου αναγνώστη) και *Αναζητώντας τον χαμένο χρόνο και Ο ξανακερδισμένος χρόνος*

³⁰ Σχόλιο από τον αρθρογράφο του Βήματος, βλ. <http://www.tovima.gr/books-ideas/article/?aid=246755&wordsinarticle=%ce%9a%cf%89%cf%83%cf%84%ce%ae%cf%82%3b%ce%a0%ce%b1%cf%80%ce%b1%ce%b3%ce%b9%cf%8e%cf%81%ce%b3%ce%b7%cf%82%3b%ce%9a%ce%b1%ce%bd%ce%ad%ce%bb%ce%bb%ce%bf%cf%82%3b%ce%94%ce%b5%ce%bb%ce%b7%ce%b3%ce%b9%ce%ac%ce%bd%ce%bd%ce%b7%cf%82>



αντίστοιχα, καθώς με τα δύο αυτά τελευταία τμήματα που τιτλοφορούνται: *Η θερμή ανάκληση* και “*Χαμένος και ανακτημένος χρόνος*”, κλείνει το πρώτο μέρος του δοκιμίου.

Στη *Φιλοσοφική μνήμη*, το δεύτερο μέρος, κυριαρχούν τα στοιχεία συγκεκριμένων φιλοσοφικών θεωρήσεων-συστημάτων-σχολών και η ανάλυσή τους. Έχουμε την έννοια της *μνημοσύνης*, τους Άγγλους *εμπειριστές* (Λοκ, Χιουμ), την *έννοια της μνήμης στον Καντ* (με τον περίφημο ορθολογισμό), την *μπερζονική*, «καθαρή» *μνήμη, το χουσερλικό παρόν*. Όλα αυτά τα φιλοσοφικά συστήματα προσεγγίζουν το μνημονικό «είναι και γίνεσθαι» –τη μνήμη εν γένει– με ιδέες και θεωρίες πλούσιες, που απαιτούν πολλή μελέτη και μάλλον εξειδικευμένους προσανατολισμούς εκ μέρους του αναγνώστη.

Στο τελευταίο κομμάτι του δοκιμίου *Η ονειρική μνήμη* (εύγλωττος και πάλι ο τίτλος) έχουμε το διάβα του Παπαγιώργη στα ψυχαναλυτικά μονοπάτια της μνήμης. Η πορεία άκρως ενδιαφέρουσα. Τα φροϋδικά κείμενα απλόχερα αξιοποιήσιμα. Αρκεί να αναφερθεί ότι το βιβλίο ολοκληρώνεται στις σελίδες 319 έως 331 με αυτούσια μεταφρασμένο από τα γαλλικά, το έργο του Φρόντ: *Ανάμνηση, επανάληψη και επεξεργασία*. Η σχέση του ονείρου με τη μνήμη (σ.243), το ονειρικό δράμα (σ.245), το ασυνείδητο μέρος της ψυχής (σ.249), η ασύνειδη μνήμη (κατά Μπερζόν, σ.255)· *το φροϋδικό όνειρο* καθεαυτό με την ερμηνευτική, ειρηνική επανάσταση του θεμελιωτή του, οι απόψεις του Φρόντ για τη σεξουαλικότητα και τα αρχέγονα ορμέμφυτα, η αυθεντική επιθυμία (σ.271)· *το όνειρο και υστερία*, η έννοια της λογοκρισίας (και στο όνειρο), η ψυχανάλυση και οι τεχνικές της, η αντίθεση συνειδητού-ασυνείδητου (σ.314), όλα αυτά –μεταξύ και σημαντικών άλλων– συναποτελούν το «πορτρέτο», τη «φυσιογνωμία» του ονείρου και κυρίως της ονειρικής μνήμης (του τελευταίου αυτού μέρους).

Το δοκίμιο κλείνει με την παράθεση αξιολογής βιβλιογραφίας.



4. ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΚΩΣΤΗ ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗ

4.1 ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ «ΚΟΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΠΕΝΔΥΤΗ»

Στήλη *Ισόπεδος* διάβασις (2002-2010)

403 άρθρα

2002: 4 άρθρα
2003: 50 άρθρα
2004: 49 άρθρα
2005: 50 άρθρα
2006: 48 άρθρα
2007: 50 άρθρα
2008: 50 άρθρα
2009: 52 άρθρα
2010: 50 άρθρα

2002

1. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Αριστερά σε ...απλά μαθήματα.» Κόσμος του Επενδυτή. 7 Δεκ. 2002: 4
2. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ειρωνικό λεξικό.» Κόσμος του Επενδυτή. 14 Δεκ. 2002: 4
3. Παπαγιώργης, Κωστής. «Πανελλήνιος τζόγος.» Κόσμος του Επενδυτή. 21 Δεκ. 2002: 4
4. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η τηλεοπτική παρόλα.» Κόσμος του Επενδυτή. 28 Δεκ. 2002: 4

2003

5. Παπαγιώργης, Κωστής. «Διεύρυνση της Βιβλιοαγοράς.» Κόσμος του Επενδυτή. 4 Ιαν. 2003: 3
6. Παπαγιώργης, Κωστής. «Τηλεοπτικά Σκυλάδικα.» Κόσμος του Επενδυτή. 11 Ιαν. 2003: 4
7. Παπαγιώργης, Κωστής. «Σωκράτη, Γιατί Χαίρεται ο Κόσμος; Βίος και Πολιτεία του Παραποδοσφαίρου.» Κόσμος του Επενδυτή. 18 Ιαν. 2003: 3
8. Παπαγιώργης, Κωστής. «Συνήγορος του Πολίτη: Οι Εκσυγχρονιστές Επαναστάτες και οι Καθυστερημένοι Γηγενείς.» Κόσμος του Επενδυτή. 25 Ιαν. 2003: 4
9. Παπαγιώργης, Κωστής. «Οι Ραγδαίες Αλλαγές: Οι Εντεταλμένοι Απολογητές της Παγκοσμιοποίησης.» Κόσμος του Επενδυτή. 1 Φεβ. 2003:



10. Παπαγιώργης, Κωστής. «Νέα Βιογραφία Καβάφη: Η Ιστορική Αντοχή του Αλεξανδρινού με το Φρόνημα του Ελληνισμού της Διασποράς.» Κόσμος του Επενδυτή. 8 Φεβ. 2003: 4
11. Παπαγιώργης, Κωστής. «Τωρινοί και Επόμενοι Στόχοι: Ο Πόλεμος και η Αμηχανία της Διεθνούς των Διανοουμένων.» Κόσμος του Επενδυτή. 15 Φεβ. 2003: 4
12. Παπαγιώργης, Κωστής. «Σχολές Αυτοάμυνας: Η Λογική Ένοπλου και Άοπλου σε Μια Ειρηνική ή και σε Μια κατ' Επίφαση Εμπόλεμη Περίοδο.» Κόσμος του Επενδυτή. 22 Φεβ. 2003: 3
13. Παπαγιώργης, Κωστής. «Παραγωγή Γοητείας: Η Αγορά και η Πώληση Επιθυμιών και ο Μυστικός Μηχανισμός της Έλλειψης.» Κόσμος του Επενδυτή. 1 Μαρ. 2003: 4
14. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Δίκη των Δικών: Αλεξίσφαιροι Υαλοθραύστες και Διάφανα Προσχήματα.» Κόσμος του Επενδυτή. 8 Μαρ. 2003: 4
15. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ο Νοσηρός Δήμιος Που Έγινε Σωτήρας: Πενήντα Χρόνια χωρίς τον Ιωσήφ Βησαριόνοβιτς Τσουγκασβίλι (Στάλιν).» Κόσμος του Επενδυτή. 15 Μαρ. 2003: 4
16. Παπαγιώργης, Κωστής. «Το Σχέδιο Ανάν και οι Σοφές Παρελκύνσεις: Η Μαύρη Πλευρά του Κυπριακού και οι Πιθανές Επιπτώσεις στο Αιγαίο.» Κόσμος του Επενδυτή. 22 Μαρ. 2003: 4
17. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η “Νέα Απελευθέρωση”: Η Εισβολή των Αμερικοβρετανών στο Ιράκ και ο Επικήδειος του ΟΗΕ.» Κόσμος του Επενδυτή. 29 Μαρ. 2003: 4
18. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Γεωστρατηγική Κρίση: Παλαιά Μαθήματα και Νέες Εφαρμογές, αλλά με τον Ίδιο Στόχο.» Κόσμος του Επενδυτή. 5 Απρ. 2003: 4
19. Παπαγιώργης, Κωστής. «Πώς Καταφέραμε να Γίνουμε Τόσο Μισητοί; Η Απολογία Ενός Βέρου Αμερικανού και η Χούντα του Πενταγώνου.» Κόσμος του Επενδυτή. 12 Απρ. 2003: 4
20. Παπαγιώργης, Κωστής. «Προπαγάνδα και Κοινή Γνώμη.» Κόσμος του Επενδυτή. 19 Απρ. 2003: 4
21. Παπαγιώργης, Κωστής. «Μεταεθνικός Αστερισμός: Ο 21ος Αιώνας Φαίνεται ότι θα Είναι για τις Χώρες της Εσπερίας Ένας Διαρκής Αγώνας να Απεξαρτηθούν από το Παρελθόν τους.» Κόσμος του Επενδυτή. 24 Απρ. 2003: 3
22. Παπαγιώργης, Κωστής. «Πεδίον του Άρεως: Οι Δύο Γυναίκες που Ηγούνται του Δήμου και της Υπερνομαρχίας να Δείξουν “Ανδρισμό” και να μην Ενδώσουν στη Σταδιακή Αλλοίωση του Χώρου.» Κόσμος του Επενδυτή. 3 Μαΐ. 2003: 4
23. Παπαγιώργης, Κωστής. «Κοινό Αμυντικό Δόγμα: Η Ρητορική της Ευρωπαϊκής Ασφάλειας.» Κόσμος του Επενδυτή. 10 Μαΐ. 2003: 3
24. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ιοβόλα Φρενίτιδα: Ο Ιός SARS και ο Παγκόσμιος Πανικός.» Κόσμος του Επενδυτή. 17 Μαΐ. 2003: 4
25. Παπαγιώργης, Κωστής. «Θεατές και Πελάτες: Μπουγαδοκόφινα, Βραζιλιάνα Φτηνορομάντζα και Ντόπια Σκαριφήματα....» Κόσμος του Επενδυτή. 24 Μαΐ. 2003: 4



26. Παπαγιώργης, Κωστής. «Νέα εποχή, Νέοι Άνθρωποι: Η Ανασυγκρότηση του Πολίτη Μπροστά στο Απροσπέλαστο Μέλλον.» Κόσμος του Επενδυτή. 31 Μαΐ. 2003: 4
27. Παπαγιώργης, Κωστής. «Αγγλόφωνοι Έλληνες Συγγραφείς: Η Περίπτωση του εξ Αμαλιάδος, που Φοιτά και Ζει στην Αγγλία, Πάνου Καρνέζη.» Κόσμος του Επενδυτή. 7 Ιουν. 2003: 4
28. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ο Αμερικανικός Νεο-μεσσιανισμός: Προτεστάντες, Σιωνιστές και Νεοσυντηρητικοί.» Κόσμος του Επενδυτή. 14 Ιουν. 2003: 4
29. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Ευρώπη στην Πρώτη Γραμμή: Η Κατάθεση του Πασκάλ Λαμί, Πρώην Διευθυντή του Γραφείου του Ζακ Ντελόρ.» Κόσμος του Επενδυτή. 21 Ιουν. 2003: 3
30. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Βιογραφία του Σίγμουντ Φρόυντ και το νόημα της φροϋδικής Επανάστασης.» Κόσμος του Επενδυτή. 28 Ιουν. 2003: 4
31. Παπαγιώργης, Κωστής. «Διακοπές και Άχρηστος Χρόνος: Μικρά θερινά Δράματα.» Κόσμος του Επενδυτή. 5 Ιουλ. 2003: 4
32. Παπαγιώργης, Κωστής. « Η Τέχνη της Υπονόμευσης: Τα μυστικά το Πόλιτικού Κύρους.» Κόσμος του Επενδυτή. 12 Ιουλ. 2003: 3
33. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Κυριαρχία της Αγγλικής: Η Πολιτική Εξάπλωση των Γλωσσών και οι Συνέπειες στον Πλανήτη από την Εξαφάνισή τους.» Κόσμος του Επενδυτή. 19 Ιουλ. 2003: 3
34. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Ποδοσφαιρική Σούπα: Στα Όρια της Χρεωκοπίας Είναι Πλέον το Ντόπιο Πρωτάθλημα.» Κόσμος του Επενδυτή. 26 Ιουλ. 2003: 3
35. Παπαγιώργης, Κωστής. «Επιδημίες και Όλεθροι: Η Αναλγησία της Παγκόσμιας Μάζας.» Κόσμος του Επενδυτή. 2 Αυγ. 2003: 4
36. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ράδιο και Τηλεόραση.» Κόσμος του Επενδυτή. 9 Αυγ. 2003: 4
37. Παπαγιώργης, Κωστής. «Χόρχε Λούις Μπόρχες: Το Μυθικό Άστρο Ενός Άπραγου.» Κόσμος του Επενδυτή. 14 Αυγ. 2003: 4
38. Παπαγιώργης, Κωστής. «Αθλητισμός και Φαρμακοδιέγερση: Οι Σούπερ Επιδόσεις Γίνονται από Χημικούς Κινητήρες, Ανιχνεύσιμους ή μη » Κόσμος του Επενδυτή. 6 Σεπτ. 2003: 3
39. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ηλίας Πετρόπουλος: Ένας Θυμωμένος Νεοέλληνας.» Κόσμος του Επενδυτή. 13 Σεπτ. 2003: 4
40. Παπαγιώργης, Κωστής. «Θανατοποινίτες Καπνιστές: Εξασφαλισμένη Απόλαυση, Αβέβαιη Απειλή.» Κόσμος του Επενδυτή. 20 Σεπτ. 2003: 4
41. Παπαγιώργης, Κωστής. «Επιθετικοί και Θερμόβουλοι: Η Οικονομία των Επιθετικών Συμπεριφορών και ... η Θεά Έριδα.» Κόσμος του Επενδυτή. 27 Σεπτ. 2003: 4
42. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ο Όργουελ και οι Άγγλοι: Ένας Πατριώτης κατά του Εθνικισμού.» Κόσμος του Επενδυτή. 4 Οκτ. 2003: 3
43. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ηλίας Καζαντζόγλου: Έργα και Ημέρες Ενός Μεγάλου Σκηνοθέτη της Έβδομης Τέχνης.» Κόσμος του Επενδυτή. 11 Οκτ. 2003: 4
44. Παπαγιώργης, Κωστής. «Μεγάλη Νίκη, Μικρό Μέλλον: Το Φαλτσοτραγουδο της Εθνικής μας Ομάδας Ποδοσφαίρου.» Κόσμος του



- Επενδυτή. 18 Οκτ. 2003: 4
45. Παπαγιώργης, Κωστής. «Διαφημιστικός Προσηλυτισμός: Ελάτε και Σεις στον Κόσμο της Απόλαυσης και της Ματαιοδοξίας.» Κόσμος του Επενδυτή. 25 Οκτ. 2003: 4
 46. Παπαγιώργης, Κωστής. «Το Φάντασμα της Δικαιοσύνης: Τα Σύνδρομα Μιας Μονίμως Ανώριμης Κοινωνίας.» Κόσμος του Επενδυτή. 1 Νοε. 2003: 3
 47. Παπαγιώργης, Κωστής. «Τα Ισόβια Δεσμά: Η Σπαζοκεφαλιά του Ποινολογίου.» Κόσμος του Επενδυτή. 8 Νοε. 2003: 3
 48. Παπαγιώργης, Κωστής. «Σεμινάρια Αυτοπεποίθησης: Νέοι Διαχειριστές της Βούλησης.» Κόσμος του Επενδυτή. 15 Νοε. 2003: 4
 49. Παπαγιώργης, Κωστής. «Έργα και Ημέρες του Ουρανισμού: Πρώτο και Τρίτο Φύλο.» Κόσμος του Επενδυτή. 22 Νοε. 2003: 4
 50. Παπαγιώργης, Κωστής. «Νιόνιος, ο Διερμηνευτής: Ο Διονύσης Σαββόπουλος Μέσα από το Βιβλίο του Δημήτρη Καράμπελα.» Κόσμος του Επενδυτή. 29 Νοε. 2006: 4
 51. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Λατρεία της Μνήμης Επινοεί Αναδρομικούς Ελιγμούς για να Ενισχύει το Παρόν.» Κόσμος του Επενδυτή. 6 Δεκ. 2003: 4
 52. Παπαγιώργης, Κωστής. «Λωποδύτες και Λαχανάδες: Τα Λεφτά και το Νου σου.» Κόσμος του Επενδυτή. 13 Δεκ. 2003: 4
 53. Παπαγιώργης, Κωστής. «Γαύροι, Σώστε το Ποδόσφαιρο: Έξι Ερωτήματα για τον Ολυμπιακό.» Κόσμος του Επενδυτή. 20 Δεκ. 2003: 5
 54. Παπαγιώργης, Κωστής. «Για το Τίποτε: Η Συναίρεση Δύο Άσημων Λέξεων “τί” και “πότε”.» Κόσμος του Επενδυτή. 27 Δεκ. 2003: 4

2004

55. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ο Πόνος των Άλλων: Τηλε-εξοικείωση με τον Πόλεμο.» Κόσμος του Επενδυτή. 3 Ιαν. 2004: 3
56. Παπαγιώργης, Κωστής. «Γιώργος Σεφέρης: Πρόσφυγας Διπλωμάτης και Σοφός Αισθητής.» Κόσμος του Επενδυτή. 10 Ιαν. 2004: 3
57. Παπαγιώργης, Κωστής. «Το Δαιμόνιο του Αντιρρησία: αν Σταματήσεις να λες Ψέμματα για Μένα, θα Πάψω κι Εγώ να Λέω την Αλήθεια για Σένα.» Κόσμος του Επενδυτή. 17 Ιαν. 2004: 4
58. Παπαγιώργης, Κωστής. «Πολίτες και Κράτος: Η Επανίδρυση του Πολίτη.» Κόσμος του Επενδυτή. 24 Ιαν. 2004: 4
59. Παπαγιώργης, Κωστής. «Πιερλουίτζι Κολίνα: Ο Καλλιτέχνης με τη Σφυρίχτρα.» Κόσμος του Επενδυτή. 31 Ιαν. 2004: 4
60. Παπαγιώργης, Κωστής. «Θεσμοί και Πρόσωπα: Συμβατά και Ασύμβατα.» Κόσμος του Επενδυτή. 7 Φεβ. 2004: 4
61. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ζήσιμος Λορεντζάτος: Η Αποχώρηση Ενός Μεγάλου Μάστορα της Κριτικής και του εν Γένει Στοχασμού.» Κόσμος του Επενδυτή. 14 Φεβ. 2004: 4
62. Παπαγιώργης, Κωστής. «Συγγενικά Δικαιώματα: Τα Αντίλυτρα της Μουσικής για τους Εκτελεστές των Δημιουργιών.» Κόσμος του Επενδυτή. 21 Φεβ. 2004: 4



63. Παπαγιώργης, Κωστής. «Δεν Ξέρω-δεν Απαντώ: Η Αντιπροσωπευτική Δημοκρατία και το Δίλημμα Γιωργάκης ή Κωστάκης;» Κόσμος του Επενδυτή. 28 Φεβ. 2004: 5
64. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ατομικά και Δημόσια Αγαθά: Η Ακοινώνητη Κοινωνικότητα.» Κόσμος του Επενδυτή. 6 Μαρ. 2004: 6
65. Παπαγιώργης, Κωστής. «Οι “Ταπεινόφρονες στην Εξουσία”: Ίδια Προβλήματα-Άλλα Πρόσωπα.» Κόσμος του Επενδυτή. 13 Μαρ. 2004: 4
66. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ο Κλήρος του Ολέθρου: Κράτη και Πληθυσμοί, Θύματα, Ειρήνη και Τρομοκρατία.» Κόσμος του Επενδυτή. 20 Μαρ. 2004: 3
67. Παπαγιώργης, Κωστής. «Αλλόκοτοι κι Απρόβλεπτοι: Τα Χρονικά της Εκκεντρικότητας.» Κόσμος του Επενδυτή. 27 Μαρ. 2004: 4
68. Παπαγιώργης, Κωστής. «Νικόλαος Γαλάτης : Ο Φιλικός που Εκτέλεσε η Φιλική Εταιρεία.» Κόσμος του Επενδυτή. 3 Απρ. 2004: 3
69. Παπαγιώργης, Κωστής. «Είναι Τέχνη Αυτό το Πράγμα; Γιατί το Ωραίο Κατάντησε Κις.» Κόσμος του Επενδυτή. 8 Απρ. 2004: 3
70. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ο Κυπριακός Γρίφος: Η Κρίση Συνεχίζεται με το Επαχθές Σύμπτωμα Όλες οι Παρατάξεις να Έχουν Κάποιο Δίκιο.» Κόσμος του Επενδυτή. 17 Απρ. 2004: 3
71. Παπαγιώργης, Κωστής. «Σουμ και Αλέφ: Πάει και το Όγδοο Πρωτάθλημα.» Κόσμος του Επενδυτή. 24 Απρ. 2004: 4
72. Παπαγιώργης, Κωστής. «Υπο-γλώσσες Συμβουλές: Παραφθορές του Ελληνίζειν.» Κόσμος του Επενδυτή. 8 Μαΐ. 2004: 4
73. Παπαγιώργης, Κωστής. «Καιρός για Ριζική Κάθαρση: Η Ήττα του Ολυμπιακού Ανοίγει Παράθυρο Εξυγίανσης του Ποδοσφαίρου.» Κόσμος του Επενδυτή. 15 Μαΐ. 2004: 5
74. Παπαγιώργης, Κωστής. «Το Εμπόριο της Φρίκης: Βασανιστήρια και Ανθρώπινα Δικαιώματα.» Κόσμος του Επενδυτή. 22 Μαΐ. 2004: 3
75. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ο Αχιλλέας και οι Αμερικανοί: Η Τροία, το Χόλιγουντ και οι Εικόνες από το Ιράκ.» Κόσμος του Επενδυτή. 29 Μαΐ 2004: 4
76. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Κοινωνία των Πολιτών: Τα Περιθώρια Εξοπολιτικής Πρωτοβουλίας.» Κόσμος του Επενδυτή. 5 Ιουν. 2004: 4
77. Παπαγιώργης, Κωστής. «Αγρίνιο: Αγάπη και Έρευνα για το Βραχώρι.» Κόσμος του Επενδυτή. 12 Ιουν. 2004: 5
78. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Εθνική, ο Όττο και οι Άλλοι» Κόσμος του Επενδυτή. 19 Ιουν. 2004: 4
79. Παπαγιώργης, Κωστής. «Κυνισμός και Φαιδρότητες των Ιδιοφυών Δημιουργών: Ο Φανατισμός και η Μικρότητα Αποτελούν Απαραίτητα Στοιχεία στον Κόσμο του Πνεύματος.» Κόσμος του Επενδυτή. 26 Ιουν. 2004: 3
80. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Εφημερίδα του Ευρωπαίου και τα Ντόπια Αγωνιστικά Ήθη.» Κόσμος του Επενδυτή. 3 Ιουλ. 2004: 3
81. Παπαγιώργης, Κωστής. «Παρ' Ελπίδα Ευρω-κυπελλούχοι.» Κόσμος του Επενδυτή. 10 Ιουλ. 2004: 3
82. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Αθήνα του 1896: Οι Πρώτοι Ολυμπιακοί Αγώνες.» Κόσμος του Επενδυτή. 16 Ιουλ. 2004: 3



83. Παπαγιώργης, Κωστής. «Μέσα κι Έξω από το Πανεπιστήμιο.» Κόσμος του Επενδυτή. 24 Ιουλ. 2004: 3
84. Παπαγιώργης, Κωστής. «Πελατείες και Διαχειριστές: Πως οι Μεγάλες Πολιτικές Παρατάξεις Απώλεσαν τα Ιδεολογικά τους Εχέγγυα .» Κόσμος του Επενδυτή. 31 Ιουλ. 2004: 3
85. Παπαγιώργης, Κωστής. «Πετρο-Λούκας Χαλκιάς: Η Πνευστή Ιθαγένεια.» Κόσμος του Επενδυτή. 7 Αυγ. 2004: 4
86. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ντόπα και Σώπα: Σκάνδαλα και Δράματα.» Κόσμος του Επενδυτή. 28 Αυγ. 2004: 4
87. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ολυμπιάδα και Κοινωνική Ανθρωπολογία.» Κόσμος του Επενδυτή. 4 Σεπτ. 2004: 4
88. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ο Ρεχακλής Δεσμώτης: Παρόν και Μέλλον της Εθνικής.» Κόσμος του Επενδυτή. 11 Σεπτ. 2004: 4
89. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ξενηλασίες και Φιλοξενίες: Οικείοι και Ξενοφανείς.» Κόσμος του Επενδυτή. 18 Σεπτ. 2004: 4
90. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ζαν Πωλ Σαρτρ: Μεγαλείο και Πτώση.» Κόσμος του Επενδυτή. 25 Σεπ. 2004: 4
91. Παπαγιώργης, Κωστής. «Περί Παιδων Αγωγής: Η Σύγχυση της Πολιτικής με την Τηλοψία.» Κόσμος του Επενδυτή. 2 Οκτ. 2004: 4
92. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ευαγγελικά και Άλλα: Μεταφράσεις και Ευαγγελισμοί.» Κόσμος του Επενδυτή. 9 Οκτ. 2004: 4
93. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ζακ Ντεριντά: Θάνατος και Κληρονομιά.» Κόσμος του Επενδυτή. 16 Οκτ. 2004: 4
94. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Οργή του Βιτγκενστάιν: Έργα και Ημέρα Αλλότριων Πανεπιστημίων.» Κόσμος του Επενδυτή. 23 Οκτ. 2004: 4
95. Παπαγιώργης, Κωστής. «Στάση Εργασίας: Φίλιππος Συρίγος.» Κόσμος του Επενδυτή. 30 Οκτ. 2004: 4
96. Παπαγιώργης, Κωστής. «Αιγαίο και Βέτο: Το Τουρκικό Σκάκι.» Κόσμος του Επενδυτή. 6 Νοε. 2004: 6
97. Παπαγιώργης, Κωστής. «In God We Trust: Η Πουριτανική Αμερική.» Κόσμος του Επενδυτή. 13 Νοε. 2004: 4
98. Παπαγιώργης, Κωστής. «Το Κοσμο-σύστημα: Ο Ρεαλισμός του Βαλερστάιν.» Κόσμος του Επενδυτή. 20 Νοε. 2004: 4
99. Παπαγιώργης, Κωστής. «Έθνος και Ιστορία: Η Κατάθεση του Νίκου Σβορώνου.» Κόσμος του Επενδυτή. 27 Νοε. 2004: 4
100. Παπαγιώργης, Κωστής. «Πόλεμος Γλωσσών: Οι Περιπέτειες της Γαλλοφωνίας.» Κόσμος του Επενδυτή. 4 Δεκ. 2004: 4
101. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ο Άγνωστος Στάλιν: και Πάλι για τον “Κόμπα”» Κόσμος του Επενδυτή. 11 Δεκ. 2004: 4
102. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Επιστροφή Παπαχρόνη: Εγκλεισμός και Απόλυση υπό Όρους.» Κόσμος του Επενδυτή. 18 Δεκ. 2004: 4
103. Παπαγιώργης, Κωστής. «Πρόσωπα και Πράγματα: Πολυανδρία και Λειψανδρία.» Κόσμος του Επενδυτή. 24 Δεκ. 2004: 4
104. Παπαγιώργης, Κωστής. «Χριστουγεννιάτικα Δάνεια: Το Δέντρο του Παραδείσου και ο Σάντα Κλόουζ.» Κόσμος του Επενδυτή. 31 Δεκ. 2004: 4



2005

105. Παπαγιώργης, Κωστής. «Τσουνάμι: Καταστροφές και Συμφορές.» Κόσμος του Επενδυτή. 8 Ιαν. 2005: 3
106. Παπαγιώργης, Κωστής. «Λόρδος Μπάιρον: Άγγλος και Μεσολογγίτης.» Κόσμος του Επενδυτή. 15 Ιαν. 2005: 3
107. Παπαγιώργης, Κωστής. «Περί Βωμολοχιών: Ατύλωτα και Πυλωμένα Στόματα.» Κόσμος του Επενδυτή. 22 Ιαν. 2005: 3
108. Παπαγιώργης, Κωστής. «Τάκης Μπίνης: Η Ιδανική Αλιτεία.» Κόσμος του Επενδυτή. 29 Ιαν. 2005: 4
109. Παπαγιώργης, Κωστής. «Αποκαλύψεις και Καταγγελίες: Ο Θεσμός και το Άτομο.» Κόσμος του Επενδυτή. 5 Φεβ. 2005: 3
110. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Τιμή Αληθείας: Το Δράμα της Ψευδομαρτυρίας.» Κόσμος του Επενδυτή. 12 Φεβ. 2005: 4
111. Παπαγιώργης, Κωστής. «Δικαστές και Δεκαστές: Η Λέσχη των Λειτουργών της Θέμιδος.» Κόσμος του Επενδυτή. 19 Φεβ. 2005: 3
112. Παπαγιώργης, Κωστής. «Τηλεοπτικό “Ελλαδεμπόριο”: Αρχαιολατρεία και Παρασιτισμός.» Κόσμος του Επενδυτή. 26 Φεβ. 2005: 4
113. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ο μέσα άνθρωπος: Αντόνιο Πόρτσια.» Κόσμος του Επενδυτή. 6 Μαρ. 2005: 4
114. Παπαγιώργης, Κωστής. «Συνομιλίες: Ιάννης Ξενάκης.» Κόσμος του Επενδυτή. 12 Μαρ. 2005: 4
115. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ποδοσφαιρική κατιούσα.» Κόσμος του Επενδυτή. 19 Μαρ. 2005: 4
116. Παπαγιώργης, Κωστής. «Εθνικό κράτος και εκκλησία.» Κόσμος του Επενδυτή. 25 Μαρ. 2005: 4
117. Παπαγιώργης, Κωστής. «Το Ουδετερόθηρσκο Σχολείο: Τα Νέα Ευρωπαϊκά Δεδομένα.» Κόσμος του Επενδυτή. 2 Απρ. 2005: 4
118. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Αγορά της Κοινής Γνώμης: Ενημέρωση και Κοινωνικοποίηση.» Κόσμος του Επενδυτή. 9 Απρ. 2005: 4
119. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ρέκβιεμ Ετέρνα: Ιωάννης Παύλος Β'.» Κόσμος του Επενδυτή. 16 Απρ. 2005: 4
120. Παπαγιώργης, Κωστής. «Τηλε-διαπομπεύσεις: Έργα και Ημέραι των Κωμικών.» Κόσμος του Επενδυτή. 23 Απρ. 2005: 4
121. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Βιβλιαγορά: Πελάτες και Αναγνώστες.» Κόσμος του Επενδυτή. 28 Απρ. 2005: 4
122. Παπαγιώργης, Κωστής. «Νέος Συναξαριστής της Ορθοδόξου Εκκλησίας.» Κόσμος του Επενδυτή. 7 Μαΐ. 2005: 4
123. Παπαγιώργης, Κωστής. «Άνθρωποι Παλαιάς “Κοπής”. Γεραμάνης-Σταμέλος.» Κόσμος του Επενδυτή. 14 Μαΐ. 2005: 6
124. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ζεϊμπέκοι και Ζεϊμπέκικο.» Κόσμος του Επενδυτή. 21 Μαΐ. 2005: 5
125. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ντουέντε.» Κόσμος του Επενδυτή. 28 Μαΐ. 2005: 5
126. Παπαγιώργης, Κωστής. «Οι Απέναντι: Από το Σινεμά στην Τηλεόραση.» Κόσμος του Επενδυτή. 4 Ιουν. 2005: 4



127. Παπαγιώργης, Κωστής. «Τα Ηνωμένα Ευρωπαϊκά Κράτη.» Κόσμος του Επενδυτή. 11 Ιουν. 2005: 6
128. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ο Ρεχακλής “Δεσμώτης”.» Κόσμος του Επενδυτή. 18 Ιουν. 2005: 4
129. Παπαγιώργης, Κωστής. «Οι Δρόμοι της Απόγνωσης: Νίκος Παπατάκης.» Κόσμος του Επενδυτή. 25 Ιουν. 2005: 4
130. Παπαγιώργης, Κωστής. «Οι Πόλεις Βάζουν Μυαλό Η Λυματολάσπη.» Κόσμος του Επενδυτή. 2 Ιουλ. 2005: 4
131. Παπαγιώργης, Κωστής. «Γένος, Έθνος, Κράτος” Πως τερματίσαμε μια πανάρχαια “Συνέχεια”.» Κόσμος του Επενδυτή. 9 Ιουλ. 2005: 4
132. Παπαγιώργης, Κωστής. «Παίκτες και Οπαδοί: Ισορροπίες Γηπέδων.» Κόσμος του Επενδυτή. 23 Ιουλ. 2005: 4
133. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ρητορική Ένδεια: Οι Παραθυρόβιοι.» Κόσμος του Επενδυτή. 30 Ιουλ. 2005: 4
134. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Χαμένη Ατλαντίδα: Αλήθειες και Ψέμματα.» Κόσμος του Επενδυτή. 6 Αυγ. 2005: 4
135. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Νέα Πολιτική Φιλοσοφία.» Κόσμος του Επενδυτή. 27 Αυγ. 2005: 4
136. Παπαγιώργης, Κωστής. «Μεταθητική και Διαχείριση της Ανηθικότητας.» Κόσμος του Επενδυτή. 3 Σεπτ. 2005: 4
137. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ο Ωφελιμισμός και οι Πλεοψηφίες.» Κόσμος του Επενδυτή. 10 Σεπτ. 2005: 4
138. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Νέα Εβραιοφοβία.» Κόσμος του Επενδυτή. 17 Σεπτ. 2005: 4
139. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Παρα-ποδοσφαιρική Φιλολογία: Οι Αθλητικογράφοι Τελειοποίησαν το Στυλ του Πολεμικού Ανταποκριτή » Κόσμος του Επενδυτή. 24 Σεπτ. 2005: 4
140. Παπαγιώργης, Κωστής. «Δημοκρατία και Διαχωρισμοί .» Κόσμος του Επενδυτή. 1 Οκτ. 2005: 4
141. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ερωτικά Τρίγωνα και Τετράγωνα.» Κόσμος του Επενδυτή. 8 Οκτ. 2005: 4
142. Παπαγιώργης, Κωστής. «Φαρσέρ και Αγέλαστη Ψυχή.» Κόσμος του Επενδυτή. 15 Οκτ. 2005: 6
143. Παπαγιώργης, Κωστής. «Μολυσματική Πανδημία.» Κόσμος του Επενδυτή. 22 Οκτ. 2005: 6
144. Παπαγιώργης, Κωστής. «Το Βαθύ Παρασκήνιο.» Κόσμος του Επενδυτή. 28 Οκτ. 2005: 4
145. Παπαγιώργης, Κωστής. «“Κοινωνία του Φθόνου”»: Πως Μετασχηματίζεται η ...Παραδοσιακή Πάλη των Τάξεων.» Κόσμος του Επενδυτή. 5 Νοε. 2005: 4
146. Παπαγιώργης, Κωστής. «Μαζικός Ηδονισμός.» Κόσμος του Επενδυτή. 12 Νοε. 2005: 4
147. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Απόκεντρη Μεταστέγηση: Πόλη και Επαρχία.» Κόσμος του Επενδυτή. 19 Νοε. 2005: 4
148. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ο Δημοκρατικός Φονταμενταλισμός.» Κόσμος του Επενδυτή. 26 Νοε. 2005: 4



149. Παπαγιώργης, Κωστής. «Το ίδρυμα Φορντ στην Ελλάδα.» Κόσμος του Επενδυτή. 3 Δεκ. 2005: 4
150. Παπαγιώργης, Κωστής. «'Ο άνθρωπος του εχθρού'- Η υπόθεση του Ρομπέρ Μπραζιγιάκ.» Κόσμος του Επενδυτή. 10 Δεκ. 2005: 4
151. Παπαγιώργης, Κωστής. «Πίντερ εναντίον Πενταγώνου.» Κόσμος του Επενδυτή. 17 Δεκ. 2005: 4
152. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η καθιέρωση ενός φίλου: Χρήστος Βακαλόπουλος.» Κόσμος του Επενδυτή. 23 Δεκ. 2005: 4
153. Παπαγιώργης, Κωστής. «Συνέχεια και ρήξη.» Κόσμος του Επενδυτή. Δεκ. 2005: 4

2006

154. Παπαγιώργης, Κωστής. «Λαϊκή και Καθαρόαιμος Δεξιά.» Κόσμος του Επενδυτή. 6 Ιαν. 2006: 4
155. Παπαγιώργης, Κωστής. «Καλούσης, ο Μέγας Χιουμορίστας.» Κόσμος του Επενδυτή. 14 Ιαν 2006: 5
156. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ο Αναίμακτος Πόλεμος.» Κόσμος του Επενδυτή. 21 Ιαν. 2006: 6
157. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Αμαρτωλή Κυρία.» Κόσμος του Επενδυτή. 28 Ιαν. 2006: 5
158. Παπαγιώργης, Κωστής. «Το Δικαστήριο της Ιστορίας.» Κόσμος του Επενδυτή. 4 Φεβ. 2006: 6
159. Παπαγιώργης, Κωστής. «Δικαίωμα στη Βλασφημία.» Κόσμος του Επενδυτή. 11 Φεβ. 2006: 3
160. Παπαγιώργης, Κωστής. «Θεμιτά και Αθέμιτα.» Κόσμος του Επενδυτή. 18 Φεβ. 2006: 5
161. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ο Κοινωνικός Φθόνος.» Κόσμος του Επενδυτή. 25 Φεβ. 2006: 5
162. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Πανεπιστημιακή Κοροϊδία.» Κόσμος του Επενδυτή. 3 Μαρ. 2006: 5
163. Παπαγιώργης, Κωστής. «Κουρδιστά πορτοκάλια.» Κόσμος του Επενδυτή. 11 Μαρ. 2006: 4
164. Παπαγιώργης, Κωστής. «Τυπωθήτω! Έξοδα και Αδιέξοδα των Νέων Συγγραφέων.» Κόσμος του Επενδυτή. 18 Μαρ. 2006: 5
165. Παπαγιώργης, Κωστής. «Στίβεν Κιγκ: Οι Ψεύτες Προκόβουν.» Κόσμος του Επενδυτή. 25 Μαρ. 2006: 6
166. Παπαγιώργης, Κωστής. «Βίντεο-Γιουροβιζιονιάδα.» Κόσμος του Επενδυτή. 1 Απρ. 2006: 8
167. Παπαγιώργης, Κωστής. «Τηλεθέαση, Τηλετύφλα, και Τηλε-ουποκλοπές.» Κόσμος του Επενδυτή. 8 Απρ. 2006: 4
168. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ο Τζορτζ Σόρος και η Διείσδυση.» Κόσμος του Επενδυτή. 15 Απρ. 2006: 4
169. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Γλυκιά Αποχαύνωση: Το Εθνικό μας Σπορ.» Κόσμος του Επενδυτή. 20 Απρ. 2006: 3
170. Παπαγιώργης, Κωστής. «Το Μανιφέστο των Χάκερς.» Κόσμος του Επενδυτή. 29 Απρ. 2006: 4



171. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ηγεμονία και Χάος.» Κόσμος του Επενδυτή. 6 Μαΐ. 2006: 4
172. Παπαγιώργης, Κωστής. «Αντίο Βεβαιότητες.» Κόσμος του Επενδυτή. 13 Μαΐ. 2006: 4
173. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ηγεμονικοί Πόλεμοι.» Κόσμος του Επενδυτή. 20 Μαΐ. 2006: 5
174. Παπαγιώργης, Κωστής. «Το Φάσμα της Αποτυχίας.» Κόσμος του Επενδυτή. 27 Μαΐ. 2006: 4
175. Παπαγιώργης, Κωστής. «Συνθήκες και Υποθήκες.» Κόσμος του Επενδυτή. 3 Ιουν. 2006: 4
176. Παπαγιώργης, Κωστής. «Τα Δελτία ειδήσεων: Βραδινά Σεμινάρια.» Κόσμος του Επενδυτή. 10 Ιουν. 2006: 5
177. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Μαύρη Ήπειρος.» Κόσμος του Επενδυτή. 24 Ιουν. 2006: 5
178. Παπαγιώργης, Κωστής. «Οδοί και μέθοδοι.» Κόσμος του Επενδυτή. 1 Ιουλ. 2006: 5
179. Παπαγιώργης, Κωστής. «Φινίτο λα Φιέστα.» Κόσμος του Επενδυτή. 8 Ιουλ. 2006: 5
180. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ο Τυπογραφικός Αμητος.» Κόσμος του Επενδυτή. 15 Ιουλ. 2006: 4
181. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Κομψευόμενη Φτώχεια.» Κόσμος του Επενδυτή. 22 Ιουλ. 2006: 5
182. Παπαγιώργης, Κωστής. «Πώς Νίκησα το AIDS: Ένα Διαδικτυακό Συλλαλητήριο.» Κόσμος του Επενδυτή. 29 Ιουλ. 2006: 4
183. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Νέα Μέση Ανατολή.» Κόσμος του Επενδυτή. 5 Αυγ. 2006: 2
184. Παπαγιώργης, Κωστής. «Σκιπεράδες στο Αιγαίο.» Κόσμος του Επενδυτή. 2 Σεπ. 2006: 4
185. Παπαγιώργης, Κωστής. «Φουτ και Μπάσκετ Μπολ.» Κόσμος του Επενδυτή. 9 Σεπ. 2006: 4
186. Παπαγιώργης, Κωστής. «Οι Μετα-Δημοκράτες.» Κόσμος του Επενδυτή. 16 Σεπ. 2006: 4
187. Παπαγιώργης, Κωστής. «Μεταδημοκρατικά Κόμματα.» Κόσμος του Επενδυτή. 23 Σεπ. 2006: 5
188. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Εμπορευματοποίηση των Πολιτικών Δικαιωμάτων.» Κόσμος του Επενδυτή. 30 Σεπ. 2006: 4
189. Παπαγιώργης, Κωστής. «Παλαιοί και Νέοι Ρόλοι.» Κόσμος του Επενδυτή. 7 Οκτ. 2006: 5
190. Παπαγιώργης, Κωστής. «Το Σχολείο και οι Διαχειριστές του.» Κόσμος του Επενδυτή. 14 Οκτ. 2006: 4
191. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ταραγμένη Διετία (1973-74).» Κόσμος του Επενδυτή. 21 Οκτ. 2006: 5
192. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Ρωσική Ανάκαμψη.» Κόσμος του Επενδυτή. 27 Οκτ. 2006: 4
193. Παπαγιώργης, Κωστής. «Νέο Παραπέτασμα.» Κόσμος του Επενδυτή. 4 Νοε. 2006: 5



194. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ποδόσφαιρο και Στιχουργική Τέχνη.» Κόσμος του Επενδυτή. 11 Νοε. 2006: 5
195. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ξεκαπίστρωτη Νεολαία.» Κόσμος του Επενδυτή. 18 Νοε. 2006: 2
196. Παπαγιώργης, Κωστής. «Διαβήτες και Άνθρωποι.» Κόσμος του Επενδυτή. 25 Νοε. 2006: 6
197. Παπαγιώργης, Κωστής. «Χαμένοι στη Μετάφραση.» Κόσμος του Επενδυτή. 2 Δεκ. 2006: 6
198. Παπαγιώργης, Κωστής. «Πεντάκις εις Θάνατον.» Κόσμος του Επενδυτή. 9 Δεκ. 2006: 6
199. Παπαγιώργης, Κωστής. «Σε Εισαγωγικά.» Κόσμος του Επενδυτή. 16 Δεκ. 2006: 5
200. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ξένες Πρωτεύουσες: Μόσχα-Κωνσταντινούπολη.» Κόσμος του Επενδυτή. 22 Δεκ. 2006: 4
201. Παπαγιώργης, Κωστής. «Εξω τα Κινητά.» Κόσμος του Επενδυτή. 29 Δεκ. 2006: 4

2007

202. Παπαγιώργης, Κωστής. «Οι Δισεκατομμυριούχοι.» Κόσμος του Επενδυτή. 5 Ιαν. 2007: 4
203. Παπαγιώργης, Κωστής. «Το “2”.» Κόσμος του Επενδυτή. 13 Ιαν. 2007: 6
204. Παπαγιώργης, Κωστής. «Το Θερμοκήπιο και η Παγκόσμια Κοινότητα.» Κόσμος του Επενδυτή. 20 Ιαν. 2007: 4
205. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ο Τζίρος της Ζωγραφικής.» Κόσμος του Επενδυτή. 27 Ιαν. 2007: 5
206. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ιστορικά Μαλώματα.» Κόσμος του Επενδυτή. 3 Φεβ. 2007: 4
207. Παπαγιώργης, Κωστής. «Κουλτούρα στο Φουλ.» Κόσμος του Επενδυτή. 10 Φεβ. 2007: 2
208. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Θυμωμένη Γενιά.» Κόσμος του Επενδυτή. 16 Φεβ. 2007: 4
209. Παπαγιώργης, Κωστής. «Τα Χαμένα Παιδιά μας.» Κόσμος του Επενδυτή. 24 Φεβ. 2007: 5
210. Παπαγιώργης, Κωστής. «Το Σκληρό Πάρτι.» Κόσμος του Επενδυτή. 3 Μαρ. 2007: 5
211. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Γοητεία του Ανορθολογισμού.» Κόσμος του Επενδυτή. 10 Μαρ. 2007: 5
212. Παπαγιώργης, Κωστής. «Αλληλοδιδασκτική Αμφισβήτηση.» Κόσμος του Επενδυτή. 17 Μαρ. 2007: 4
213. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Ιδεολογία του Εφήμερου.» Κόσμος του Επενδυτή. 23 Μαρ. 2007: 4
214. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ο Νομοποιημένος Αμοραλισμός.» Κόσμος του Επενδυτή. 30 Μαρ. 2007: 5
215. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Γυμνή Ανθρωπότητα.» Κόσμος του Επενδυτή. 5 Απρ. 2007: 3
216. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ορδές Ατάκτων.» Κόσμος του Επενδυτή. 14



- Απρ. 2007: 4
217. Παπαγιώργης, Κωστής. «Αφηγήσεις και Παγίδες.» Κόσμος του Επενδυτή. 21 Απρ. 2007: 6
218. Παπαγιώργης, Κωστής. «Άνεργοι Απόφοιτοι.» Κόσμος του Επενδυτή. 28 Απρ. 2007: 4
219. Παπαγιώργης, Κωστής. «“Δομημένο” Ποδόσφαιρο.» Κόσμος του Επενδυτή. 5 Μαΐ. 2007: 5
220. Παπαγιώργης, Κωστής. «Αναφορά στον Καζαντζάκη.» Κόσμος του Επενδυτή. 12 Μαΐ. 2007: 6
221. Παπαγιώργης, Κωστής. «Βας! Βας! Βας! ο Παρασκευάς!» Κόσμος του Επενδυτή. 19 Μαΐ 2007: 4
222. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Νεόκοπη Ρητορική.» Κόσμος του Επενδυτή. 25 Μαΐ. 2007: 4
223. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Διαχείριση της Ωμότητας.» Κόσμος του Επενδυτή. 2 Ιουν. 2007: 5
224. Παπαγιώργης, Κωστής. «Εξόριστη Ηθική.» Κόσμος του Επενδυτή. 9 Ιουν. 2007: 5
225. Παπαγιώργης, Κωστής. «Το Ερωτικό Πολύγωνο Σαρτρ-Μπωβουάρ.» Κόσμος του Επενδυτή. 16 Ιουν. 2007: 4
226. Παπαγιώργης, Κωστής. «Φιλικά Νοσοκομεία.» Κόσμος του Επενδυτή. 23 Ιουν. 2007: 4
227. Παπαγιώργης, Κωστής. «Το Βάθος της Βλακειάς.» Κόσμος του Επενδυτή. 30 Ιουν. 2007: 6
228. Παπαγιώργης, Κωστής. «Το Κρεμμυδάκι.» Κόσμος του Επενδυτή. 7 Ιουλ. 2006: 4
229. Παπαγιώργης, Κωστής. «Περίεργα Κόμματα.» Κόσμος του Επενδυτή. 14 Ιουλ. 2006: 5
230. Παπαγιώργης, Κωστής. «Το Οικολογικό Θρίλερ.» Κόσμος του Επενδυτή. 21 Ιουλ. 2006: 4
231. Παπαγιώργης, Κωστής. «Το Νέο Πρωτάθλημα.» Κόσμος του Επενδυτή. 28 Ιουλ. 2006: 4
232. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ασκήσεις Ακριβείας.» Κόσμος του Επενδυτή. 4 Αυγ. 2006: 2
233. Παπαγιώργης, Κωστής. «Υποψήφιοι με Ευρύτερη Αναγνωρισιμότητα.» Κόσμος του Επενδυτή. 1 Σεπτ. 2007: 4
234. Παπαγιώργης, Κωστής. «Γραικοευρωπαίοι εν Δράσει.» Κόσμος του Επενδυτή. 8 Σεπτ. 2007: 4
235. Παπαγιώργης, Κωστής. «Το Κόμμα της Αποχής.» Κόσμος του Επενδυτή. 15 Σεπτ. 2007: 4
236. Παπαγιώργης, Κωστής. «Καδμεία Νίκη.» Κόσμος του Επενδυτή. 22 Σεπτ. 2007: 4
237. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Δημοκρατία ως Επιχείρηση.» Κόσμος του Επενδυτή. 29 Σεπτ. 2007: 5
238. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ιστοριογραφικές Μετάνοιες.» Κόσμος του Επενδυτή. 6 Οκτ. 2007: 4
239. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Παγκόσμια Αγορά του Σεξ.» Κόσμος του



- Επενδυτή. 13 Οκτ. 2007: 4
240. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Ιθύνουσα Τάξη.» Κόσμος του Επενδυτή. 20 Οκτ. 2007: 5
241. Παπαγιώργης, Κωστής. «Σε καλό Δρόμο και Πάλι» Κόσμος του Επενδυτή. 27 Οκτ. 2007: 2
242. Παπαγιώργης, Κωστής. «Εκ Μεταφράσεως.» Κόσμος του Επενδυτή. 3 Νοε. 2007: 4
243. Παπαγιώργης, Κωστής. «Αλλόγλωσσοι Έλληνες Συγγραφείς.» Κόσμος του Επενδυτή. 10 Νοε. 2007: 4
244. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ρεπουμπλικάνοι και Φιλελεύθεροι.» Κόσμος του Επενδυτή. 17 Νοε. 2007: 4
245. Παπαγιώργης, Κωστής. «Αρχαιολογία του Ρεπουμπλικανισμού.» Κόσμος του Επενδυτή. 24 Νοε. 2007: 5
246. Παπαγιώργης, Κωστής. «Αρνητική και Θετική Ελευθερία.» Κόσμος του Επενδυτή. 1 Δεκ. 2007: 5
247. Παπαγιώργης, Κωστής. «Συμμετοχή και Ανεξαρτησία» Κόσμος του Επενδυτή. 8 Δεκ. 2007: 5
248. Παπαγιώργης, Κωστής. «Κατηγοροι της Τι Βι.» Κόσμος του Επενδυτή. 15 Δεκ. 2007: 5
249. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Κοιλιά των Φιλοσόφων.» Κόσμος του Επενδυτή. 22 Δεκ. 2007: 4
250. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ίμο, Κάγκουρες, Τρέντι.» Κόσμος του Επενδυτή. 29 Δεκ. 2007: 4

2008

251. Παπαγιώργης, Κωστής. «Το 'χουμε;» Κόσμος του Επενδυτή. 4 Ιαν 2008: 4
252. Παπαγιώργης, Κωστής. «Μεροληψία και Συμπάθεια.» Κόσμος του Επενδυτή. 12 Ιαν. 2008: 4
253. Παπαγιώργης, Κωστής. «Το Ταξίδι του Ματαρόα» Κόσμος του Επενδυτή. 19 Ιαν. 2008: 4
254. Παπαγιώργης, Κωστής. «Βοσκοί και Κοπάδια.» Κόσμος του Επενδυτή. 26 Ιαν. 2008: 4
255. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Παρακμή της Αυθεντίας.» Κόσμος του Επενδυτή. 2 Φεβ. 2008: 4
256. Παπαγιώργης, Κωστής. «Οι Διαχειριστές του Παρελθόντος.» Κόσμος του Επενδυτή. 9 Φεβ. 2008: 4
257. Παπαγιώργης, Κωστής. «Διακυβέρνηση και Αυθεντία.» Κόσμος του Επενδυτή. 16 Φεβ. 2008: 4
258. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ποιούς Τιμωρούμε;» Κόσμος του Επενδυτή. 23 Φεβ. 2008: 4
259. Παπαγιώργης, Κωστής. «Μεγάλα Σχέδια, Μικρές Χώρες.» Κόσμος του Επενδυτή. 1 Μαρ. 2008: 4
260. Παπαγιώργης, Κωστής. «Πρακτορεία Ειδήσεων.» Κόσμος του Επενδυτή. 7 Μαρ. 2008: 4
261. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ανδρέας Ρηγόπουλος: Ένας Πρόδρομος του Ευρωπαϊσμού.» Κόσμος του Επενδυτή. 15 Μαρ: 4



262. Παπαγιώργης, Κωστής. «Μαρξ, Ρωσία και Ελλάδα» Κόσμος του Επενδυτή. 22 Μαρ.2008: 4
263. Παπαγιώργης, Κωστής. «Βαρέα και Αθυγευνά» Κόσμος του Επενδυτή. 29 Μαρ. 2008: 4
264. Παπαγιώργης, Κωστής. «Επίθεση και Απεμπλοκή.» Κόσμος του Επενδυτή. 5 Απρ. 2008: 4
265. Παπαγιώργης, Κωστής. «Πόλεμος και Βιντεοπαιχνίδια.» Κόσμος του Επενδυτή. 12 Απρ. 2008: 5
266. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ακυβέρνητες Κοινωνίες.» Κόσμος του Επενδυτή. 19 Απρ. 2008: 4
267. Παπαγιώργης, Κωστής. «Οι Ηγέτες του Εαυτού.» Κόσμος του Επενδυτή. 24 Απρ. 2008: 3
268. Παπαγιώργης, Κωστής. «“Εγώ” και Ηθικός Χώρος.» Κόσμος του Επενδυτή. 3 Μαΐ. 2008: 3
269. Παπαγιώργης, Κωστής. «“Ο Θεός αγαπά τα Επιρήματα”.» Κόσμος του Επενδυτή. 10 Μαΐ. 2008: 4
270. Παπαγιώργης, Κωστής. «Συναίσθημα και Νεωτερικότητα.» Κόσμος του Επενδυτή. 17 Μαΐ . 2008: 4
271. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ο Ριζοσπαστικός Διαφωτισμός.» Κόσμος του Επενδυτή. 24 Μαΐ 2008: 5
272. Παπαγιώργης, Κωστής. « Οι Συγκρούσεις της Νεωτερικότητας.» Κόσμος του Επενδυτή. 31 Μαΐ. 2008: 4
273. Παπαγιώργης, Κωστής. «Βελούδο και Δικτατορία.» Κόσμος του Επενδυτή. 7 Ιουν. 2008: 5
274. Παπαγιώργης, Κωστής. «Εξοδος στην Πόλη.» Κόσμος του Επενδυτή. 13 Ιουν. 2008: 4
275. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Γαλλική Άκρα Αριστερά.» Κόσμος του Επενδυτή. 21 Ιουν. 2008: 4
276. Παπαγιώργης, Κωστής. «Γιουρο-μανία.» Κόσμος του Επενδυτή. 28 Ιουν. 2008: 4
277. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Αποικιακή Ρήξη: Γαλλική Αριστερά.» Κόσμος του Επενδυτή. 5 Ιουλ. 2008: 4
278. Παπαγιώργης, Κωστής. «”Πολιτικό Χρήμα”.» Κόσμος του Επενδυτή. 12 Ιουλ. 2008: 4
279. Παπαγιώργης, Κωστής. «Εγκλήματα κατά Γυναικών.» Κόσμος του Επενδυτή. 19 Ιουλ. 2008: 4
280. Παπαγιώργης, Κωστής. «Εκσυγχρονισμός ή Εκφυλισμός.» Κόσμος του Επενδυτή. 26 Ιουλ. 2008: 2
281. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ας Με Λένε Γκαντεμπάιν.» Κόσμος του Επενδυτή. 2 Αυγ. 2008: 2
282. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ευρωπαϊκό Πανόραμα.» Κόσμος του Επενδυτή. 9 Αυγ. 2008: 2
283. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Ποδοσφαιρική Φανφάρα.» Κόσμος του Επενδυτή. 6 Σεπτ. 2008: 4
284. Παπαγιώργης, Κωστής. «Σνομπισμός και Κακοπιστία.» Κόσμος του Επενδυτή. 13 Σεπτ. 2008: 4



285. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ο Θάνατος του Παρελθόντος.» Κόσμος του Επενδυτή. 20 Σεπτ. 2008: 4
286. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ορίζοντας Αναμονής.» Κόσμος του Επενδυτή. 27 Σεπτ. 2008: 4
287. Παπαγιώργης, Κωστής. «Πωλ Νιούμαν-Η Ήπια Δύναμη.» Κόσμος του Επενδυτή. 4 Οκτ. 2008: 4
288. Παπαγιώργης, Κωστής. «Καταναλωτές Ύφους.» Κόσμος του Επενδυτή. 11 Οκτ. 2008: 5
289. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ο Ζαν Ζενέ και ο Φασισμός» Κόσμος του Επενδυτή. 18 Οκτ. 2008: 4
290. Παπαγιώργης, Κωστής. «Οι Αποδιοπομπαίοι.» Κόσμος του Επενδυτή. 25 Οκτ. 2008: 4
291. Παπαγιώργης, Κωστής. «Διαφιλονικούμενη Ιεραρχία.» Κόσμος του Επενδυτή. 1 Νοε. 2008: 4
292. Παπαγιώργης, Κωστής. «Καταραμένη Ομάδα (Η Ζωή του Μπράιαν Κλαφ).» Κόσμος του Επενδυτή. 8 Νοε. 2008: 4
293. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ωσαννά, Ομπάμα!» Κόσμος του Επενδυτή. 15 Νοε. 2008: 5
294. Παπαγιώργης, Κωστής. «Πόλεις Βεντέτες.» Κόσμος του Επενδυτή. 22 Νοε. 2008: 4
295. Παπαγιώργης, Κωστής. «Το Ελληνικό Σχολείο μετά 20 Έτη.» Κόσμος του Επενδυτή. 29 Νοε. 2008: 4
296. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ευθύνες...Κρότου-Λάμψης.» Κόσμος του Επενδυτή. 6 Δεκ. 2008: 4
297. Παπαγιώργης, Κωστής. «Αρχαιολογία του Ραδιοφώνου.» Κόσμος του Επενδυτή. 13 Δεκ. 2008: 5
298. Παπαγιώργης, Κωστής. «Βους επί Γλώσσης Βέβηκε.» Κόσμος του Επενδυτή. 20 Δεκ. 2008: 6
299. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Νεοελληνική Φαυλοκρατία.» Κόσμος του Επενδυτή. 27 Δεκ. 2008:2

2009

300. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Υπόθεση Νάσιουτζικ (Τόση Λίγη Αλήθεια...).» Κόσμος του Επενδυτή. 3 Ιαν. 2009: 4
301. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Αναγνωστική Πελατεία.» Κόσμος του Επενδυτή. 10 Ιαν. 2009: 4
302. Παπαγιώργης, Κωστής. «Μεταθρησκευτικοί Μύθοι.» Κόσμος του Επενδυτή. 17 Ιαν. 2009: 4
303. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Μαρξιστική Λύτρωση.» Κόσμος του Επενδυτή. 14 Ιαν. 2009: 4
304. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Φροϋδική Καββάλα.» Κόσμος του Επενδυτή. 31 Ιαν. 2009: 4
305. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ο Δομισμός του Λεβι-Στρος.» Κόσμος του Επενδυτή. 7 Φεβ. 2009: 4
306. Παπαγιώργης, Κωστής. «Το Κατίν και οι Ρώσοι.» Κόσμος του Επενδυτή. 14 Φεβ. 2009: 4



307. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Αμερική του Άπνταϊκ.» Κόσμος του Επενδυτή. 21 Φεβ 2009: 4
308. Παπαγιώργης, Κωστής. «Οι Δέκα Μεγάλες Αποφάσεις.» Κόσμος του Επενδυτή. 28 Φεβ. 2009: 4
309. Παπαγιώργης, Κωστής. «Θεωρίες Καταστροφών.» Κόσμος του Επενδυτή. 7 Μαρ. 2009: 2
310. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ο Ναντέ στους Δρόμους.» Κόσμος του Επενδυτή. 14 Μαρ. 2009: 4
311. Παπαγιώργης, Κωστής. «Στάινερ Έναντι Χάϊντεγκερ.» Κόσμος του Επενδυτή. 21 Μαρ. 2009: 4
312. Παπαγιώργης, Κωστής. «Αθηναϊκή Επαιτεία.» Κόσμος του Επενδυτή. 28 Μαρ. 2009: 4
313. Παπαγιώργης, Κωστής. «Το Απέραντο Πλατό.» Κόσμος του Επενδυτή. 4 Απρ. 2009: 4
314. Παπαγιώργης, Κωστής. «Χαίρε, Τζολέ!» Κόσμος του Επενδυτή. 11 Απρ. 2009: 4
315. Παπαγιώργης, Κωστής. «Το τσούρμιο των Γελοτοποιιών.» Κόσμος του Επενδυτή. 16 Απρ. 2009: 4
316. Παπαγιώργης, Κωστής. «Γυναίκες και Επιστήμη.» Κόσμος του Επενδυτή. 25 Απρ. 2009: 4
317. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Πλεινοψηφία.» Κόσμος του Επενδυτή. 2 Μαΐ. 2009: 4
318. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Αργυρή Γενιά.» Κόσμος του Επενδυτή. 9 Μαΐ. 2009: 4
319. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Φαύλη Ρητορική.» Κόσμος του Επενδυτή. 16 Μαΐ. 2009: 4
320. Παπαγιώργης, Κωστής. «Οι Άσημοι Πολίτες.» Κόσμος του Επενδυτή. 23 Μαΐ. 2009: 4
321. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ελληνοκαλλιστεία.» Κόσμος του Επενδυτή. 30 Μαΐ. 2009: 4
322. Παπαγιώργης, Κωστής. «Οπερα-Ευρωπούφα.» Κόσμος του Επενδυτή. 6 Ιουν. 2009: 4
323. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ευρωκεντρισμοί.» Κόσμος του Επενδυτή. 13 Ιουν. 2009: 4
324. Παπαγιώργης, Κωστής. «Τζον και Μέριλιν.» Κόσμος του Επενδυτή. 20 Ιουν. 2009: 4
325. Παπαγιώργης, Κωστής. «Το “Εθνικό Στοίχημα”.» Κόσμος του Επενδυτή. 27 Ιουν. 2009: 4
326. Παπαγιώργης, Κωστής. «Φινίτο λα Φούμα.» Κόσμος του Επενδυτή. 4 Ιουλ. 2009: 4
327. Παπαγιώργης, Κωστής. «Μόνος εναντίον Όλων.» Κόσμος του Επενδυτή. 11 Ιουλ. 2009: 4
328. Παπαγιώργης, Κωστής. «Αεροπλάνητος Κόσμος.» Κόσμος του Επενδυτή. 18 Ιουλ. 2009: 4
329. Παπαγιώργης, Κωστής. «Οι Μικρές Απολαύσεις.» Κόσμος του Επενδυτή. 25 Ιουλ. 2009: 4



330. Παπαγιώργης, Κωστής. «Στραβά κι Ανάποδα.» Κόσμος του Επενδυτή. 1 Αυγ. 2009: 2
331. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ο Μυστικισμός της Ανάγνωσης.» Κόσμος του Επενδυτή. 8 Αυγ. 2009: 2
332. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ζητήματα Κύρους.» Κόσμος του Επενδυτή. 14 Αυγ. 2009: 2
333. Παπαγιώργης, Κωστής. «Σχοινούσα.» Κόσμος του Επενδυτή. 29 Αυγ. 2009: 4
334. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Προσωπική Ταυτότητα.» Κόσμος του Επενδυτή. 5 Σεπτ. 2009: 4
335. Παπαγιώργης, Κωστής. «Πένθιμες Εξαγγελίες.» Κόσμος του Επενδυτή. 12 Σεπτ. 2009: 4
336. Παπαγιώργης, Κωστής. «Το Δικαστήριο των Ανηλίκων.» Κόσμος του Επενδυτή. 19 Σεπτ. 2009: 4
337. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ο Ροθ στη Νέα Υόρκη.» Κόσμος του Επενδυτή. 26 Σεπτ. 2009: 6
338. Παπαγιώργης, Κωστής. «Κάλπικη Χώρα» Κόσμος του Επενδυτή. 3 Οκτ. 2009: 4
339. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ευρωπαίοι Δημοκράτες.» Κόσμος του Επενδυτή. 10 Οκτ. 2009: 4
340. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Πρώτη Καθολική Ψηφοφορία.» Κόσμος του Επενδυτή. 17 Οκτ. 2009: 4
341. Παπαγιώργης, Κωστής. «Δημοκρατική Φενάκη.» Κόσμος του Επενδυτή. 24 Οκτ. 2009: 4
342. Παπαγιώργης, Κωστής. «Το 1939.» Κόσμος του Επενδυτή. 31 Οκτ. 2009: 4
343. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ρητορική Πολιτική.» Κόσμος του Επενδυτή. 7 Νοε. 2009: 4
344. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ανεφοδιασμός και Ανάλωση.» Κόσμος του Επενδυτή. 14 Νοε. 2009: 4
345. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Κρίση του Ευρωπαϊκού Τύπου.» Κόσμος του Επενδυτή. 21 Νοε. 2009: 4
346. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ενήμεροι και Διαφημιζόμενοι.» Κόσμος του Επενδυτή. 28 Νοε. 2009: 4
347. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Δημόσια Σκηνή.» Κόσμος του Επενδυτή. 5 Δεκ. 2009: 4
348. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ο Μοραλίστας Αλμπέρ Καμού.» Κόσμος του Επενδυτή. 12 Δεκ. 2009: 4
349. Παπαγιώργης, Κωστής. «Τα Κλεμμένα Παιδιά» Κόσμος του Επενδυτή. 19 Δεκ. 2009: 4
350. Παπαγιώργης, Κωστής. «Σαββόπουλος-Μπουμπουλίνας-Γιούργος.» Κόσμος του Επενδυτή. 24 Δεκ. 2009: 4
351. Παπαγιώργης, Κωστής. «Τα Κακά Μαντάτα.» Κόσμος του Επενδυτή. 31 Δεκ. 2006: 4

2010

352. Παπαγιώργης, Κωστής. «35 Χρόνια Δικαστική Πλάνη.» Κόσμος του



- Επενδυτή. 9 Ιαν. 2010: 3
353. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Συλλογική Γερμανική Μνήμη.» Κόσμος του Επενδυτή. 16 Ιαν. 2010: 3
354. Παπαγιώργης, Κωστής. «Πολιτικοί και Οργανωτές.» Κόσμος του Επενδυτή. 23 Ιαν. 2010: 4
355. Παπαγιώργης, Κωστής. «Τα Μεγάλα Άλλοθι.» Κόσμος του Επενδυτή. 30 Ιαν. 2010: 4
356. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η απόρρητη Έκθεση Γουάλας.» Κόσμος του Επενδυτή. 6 Φεβ. 2010: 2
357. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ο Ομπάμα και το Φυλετικό Ζήτημα.» Κόσμος του Επενδυτή. 13 Φεβ. 2010: 4
358. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας διά Χειρός Νίκου Μπελογιάννη.» Κόσμος του Επενδυτή. 20 Φεβ. 2010: 4
359. Παπαγιώργης, Κωστής. «Πολεμικό Δίκαιο και Κλεφτοπόλεμος.» Κόσμος του Επενδυτή. 27 Φεβ. 2010: 4
360. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ο Φύλακας στη Σίκαλη.» Κόσμος του Επενδυτή. 6 Μαρ. 2010: 4
361. Παπαγιώργης, Κωστής. «Δρόμος Αντοχής-Εμίλ Ζάτοπεκ.» Κόσμος του Επενδυτή. 13 Μαρ. 2010: 4
362. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Πάλη κατά της Φτώχειας.» Κόσμος του Επενδυτή. 20 Μαρ. 2010: 4
363. Παπαγιώργης, Κωστής. «Οι Ουρανοξύστες της Μόσχας.» Κόσμος του Επενδυτή. 27 Μαρ. 2010: 4
364. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ο Βολταίρος και η Υπόθεση Καλάς.» Κόσμος του Επενδυτή. 1 Απρ. 2010: 4
365. Παπαγιώργης, Κωστής. «“Οι Γυναίκες” του Μιχάλη Γκανά.» Κόσμος του Επενδυτή. 10 Απρ. 2010: 4
366. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Πρώτη Τράπεζα.» Κόσμος του Επενδυτή. 17 Απρ. 2010: 4
367. Παπαγιώργης, Κωστής. Το Πρώτο Δάνειο.» Κόσμος του Επενδυτή. 24 Απρ. 2010: 4
368. Παπαγιώργης, Κωστής. «Μάγκες και Δημοκράτες.» Κόσμος του Επενδυτή. 30 Απρ. 2010: 4
369. Παπαγιώργης, Κωστής. «Φιλοκαλία και Διαφωτισμός.» Κόσμος του Επενδυτή. 8 Μαΐ. 2010: 4
370. Παπαγιώργης, Κωστής. «Τα Αμερικανικά Νεκροταφεία.» Κόσμος του Επενδυτή. 15 Μαΐ. 2010: 4
371. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Πολιτική Υπόθεση της Έλλης Παππά.» Κόσμος του Επενδυτή. 22 Μαΐ. 2010: 4
372. Παπαγιώργης, Κωστής. «Μπόρχες-Σαμπάτο, Διάλογοι» Κόσμος του Επενδυτή. 29 Μαΐ. 2010: 4
373. Παπαγιώργης, Κωστής. «Σλαβόϊ Ζίζεκ, Λοξοί Στοχασμοί για τη Βία.» Κόσμος του Επενδυτή. 5. Ιουν 2010: 4
374. Παπαγιώργης, Κωστής. «“Ο Κόκκινος Καπνός” και ο Ελληνισμός του Καυκάσου.» Κόσμος του Επενδυτή. 12 Ιουν. 2010: 4



- Επενδυτή. 9 Ιαν. 2010: 3
353. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Συλλογική Γερμανική Μνήμη.» Κόσμος του Επενδυτή. 16 Ιαν. 2010: 3
354. Παπαγιώργης, Κωστής. «Πολιτικοί και Οργανωτές.» Κόσμος του Επενδυτή. 23 Ιαν. 2010: 4
355. Παπαγιώργης, Κωστής. «Τα Μεγάλα Άλλοθι.» Κόσμος του Επενδυτή. 30 Ιαν. 2010: 4
356. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η απόρρητη Έκθεση Γουάλας.» Κόσμος του Επενδυτή. 6 Φεβ. 2010: 2
357. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ο Ομπάμα και το Φυλετικό Ζήτημα.» Κόσμος του Επενδυτή. 13 Φεβ. 2010: 4
358. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας διά Χειρός Νίκου Μπελογιάννη.» Κόσμος του Επενδυτή. 20 Φεβ. 2010: 4
359. Παπαγιώργης, Κωστής. «Πολεμικό Δίκαιο και Κλεφτοπόλεμος.» Κόσμος του Επενδυτή. 27 Φεβ. 2010: 4
360. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ο Φύλακας στη Σίκαλη.» Κόσμος του Επενδυτή. 6 Μαρ. 2010: 4
361. Παπαγιώργης, Κωστής. «Δρόμος Αντοχής-Εμίλ Ζάτοπεκ.» Κόσμος του Επενδυτή. 13 Μαρ. 2010: 4
362. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Πάλη κατά της Φτώχειας.» Κόσμος του Επενδυτή. 20 Μαρ. 2010: 4
363. Παπαγιώργης, Κωστής. «Οι Ουρανοξύστες της Μόσχας.» Κόσμος του Επενδυτή. 27 Μαρ. 2010: 4
364. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ο Βολταίρος και η Υπόθεση Καλάς.» Κόσμος του Επενδυτή. 1 Απρ. 2010: 4
365. Παπαγιώργης, Κωστής. «“Οι Γυναίκες” του Μιχάλη Γκανά.» Κόσμος του Επενδυτή. 10 Απρ. 2010: 4
366. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Πρώτη Τράπεζα.» Κόσμος του Επενδυτή. 17 Απρ. 2010: 4
367. Παπαγιώργης, Κωστής. Το Πρώτο Δάνειο.» Κόσμος του Επενδυτή. 24 Απρ. 2010: 4
368. Παπαγιώργης, Κωστής. «Μάγκες και Δημοκράτες.» Κόσμος του Επενδυτή. 30 Απρ. 2010: 4
369. Παπαγιώργης, Κωστής. «Φιλοκαλία και Διαφωτισμός.» Κόσμος του Επενδυτή. 8 Μαΐ. 2010: 4
370. Παπαγιώργης, Κωστής. «Τα Αμερικανικά Νεκροταφεία.» Κόσμος του Επενδυτή. 15 Μαΐ. 2010: 4
371. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Πολιτική Υπόθεση της Έλλης Παππά.» Κόσμος του Επενδυτή. 22 Μαΐ. 2010: 4
372. Παπαγιώργης, Κωστής. «Μπόρχες-Σαμπάτο, Διάλογοι» Κόσμος του Επενδυτή. 29 Μαΐ. 2010: 4
373. Παπαγιώργης, Κωστής. «Σλαβόϊ Ζίζεκ, Λοξοί Στοχασμοί για τη Βία.» Κόσμος του Επενδυτή. 5. Ιουν 2010: 4
374. Παπαγιώργης, Κωστής. «“Ο Κόκκινος Καπνός” και ο Ελληνισμός του Καυκάσου.» Κόσμος του Επενδυτή. 12 Ιουν. 2010: 4



375. Παπαγιώργης, Κωστής. «Αριστοτέλης Ωνάσης: Ο Άνθρωπος που τα Ήθελε Όλα.» Κόσμος του Επενδυτή. 19 Ιουν. 2010: 4
376. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Ποδοσφαιρική Υπερ-βιομηχανία.» Κόσμος του Επενδυτή. 26 Ιουν. 2010: 4
377. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Λογοτεχνία των Πολιτικών Προσφύγων: Τραύμα και Μνήμη.» Κόσμος του Επενδυτή. 3 Ιουλ. 2010: 4
378. Παπαγιώργης, Κωστής. «Το Δημόσιο Αίσθημα.» Κόσμος του Επενδυτή. 10 Ιουλ. 2010: 4
379. Παπαγιώργης, Κωστής. «Βίβα Ποδόσφαιρο!» Κόσμος του Επενδυτή. 17 Ιουλ. 2010: 4
380. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ελληνο-τουρκικά.» Κόσμος του Επενδυτή. 24 Ιουλ. 2010: 4
381. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η “Σύγχρονη Ελλάδα” του Αξελού.» Κόσμος του Επενδυτή. 31 Ιουλ. 2010: 4
382. Παπαγιώργης, Κωστής. «Μπόνι και Κλάιντ.» Κόσμος του Επενδυτή. 7 Αυγ. 2010: 2
383. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Εσωτερική Βαρβαρότητα.» Κόσμος του Επενδυτή. 13 Αυγ. 2010: 2
384. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ζώα και Άνθρωποι.» Κόσμος του Επενδυτή. 21 Αυγ. 2010: 3
385. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ιδιωτικές Βιβλιοθήκες.» Κόσμος του Επενδυτή. 28 Αυγ. 2010: 3
386. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ρεμπο-γράμματα από το Χαράρ.» Κόσμος του Επενδυτή. 4 Σεπτ. 2010: 4
387. Παπαγιώργης, Κωστής. «Νήσος Κάρπαθος.» Κόσμος του Επενδυτή. 11 Σεπτ. 2010: 4
388. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ακμή και Παρακμή του Τσιγάρου.» Κόσμος του Επενδυτή. 18 Σεπτ. 2010: 4
389. Παπαγιώργης, Κωστής. «Μαρμαρένια Αλώνια στο Πεδίον του Άρεως.» Κόσμος του Επενδυτή. 25 Σεπτ. 2010: 4
390. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η “Αμερική” του Μποντριγιάρ.» Κόσμος του Επενδυτή. 2 Οκτ. 2010: 4
391. Παπαγιώργης, Κωστής. «Μαρία Μπέικου-Γυναίκες στην Εμφύλιο.» Κόσμος του Επενδυτή. 9 Οκτ. 2010: 4
392. ?
393. ?
394. Παπαγιώργης, Κωστής. «Τζόνathan Σάφραν Φόερ, Τρώγοντας Ζώα.» Κόσμος του Επενδυτή. 30 Οκτ. 2010: 4
395. Παπαγιώργης, Κωστής. «Οι Ιταλοί στην Κέρκυρα.» Κόσμος του Επενδυτή. 6 Νοεμ. 2010: 4
396. Παπαγιώργης, Κωστής. «Θεωρίες Συνομοσίας.» Κόσμος του Επενδυτή. 13 Νοεμ. 2010: 4
397. Παπαγιώργης, Κωστής. «Το Καθημερινό Δημοψήφισμα.» Κόσμος του Επενδυτή. 20 Νοεμ. 2010: 4
398. Παπαγιώργης, Κωστής. «Σημειώσεις από το “Υπόγειο”.» Κόσμος του Επενδυτή. 27 Νοεμ. 2010: 4



399. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ο Μπερντές του Σωτήρη Σπαθάρη.» Κόσμος του Επενδυτή. 4 Δεκ. 2010: 4
400. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Εθνική Κολακεία.» Κόσμος του Επενδυτή. 11 Δεκ. 2010: 4
401. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Περίπτωση του Άρη Κωνσταντινίδη.» Κόσμος του Επενδυτή. 17 Δεκ. 2010: 4
402. Παπαγιώργης, Κωστής. «Τα Πρώτα Σχέδια για την Αθήνα.» Κόσμος του Επενδυτή. 24 Δεκ. 2010: 3
403. Παπαγιώργης, Κωστής. «Μισέλ Φουκώ.» Κόσμος του Επενδυτή. 31 Δεκ. 2010: 4

4.2 ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ «LIFO»

Στήλη: «Μεικτή Ζώνη» (2006-2010)

113 αρθρογραφήματα

1. Παπαγιώργης, Κωστής. «Σύσσημον ή τα Κεφάλαια.» LIFO. 38 (2006). 2 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/14>>.
2. Παπαγιώργης, Κωστής. «Το Κρυφό σχολειό.» LIFO. 58 (2007). 2 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/73>>.
3. Παπαγιώργης, Κωστής. «Όπου Όχι, Γράφε: Ναι.» LIFO. 64. (2007). 2 Μάρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/114>>.
4. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Ιδιωτική Επιστήμη.» LIFO. 70. (2007). 3 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/236>>.
5. Παπαγιώργης, Κωστής. «Σε Απλά Μαθήματα.» LIFO. 71 (2007). 3 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/254>>.
6. Παπαγιώργης, Κωστής. «Κοιτάχτε με.» LIFO. 72 (2007). 3 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/279>>.
7. Παπαγιώργης, Κωστής. «Οι Κωψοχέρηδες.» LIFO. 73 (2007). 4 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/306>>.
8. Παπαγιώργης, Κωστής. «Μοντέρνα Παραμύθια.» LIFO. 74 (2007). 4 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/337>>.
9. Παπαγιώργης, Κωστής. «Τα Δύο Σχολεία.» LIFO. 76 (2007). 4 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/366>>.
10. Παπαγιώργης, Κωστής. «Μικρές Κοινωνίες και Φιληκατηγορίες.» LIFO. 77 (2007). 4 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/377>>.
11. Παπαγιώργης, Κωστής. «Κόκκινη Σελήνη.» LIFO. 78 (2007). 4 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/395>>.
12. Παπαγιώργης, Κωστής. «Οι Δύο Αρχηγοί.» LIFO. 79 (2007). 4 Μαρ. 2011 <Σφάλμα! Η αναφορά της υπερ-σύνδεσης δεν είναι έγκυρη.>.



13. Παπαγιώργης, Κωστής. «Το Κέντρο του Κόσμου.» LIFO. 80 (2007). 4 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/445>>.
14. Παπαγιώργης, Κωστής. «Εχέμυθοι και Ακριτόμυθοι.» LIFO. 82 (2007). 4 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/497>>.
15. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Διαίσθηση.» LIFO. 83 (2007). 4 Μαρτ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/523>>.
16. Παπαγιώργης, Κωστής. «Οι Τέως.» LIFO. 84 (2007). 4 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/547>>.
17. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ούλτιμα Σιγκαρέτα.» LIFO. 85 (2007). 4 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/567>>.
18. Παπαγιώργης, Κωστής. «Λαός και Οθόνη.» LIFO. 87 (2007). 4 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/621>>.
19. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ελευθερία στα Ζωνιανά.» LIFO. 88 (2007). 4 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/636>>.
20. Παπαγιώργης, Κωστής. «Σε Κατάσταση Αναμονής.» LIFO. 89 (2007). 4 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/659>>.
21. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ήταν ένας Μόνος του.» LIFO. 90 (2007). 4 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/683>>.
22. Παπαγιώργης, Κωστής. «Παλιές Συνήθειες.» LIFO. 92 (2007). 4 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/736>>.
23. Παπαγιώργης, Κωστής. «Μπουβάρ και Πεκισέ.» LIFO. 93 (2007). 4 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/760>>.
24. Παπαγιώργης, Κωστής. «Οδός Ερμού.» LIFO. 94 (2008). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/771>>.
25. Παπαγιώργης, Κωστής. «Τέχνη και Αντίτυπα.» LIFO. 95 (2008). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/792>>.
26. Παπαγιώργης, Κωστής. «Μανία για ιστορίες.» LIFO. 96 (2008). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/813>>.
27. Παπαγιώργης, Κωστής. «Άρση Απορρήτου.» LIFO 97 (2008). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/834>>.
28. Παπαγιώργης, Κωστής. «Το Μάτι του Μοντεζούμα.» LIFO 98 (2008). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/858>>.
29. Παπαγιώργης, Κωστής. «Τα Ψηλο-τάκουνα.» LIFO. 99 (2008). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/881>>.
30. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Ιδιωτική Ευτυχία.» LIFO. 100 (2008). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/904>>.
31. Παπαγιώργης, Κωστής. «Αλαίν Ρομπ-Γκριγιέ.» LIFO. 101 (2008). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/925>>.
32. Παπαγιώργης, Κωστής. «Περιπέτειες του Γύγη.» LIFO. 102 (2008). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/950>>.
33. Παπαγιώργης, Κωστής. «Διαχείριση Ιστορικών Κρίσεων.» LIFO. 103 (2008). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/974>>.
34. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Ερωμένη Μεγαλούπολη.» LIFO. 105 (2008). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1018>>.
35. Παπαγιώργης, Κωστής. «Μεταστέγαση.» LIFO. 106 (2008). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1038>>.



36. Παπαγιώργης, Κωστής. «Όλα Όμορφα.» LIFO. 107 (2008). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1060>>.
37. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η κοινωνική Μνήμη.» LIFO. 108 (2008). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1083>>.
38. Παπαγιώργης, Κωστής. «Οι μεγάλοι Έλληνες.» LIFO. 109(2008). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1105>>.
39. Παπαγιώργης, Κωστής. «Τζιπάδα στα βόρεια.» LIFO. 110 (2008). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1123>>.
40. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Μαρία των Μογγόλων.» LIFO. 111 (2008). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1149>>.
41. Παπαγιώργης, Κωστής. «Τα σκάρτα υλικά.» LIFO. 112 (2008). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1166>>.
42. Παπαγιώργης, Κωστής. «Αν Αγαπάς Αυτό που Κάνεις.» LIFO. 113 (2008). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1188>>.
43. Παπαγιώργης, Κωστής. «Παλιές Διακοπές.» LIFO. 119 (2008). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1316>>.
44. Παπαγιώργης, Κωστής. «Το Πολιτικό Βαριετέ.» LIFO. 121 (2008). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1322>>.
45. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ο Γκραν Γκινιόλ.» LIFO. 122 (2008). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1344>>.
46. Παπαγιώργης, Κωστής. «Εισαγωγή Υπόκοσμου.» LIFO. 125 (2008). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1389>>.
47. Παπαγιώργης, Κωστής. «Οι Σκυλοσυντροφιάς.» LIFO. 126 (2008). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1410>>.
48. Παπαγιώργης, Κωστής. «“Το εεε...”». LIFO. 127(2008). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1433>>.
49. Παπαγιώργης, Κωστής. «Αδιέξοδο.» LIFO. 128 (2008). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1460>>.
50. Παπαγιώργης, Κωστής. «Διάσημες Παρέες.» LIFO. 129 (2008). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1474>>.
51. Παπαγιώργης, Κωστής. «Αρρωστές Λέξεις, Κλούβια ηθοποιία.» LIFO. 130 (2008). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1494>>.
52. Παπαγιώργης, Κωστής. «Το Ειδησεογραφικό Πιθάρι.» LIFO. 131 (2008). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1514>>.
53. Παπαγιώργης, Κωστής. «Με τους “Εξω Πάμε Στραβά”.» LIFO. 132 (2008). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1534>>.
54. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ανεξέλεγκτη Λατρεία.» LIFO. 133 (2008). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1553>>.
55. Παπαγιώργης, Κωστής. «Απόδημοι, παρεπίδημοι, εκπα τρισθέντες, αρνησιπάτριδες.» LIFO. 135 (2008). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1597>>.
56. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Επιστροφή του Πρίγκιπα Μίσκιν.» LIFO. 136 (2008). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1609>>.
57. Παπαγιώργης, Κωστής. «Καθημερινή Κατασκοπεία.» LIFO. 137 (2008). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1631>>.



58. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ο “Συμφιλιωτής” Ομπάμα.» LIFO. 139 (2008). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1656>>.
59. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η “Μάγκα” και η “Πορτοφόλα”.» LIFO. 140 (2008). 9 Μάρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1680>>.
60. Παπαγιώργης, Κωστής. «Τεστ Κοινωνικής Δυσπιστίας.» LIFO. 141 (2009). 10 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1690>>.
61. Παπαγιώργης, Κωστής. «Φλαμπέ ή Σκουληκιάρικο;» LIFO. 142 (2009). 10 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1709>>.
62. Παπαγιώργης, Κωστής. «Κακοδημοκρατίες.» LIFO. 143 (2009). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1730>>.
63. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Ελιτεία.» LIFO. 144 (2009). 9 Μάρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1754>>.
64. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η μεταφυσική των Καφενείων.» LIFO. 145 (2009). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1772>>.
65. Παπαγιώργης, Κωστής. «Φτηνά “Εργατικά Πόδια”» LIFO. 146 (2009). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1795>>.
66. Παπαγιώργης, Κωστής. «Να Δούμε ποιος, ποιος, ποιος θα Φαγωθεί.» LIFO. 147 (2009). 9 Μάρτ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1815>>.
67. Παπαγιώργης, Κωστής. «Κουρδιστά Πορτοκάλια.» LIFO. 148 (2009). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1835>>.
68. Παπαγιώργης, Κωστής. «Συγγραφο-προλετάριοι.» LIFO. 149 (2009). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1856>>.
69. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ευρωπαϊκή Κλωτσόμπαλα.» LIFO. 150 (2009). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1877>>.
70. Παπαγιώργης, Κωστής. «Γιατρέ, Γιατί Ξεχάω!» LIFO. 151 (2009). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1898>>.
71. Παπαγιώργης, Κωστής. «Υπό επιστασία.» LIFO. 152 (2009). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1917>>.
72. Παπαγιώργης, Κωστής. «Φάτσα-Φάτσα.» LIFO. 153 (2009). 9 Μάρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1938>>.
73. Παπαγιώργης, Κωστής. «Τι σημαίνουν Όλα Αυτά;» LIFO. 154 (2009). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1957>>.
74. Παπαγιώργης, Κωστής. «Οι Κληρωτοί.» LIFO. 155 (2009). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/1980>>.
75. Παπαγιώργης, Κωστής. «Απολύτως Άγνωστος.» LIFO. 156 (2009). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/2000>>.
76. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ιδιωτική Σφαίρα.» LIFO. 157 (2009). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/2018>>.
77. Παπαγιώργης, Κωστής. «...Χειρών Αδίκων.» LIFO. 158 (2009). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/2037>>.
78. Παπαγιώργης, Κωστής. «Λογοκλοπία και Κλεπτοπροσωπία.» LIFO. 159 (2009). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/2060>>.
79. Παπαγιώργης, Κωστής. «Μασάει ο Σερ Άλεξ;» LIFO. 160 (2009). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/2080>>.



80. Παπαγιώργης, Κωστής. «Φυλακόβιος και Περήφανος Βασάνης.» LIFO. 161 (2009). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/2101>>.
81. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ανορεκτική Πελατεία.» LIFO. 162 (2009). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/2121>>.
82. Παπαγιώργης, Κωστής. «Μίτιγκ Γυναικών.» LIFO. 163 (2009). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/2142>>.
83. Παπαγιώργης, Κωστής. «Φουλ Ευημερία.» LIFO. 165 (2009). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/2169>>.
84. Παπαγιώργης, Κωστής. «Στίφος Ασωμάτων» LIFO. 166 (2009). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/2190>>.
85. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Φοιτητική Μετανάστευση.» LIFO. 167 (2009). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/2208>>.
86. Παπαγιώργης, Κωστής. «Γερή Μηχανή και Τέντα.» LIFO. 168 (2009). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/2225>>.
87. Παπαγιώργης, Κωστής. «Όλοι Μαζί και Χώρια.» LIFO. 169 (2009). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/2239>>.
88. Παπαγιώργης, Κωστής. «Σκηνή και Βάθος Πεδίου.» LIFO. 170 (2009). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/2260>>.
89. Παπαγιώργης, Κωστής. «Τα Ψηφοδέλτια Παιδιά.» LIFO. 171 (2009). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/2281>>.
90. Παπαγιώργης, Κωστής. «'Το Εμβατήριο Ραντέτσκυ'» LIFO. 172 (2009). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/2297>>.
91. Παπαγιώργης, Κωστής. «Στημάνη Λογοτριβή.» LIFO. 173 (2009). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/2323>>.
92. Παπαγιώργης, Κωστής. «Τα Βάσανα της Δεξιάς.» LIFO. 174 (2009). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/2344>>.
93. Παπαγιώργης, Κωστής. «Και Πάλι για τον Ροτ.» LIFO. 177 (2009). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/2412>>.
94. Παπαγιώργης, Κωστής. «Κι αν τα Καταφέρουν;» LIFO. 178 (2009). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/2427>>.
95. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Αλικη και ο Κάρολ.» LIFO. 179 (2009). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/2448>>.
96. Παπαγιώργης, Κωστής. «Εταιρεία αδιάβαστων συγγραφέων.» LIFO. 180 (2009). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/2463>>.
97. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Παλαιά πόλη.» LIFO. 181 (2009). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/2485>>.
98. Παπαγιώργης, Κωστής. «Το Άλογο μασάει Καπέλο.» LIFO. 182 (2009). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/2503>>.
99. Παπαγιώργης, Κωστής. «Καμόρα, Κόζα Νόστρα, Ντράγκετα, Σάκρα Κορόνα Ουνίτα.» LIFO. 183 (2009). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/2520>>.
100. Παπαγιώργης, Κωστής. «Νέος Μπαμπινιώτης.» LIFO. 184 (2009). 9 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/2544>>.
101. Παπαγιώργης, Κωστής. «Θλιβερό Ταμείο.» LIFO. 185 (2009). 9 Μάρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/2564>>.



102. Παπαγιώργης, Κωστής. «Πασαρέλες.» LIFO. 186 (2010). 11 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/2578>>.
103. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ξενοδουλευτές, Ξενόμορφοι και Ξενότροποι.» LIFO. 187 (2010). 11 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/2597>>.
104. Παπαγιώργης, Κωστής. «Το Μικρόβιο του Έρωτα.» LIFO. 189 (2010). 11 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/2632>>.
105. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Μεγάλη Χωματερή.» LIFO. 190 (2010). 11 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/2664>>.
106. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ενάντια στη Μέρα.» LIFO. 191 (2010). 11 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/2678>>.
107. Παπαγιώργης, Κωστής. «Λεωνίδας Κύρκος.» LIFO. 192 (2010). 11 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/2697>>.
108. Παπαγιώργης, Κωστής. «Η Μελωδία των Πραγμάτων.» LIFO. 193 (2010). 11 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/2721>>.
109. Παπαγιώργης, Κωστής. «Εγγύτητα και Απόσταση.» LIFO. 194 (2010). 11 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/2742>>.
110. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ελληναριό.» LIFO. 195 (2010). 11 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/2767>>.
111. Παπαγιώργης, Κωστής. «Πράσινα Δάκρυα.» LIFO. 196 (2010). 11 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/2889>>.
112. Παπαγιώργης, Κωστής. «Χορηγοί.» LIFO. 197 (2010). 11 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/2812>>.
113. Παπαγιώργης, Κωστής. «Ανοχύρωτη Πόλη.» LIFO. 198 (2010). 11 Μαρ. 2011 <<http://www.lifo.gr/mag/columns/2832>>.

5. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

1. Sartre, Jean - Paul. Το Είναι και το Μηδέν Δοκίμιο Φαινομενολογικής Οντολογίας. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Ν. Γιανναδάκης. Αθήνα: Παπαζήσης, [χ.χ].
2. Vincent, Jean - Marie. Η Σχολή της Φρανκφούρτης και η Κριτική Θεωρία. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Επίκουρος, 1978.
3. Bataille, Georges. Ηλιακός Πρωκτός. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Νεφέλη, 1980.



4. Goldmann, Lucien. Διαλεκτικές Έρευνες. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Π. Κονδύλης. Αθήνα: Γνώση, 1986.
5. Foucault, Michel. Η Αρχαιολογία της Γνώσης. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Εξάντας, 1987.
6. Régnier, Marcel. Encyclopédie de la Pléiade. Ιστορία της Φιλοσοφίας : 20ος Αιώνας: Σύγχρονα Φιλοσοφικά Ρεύματα. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, 1987.
7. Cioran, Emile Michel. Εγκόλπιο Ανασκοπισμού. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Εξάντας, 1988.
8. Lévinas, Emmanuel. Ολότητα και Άπειρο : Δοκίμιο για την Εξωτερικότητα. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Εξάντας, 1989.
9. Σατελέ, Φρανσουά. Η Φιλοσοφία : Από τον Πλάτωνα ως τον Θωμά Ακινάτη. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Π. Κονδύλης. Αθήνα: Γνώση, 1989.
10. Derrida, Jacques. Περί Γραμματολογίας. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Π. Κονδύλης. Αθήνα: Γνώση, 1990.
11. Σατελέ, Φρανσουά. Η Φιλοσοφία : Ο Εικοστός Αιώνας. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Π. Κονδύλης. Αθήνα: Γνώση, 1990.
12. Σατελέ, Φρανσουά. Η Φιλοσοφία : Από τον Καντ ως τον Χούσερλ. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Π. Κονδύλης. Αθήνα: Γνώση, 1990.
13. Σατελέ, Φρανσουά. Η Φιλοσοφία : Από τον Γαλιλαίο ως τον Ζ. Ζ. Ρουσσώ. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Π. Κονδύλης. Αθήνα: Γνώση, 1990.
14. Girard, René. Το Εξιλαστήριο Θύμα : Η Βία και το Ιερό. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Εξάντας, 1991.
15. Girard, René. Σαίξπηρ : Οι Φλόγες της Ζηλοτυπίας. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Εξάντας, 1993.
16. Montesquieu, Charles Louis de Secondat. Το Πνεύμα των Νόμων. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Γνώση, 1994.



17. Montesquieu, Charles Louis de Secondat. Το Πνεύμα των Νόμων. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Γνώση, 1994.
18. Derrida, Jacques. Φαντάσματα του Μαρξ : Το Κράτος του Χρέους, η Διεργασία του Πένθους και η Νέα Διεθνής. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Εκκρεμές, 1995.
19. Παπαγιώργης, Κωστής. Balzac Honore de. Σημειωματάριο της Ανθρώπινης Κωμωδίας : Ο Κωστής Παπαγιώργης Ανθολογεί Ονορέ ντε Μπαλζάκ. Αθήνα: Μπάστας, 1995.
20. Derrida, Jacques. Η Έννοια του Αρχείου. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Εκκρεμές, 1996.
21. Λένινας, ., Emmanuel. Από την 'Υπαρξη στο Υπάρχον. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Ίνδικτος, 1996.
22. Κουλμάσης, Πέτρος. Οι Πολίτες του Κόσμου : Ιστορία του Κοσμοπολιτισμού. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Καστανιώτη, 1997.
23. Derrida, Jacques. Η φωνή και το φαινόμενο : Εισαγωγή στο Πρόβλημα του Σημείου όπως Αυτό Εμφανίζεται Μέσα στη Φαινομενολογία του Χούσερλ. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Ολκός, 1997.
24. Senellart, Michel. Η Τέχνη του Κυβερνάν : Από το Μεσαιωνικό Regimen στην Έννοια της Διακυβέρνησης. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Καστανιώτη, 1997.
25. Bachelard, Gaston. Η Εποπτεία της Στιγμής. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Καστανιώτη, 1997.
26. Kierkegaard, Sören. Φιλοσοφικά Ψιχία ή Κνήσματα και Περιτμήματα : Που Γράφτηκαν από τον Ιωάννη τον της Κλίμακος και Εκδόθηκαν από τον Σαίρεν Κίρκεγκωρ. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Καστανιώτη, 1998.
27. Bergson, Herni. Τα Άμεσα Δεδομένα της Συνείδησης. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Καστανιώτη, 1998.



28. Deleuze, Gilles. Κάφκα : Για Μια Ελάσσιμα Λογοτεχνία. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Καστανιώτη, 1998.
29. Ricoeur, Paul. Η Ζωντανή Μεταφορά. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Δ. Κοτρόγιαννος. Αθήνα: Κριτική, 1998.
30. Rousseau, Jean - Jacques. Δοκίμιο περί Καταγωγής των Γλωσσών : Όπου Γίνεται Λόγος περί Μελωδίας και Μουσικής Μιμήσεως. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Κριτική, 1998.
31. Arnauld, Antoine. Γενική και Λελογισμένη Γραμματική του Πόρ-Ρουαγιάλ. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Καστανιώτη, 1999.
32. Kierkegaard, Sören. Ασθένεια προς Θάνατον : Η Έννοια της Απελπισίας. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Καστανιώτη, 1999.
33. Pascal, Blaise. Σκέψεις. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Δ. Αρμάος. Αθήνα: Καστανιώτη, 2000.
34. Comte, Auguste. Έκκληση στους Συντηρητικούς. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Καστανιώτη, 2000.
35. Bataille, Georges. Ο Ερωτισμός. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Ίνδικτος, 2001.
36. Besnier, Jean - Michel. Ιστορία της Νεωτερικής και Σύγχρονης Φιλοσοφίας : Φυσιολογίες και Έργα. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Καστανιώτη, 2001.
37. Scheler, Max. Ο Μνησίκακος Άνθρωπος. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Ίνδικτος, 2002.
38. Jullien, Francois. Από την Ελλάδα στην Κίνα : Μετάβαση και Επάνοδος. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Βερνιέ-Τσιγάρα. Αθήνα: Εξάντας, 2002.
39. Scheler, Max. Φύση και Μορφές της Συμπάθειας : Συμβολή στη Μελέτη των Νόμων της Θυμικής Ζωής. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Καστανιώτη, 2003.
40. Glucksmann, André. Ο Ντοστογιέβσκι στο Μανχάταν. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Α. Βλαβιανού. Αθήνα: Γκοβόστης, 2003.



41. Jünger, Ernst. Ναρκωτικά και Μέθη. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Ίνδικτος, 2003.
42. Scheler, Max. Θάνατος και Μετά Θάνατον Ζωή. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Καστανιώτη, 2003.
43. Derrida, Jacques. Η Γραφή και η Διαφορά. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Καστανιώτη, 2003.
44. Canto - Sperber, Monique. Σοσιαλισμός και Φιλελευθερισμός : Οι Κανόνες της Ελευθερίας. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Δ. Τουλάτου. Αθήνα: Πόλις, 2004.
45. Derrida, Jacques. Μαρξ και Υιοί : Δοκίμιο. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Εκκρεμές, 2004.
46. Cioran, Emile Michel. Ο Σιοράν Μιλάει για τον Σιοράν : Συζήτηση με τη Συλβί Ζωντώ: Ανάλυση των Έργων του. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Printa, 2005.
47. Bergson, Henri. Η Δημιουργική Εξέλιξη. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Γ. Πρελορέντζος. Αθήνα: Πόλις, 2005.
48. Starobinski, Jean. Ζαν - Ζακ Ρουσώ. Η Διαφάνεια και το Εμπόδιο. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 2005.
49. Montesquieu, Charles Louis de Secondat. Το πνεύμα των νόμων. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Γνώση, 2006.
50. Montesquieu, Charles Louis de Secondat. Το πνεύμα των νόμων. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Γνώση, 2006.
51. Sartre, Jean - Paul. Το Είναι και το Μηδέν : Δοκίμιο Φαινομενολογικής Οντολογίας. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Παπαζήσης, 2007.
52. Lévinas, Emmanuel. Ηθική και Άπειρο : Διάλογοι με τον Φίλιπ Νεμό. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Σ. Γιαγκάζογλου. Αθήνα: Ίνδικτος, 2007.



53. Kierkegaard, Sören. Ασθένεια προς Θάνατον : Η Έννοια της Απελπισίας. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Καστανιώτη, 2007.
54. Γκαρίγκ, Ρενέ. Συζητήσεις με Φιλοσόφους : Δεκαπέντε Χρόνια Γαλλικής Φιλοσοφίας (1968-1983). Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. C. Delacampagne. Αθήνα: Μελάι, 2008.
55. Pascal, Blaise. Σκέψεις. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Δ. Αρμάος. Αθήνα: Καστανιώτη, 2008.
56. Foucault, Michel. Οι Λέξεις και τα Πράγματα : Μια Αρχαιολογία των Επιστημών του Ανθρώπου. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Π. Κονδύλης. Αθήνα: Γνώση, 2008.
57. Lyotard, Jean - Francois. Η Μεταμοντέρνα Κατάσταση. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Γνώση, 2008.
58. Derrida, Jacques. Τρέλα και Φιλοσοφία. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Ολκός, 2009.
59. Cioran, Emile Michel. Στοχασμοί. Μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης. Επιμ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Εξάντας, 2010.

6. ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΣΕΙΡΑΣ

- Παπαγιώργης, Κωστής, επιμ. Ράμφορ, Στέλιος. Νόστος. Αθήνα: Ροές, 1987.
- Παπαγιώργης, Κωστής, επιμ. Dostojevskij, Fedor Michajlovic. Χειμερινές Σημειώσεις Πάνω σε Καλοκαιρινές Εντυπώσεις. Αθήνα: Καστανιώτης, 1998.
- Παπαγιώργης, Κωστής, επιμ. Malebranche, Nicolas. Διάλογος Χριστιανού και Κινέζου Φιλοσόφου. Αθήνα: Καστανιώτης, 1998.
- Παπαγιώργης, Κωστής, επιμ. De Maistre, Joseph. Κατά της Γαλλικής Επανάστασεως. Αθήνα: Καστανιώτης, 1999.
- Παπαγιώργης, Κωστής, επιμ. Berdiaeff, Nicolas. Ο Χριστιανισμός και η Πάλη των Τάξεων. Αθήνα: Καστανιώτης, 2000.



- Παπαγιώργης, Κωστής, επιμ. Coudillac. Δοκίμιο περί της Καταγωγής των Ανθρωπίνων Γνώσεων : Όπου Όλα τα Σχετικά με την Ανθρώπινη Νόηση Ανάγονται σε μian Αρχή. Αθήνα: Καστανιώτης, 2001.
- Παπαγιώργης, Κωστής, επιμ. Rossét, Clément. Η Αρχή της Ωμότητας. Αθήνα: Καστανιώτης, 2003.
- Παπαγιώργης, Κωστής, επιμ. Παπαδιαμάντης, Αλέξανδρος. Διηγήματα. Αθήνα: Ίνδικτος, 2003.
- Παπαγιώργης, Κωστής, επιμ. Berkeley, George, 1685-1753. Δοκίμιο για Μια Νέα Θεωρία της Όρασης. Αθήνα: Καστανιώτης, 2004.

7. ΣΥΛΛΟΓΙΚΑ ΕΡΓΑ

- Βαλτινός, Θανάσης κ.ά. Τρία πορτρέτα. Αθήνα: Καστανιώτης, 1991.
- Φάις, Μισέλ κ.ά. Ύστερο βλέμμα. Αθήνα: Πατάκης, 1996.
- Χουλιαράς, Νίκος κ.ά. Santé: 15 συγγραφείς και ένα μυθικό τσιγάρο. Αθήνα: Ύψιλον, 1998.
- Παπαγιώργης, Κωστής κ.ά. Χρήστος Βακαλόπουλος. Θεσσαλονίκη: Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης, 2000.
- Σολδάτος, Γιάννης κ.ά. Νίκος Παναγιωτόπουλος. Αθήνα: Αιγόκερως, 2003.
- Παπαγιώργης, Κωστής και Πέτρος Τατσόπουλος. Αχιλλέας Χρηστίδης: Προσωπογραφίες. Αθήνα: Καστανιώτης, 2007.

8. ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

Από τις παρακάτω ηλεκτρονικές πηγές:

- α) Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης - Ψηφιοθήκη. 13 Απρ. 2011. Α.Π.Θ.. 10 Μαρ. 2011 <http://cds.lib.auth.gr/?ln=e1>



β) Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης - Ψηφιοθήκη. 13 Απρ. 2011.

Α.Π.Θ.. 10 Μαρ. 2011

<http://invenio.lib.auth.gr/collection/Newspaper%20Articles?ln=el>

- Παπαγιώργης, Κωστής. «Κωστής Παπαγιώργης: μια σκέψη που ερεθίζει.» Η Καθημερινή. Από Κατερίνα Σχινά. 19 Ιαν. 1988.
<http://invenio.lib.auth.gr/record/24971/files/npa-2005-18953.pdf>
- Παπαγιώργης, Κωστής. «Όταν ο Έρωτας Οπλίζει το Χέρι.» Ελευθεροτυπία. Από Νίκος Ντόκας. 2 Οκτ. 1988.
<http://invenio.lib.auth.gr/record/30875/files/npa-2005-20566.pdf>
- Παπαγιώργης, Κωστής. «Περί Μέθης, Γενικώς...: Κωστής Παπαγιώργης : Ένας 40άρης που Έγινε Συγγραφέας, Φιλοσοφώντας και Πίνοντας.» Ελευθεροτυπία. Από Ντίνα Βαγενά. 20 Μαρ. 1988. 34-35.
<http://invenio.lib.auth.gr/record/28864/files/npa-2005-19869.pdf>
- Παπαγιώργης, Κωστής. «Η δύναμη της αδυναμίας.» Ελευθεροτυπία. Από Δημήτρης Κουμαντάρος. 31 Δεκ. 1990. 14.
<http://invenio.lib.auth.gr/record/23601/files/npa-2005-18629.pdf>
- Παπαγιώργης, Κωστής. «Τα Μυστικά Ενός Πότη...» Ελεύθερος Τύπος. Από Μισέλ Φάϊς. 28 Οκτ. 1990. 56. <http://invenio.lib.auth.gr/record/20852/files/npa-2005-17890.pdf>
- Παπαγιώργης, Κωστής. «Οι Κύκλοι των Γραμμάτων Είναι Κλουβιά με... Τρωκτικά.» Ελεύθερος Τύπος. Από Μισέλ Φάϊς. 24 Σεπ. 1990. 31.
<http://invenio.lib.auth.gr/record/20376/files/npa-2005-17755.pdf>



- Παπαγιώργης, Κωστής. «Πολιτισμός Σημαίνει...και Πόλεμος.» Ελευθεροτυπία. Από Δημήτρης Κουμάνταρος. 4 Φεβ. 1991. 7. <http://invenio.lib.auth.gr/record/15432/files/npa-2005-14999.pdf>
- Παπαγιώργης, Κωστής. «Αρχαίες Πέτρες σε Ανάξια Χέρια.» Ελευθεροτυπία. Από Δημήτρης Κουμάνταρος. 30 Νοε. 1992. <http://invenio.lib.auth.gr/record/15147/files/npa-2005-14720.pdf>
- Παπαγιώργης, Κωστής. «"Είμαστε Όλοι από το Ίδιο Ύφασμα".» Ελευθεροτυπία. 19 Απρ. 1992. Από Στάθης Τσαγκαρουσιάνος. 19 Απρ. 1992. <http://invenio.lib.auth.gr/record/14358/files/npa-2005-13958.pdf>
- Παπαγιώργης, Κωστής. «Μυαλό Διαθέτουμε η "Καρδιά" μας όμως Χωλαίνει.» Ελευθεροτυπία. 19 Απρ. 1992. Από Σταυρούλα Παπασπύρου. 7 Μαρ. 1992. 28. <http://invenio.lib.auth.gr/record/13991/files/npa-2005-13598.pdf>
- Παπαγιώργης, Κωστής. «Γράφοντας Μυθιστορήματα χωρίς Ήρωες: ο Κ. Παπαγιώργης Μιλάει για το Νέο του Βιβλίο "Ευλοδαρμοί", που θα Εκδοθεί Σύντομα.» Η Καθημερινή. Από Αμάντα Μιχαλοπούλου. 4 Φεβ. 1992. <http://invenio.lib.auth.gr/record/13210/files/npa-2005-12829.pdf>
- Παπαγιώργης, Κωστής. «Περί Παπαγιώργη "Συμπάθειας".» Ελευθεροτυπία. Από Γιώργος Βιδάλης. 20 Νοε. 1994. IV-V. <http://invenio.lib.auth.gr/record/12708/files/npa-2005-12334.pdf>
- Παπαγιώργης, Κωστής. «Ο Δόκιμος Κωστής Παπαγιώργης.» Μην. Από Μυρτώ Ιωάννου. 1 Φεβ. 1996. 84-85. <http://invenio.lib.auth.gr/record/12708/files/npa-2005-12334.pdf>
- Παπαγιώργης, Κωστής. «Κλασικά Κείμενα με Λόγο Καθημερινό: ο Κωστής Παπαγιώργης Μιλά για τα "Φιλοσοφικά".» Ελευθεροτυπία. Από Βασίλης Κ. Καλαμαράς. 18 Σεπ. 1998. 13. <http://invenio.lib.auth.gr/record/7680/files/npa-2004-7417.pdf>



- Παπαγιώργης, Κωστής. «Ταμίας Αληθειών.» Votre Beaute. Από Νίκη Αναστασέα. 1 Απρ. 1998. <http://invenio.lib.auth.gr/record/7680/files/npa-2004-7417.pdf>
- Παπαγιώργης, Κωστής. «Μπορείς να Ζεις στην Αγορά αλλά να μην Είσαι Αγοραίος.» Ταχυδρόμος. Από Μισέλ Φάϊς. 29 Σεπ. 1998. 121-122. <http://invenio.lib.auth.gr/record/31473/files/npa-2005-20733.pdf>

9. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ολοκληρώνοντας την παρούσα εργασία και κλείνοντας με τα συμπεράσματα από την πορεία οργάνωσης και σύνθεσής της, επισημαίνουμε κατ'αρχήν το τεράστιο μέγεθος της συγγραφικής δράσης του Κωστή Παπαγιώργη, το πολυεπίπεδο της λογοτεχνικής του δημιουργίας. Υπογραμμίζουμε το ιδιαίτερα ξεχωριστό συγγραφικό ύφος του, με όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά, τα οποία θίγονται περιληπτικά παρακάτω, καθώς θεωρούμε ότι θα ήταν σοβαρή παράλειψη να μην αναφερθούμε σ'αυτά (γλώσσα, εργαλεία γραφής, σχήματα λόγου, ύφος).

Συμπεραίνουμε ότι ως δοκιμιογράφος, μεταφραστής φιλοσοφικών βιβλίων, αρθρογράφος, επιμελητής σειράς βιβλίων, μελετητής, καταγίνεται με πολλαπλά επίπεδα θεματολογίας: Φιλοσοφία, Λογοτεχνία, Ιστορία, Κοινωνιολογία, Τέχνη, βιοεργογραφικές μελέτες, κριτική της σύγχρονης ελληνικής ζωής.

Το συγγραφικό του σύμπαν είναι προφανές ότι δεν οριοθετείται καθόλου εύκολα! Η συγγραφική συνείδηση του Κωστή



Παπαγιώργη ομοιάζει με πολυεστιακό φακό, με πολλαπλές ευρυγώνιες λήψεις, απροσμέτρητο βάθος πεδίου. Δε θίγει απλά πνευματικά ζητήματα με τρόπο πολύπλοκο και απαιτητικό. Δε γράφει μόνο για φιλοσοφικοθεωρητικά θέματα και δυσθεώρητες έννοιες. Αντλεί πολύ συχνά υλικό από την ίδια την ανθρώπινη ζωή και δράση, τα ανθρώπινα πάθη και κουσούρια της ύπαρξης, του ψυχόκοσμου (αναφερόμαστε στο σημείο αυτό κυρίως στα δοκίμια και στα άρθρα του). Πολύ συχνά μάλιστα αυτοπροβάλλει τις *θυμωμένες πληγές*,³¹ τα προσωπικά του πάθη και αδυναμίες, πανανθρώπινα κι αυτά!

Γράφει πολυποίκιλα, αντιακαδημαϊκά, συμπυκνωμένα, με γνώση και βίωμα. Με μια γραφή «κοφτερή», με ξεκάθαρο ύφος. Ο ρυθμός της γραφής του εξαντλεί το θέμα, κυριολεκτικά το «διαπερνά από χίλια κόσκινα», όπως –ίσως– θα έγραφε και ο ίδιος. Ο Παπαγιώργης δε χάνει στ'αλήθεια ευκαιρία να εμπλέκει εκφράσεις της ρέουσας, καθημερινότατης, απόλυτα βιωματικής από τον καθένα μας, γλώσσας και συνακόλουθα των συμβολικών, μεταφοροποιητικών της σχημάτων-τύπων-νοημάτων στη δική του, ολόδικη του, εξατομικευμένη, «Παπαγεώργεια» λογοτεχνική γλώσσα. Ρήματα και ρηματικές εκφράσεις εύστοχα κινούν τις προτάσεις του, ωθώντας τις νοηματικά, έντεχνοι επιθετικοί προσδιορισμοί, στοχοθετημένοι στην απόδοση της σκέψης του, κοσμούν το λόγο, άφθονες παρομοιώσεις, σαφείς, επιβεβαιώνουν πως το λογοτεχνικό ύφος του έχει ξεχωριστό χρώμα, ήχο, οσμή, άποψη. Η αξία του μεταφορικού λόγου πρωτοστατεί στην πλειονότητα των κειμένων του. Δικαιώνει τις

³¹ Χαρακτηρισμός παρμένος από το συντομότατο βιοεργογραφικό σημείωμα του βιβλίου του *Περί μνήμης*.



προθέσεις του συγγραφέα να διεισδύσει στα πολυεπίπεδα θέματα του, να ξετυλίξει τα νήματα των σκέψεών του στο χαρτί. Όχι σπάνια χαμογελάμε με τις λεκτικές ακροβασίες και τις απόλυτα «ευτυχείς» εκφράσεις που αξιοποιεί. Λέξεις εντυπωσιακά δεμένες μεταξύ τους, εύστοχα σχήματα λόγου, δομικοί κανόνες σύνταξης, στοιχεία που συνθέτουν την γραφή του συγγραφέα μας.

Τελικά, οι αναγνώστες –ιδιαίτερα οι μνημένοι στην γραφή του– καθοδηγούνται, ελκύονται, γοητεύονται από τον τρόπο που αποδίδει τη γνώση και τη σκέψη του. Αυτήν ακριβώς τη γοητεία της γραφής και της σκέψης του προσπαθήσαμε να αγγίξουμε απλώς (και όχι να αναλύσουμε εμβαθύνοντας) στη σύντομη βιβλιοπεριγραφή των εικοσιένα δοκιμίων που έγραψε, στην παράθεση της θεματολογίας και των χαρακτηριστικότερων στοιχείων του περιεχομένου τους. Όσον αφορά δε και στην υπόλοιπη συγγραφική δράση του σε επίπεδο αρθρογραφίας,³² μεταφράσεων, συμμετοχής σε συλλογικά έργα και επιμέλειες σειράς (έχοντας συλλέξει όσο περισσότερα στοιχεία ήταν δυνατόν), οδηγούμαστε στο συμπέρασμα πως και το υλικό αυτό – άφθονο και πρόσφορο για μελλοντική έρευνα και μελέτη– αποτελεί ένα ιδιαίτερα σημαντικό κεφάλαιο της σύγχρονης ελληνικής διανόησης.

³² Διαβάσαμε όσο περισσότερα άρθρα (και συνεντεύξεις) ήταν δυνατόν από αυτά που συγκεντρώσαμε, καθώς και πιο πρόσφατα, τα αρθρογραφικά πονήματά του μέσα στο 2011.



ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Βακαλόπουλος, Χρήστος. Η γραμμή του Ορίζοντος. Αθήνα: Εστία, 1991.
- Θεμελής, Κωνσταντίνος. Η Ανάποδη των Ανθρώπων: η Μανία του Κωστή Παπαγιώργη. Αθήνα: Ίνδικτος, 2003.
- Μορελέλλη-Κακούρη, Μερσίνη, επιμ. Οδηγός για τη Σύνταξη Βιβλιογραφίας και για Βιβλιογραφικές Παραπομπές. Θεσσαλονίκη: Βιβλιοθήκη Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης, 2004.
- Παπαγιώργης, Κωστής. Σωκράτης: Ο νομοθέτης που αυτοκτονεί: Μια πολιτική ανάγνωση του πλατωνικού έργου. 5^η έκδ. Αθήνα: Εξάντας, 1988.
- Παπαγιώργης, Κωστής. Σιαμαία και ετεροθαλή. 3^η έκδ. Αθήνα: Καστανιώτης, 1990.
- Παπαγιώργης, Κωστής. Ντοστογιέφσκι. Αθήνα: Καστανιώτης, 1990.
- Παπαγιώργης, Κωστής. Η ομηρική μάχη. 2^η έκδ. Αθήνα: Καστανιώτης, 1993.
- Παπαγιώργης, Κωστής. Μυστικά της συμπάθειας. 2^η έκδ. Αθήνα: Καστανιώτης, 1994.
- Παπαγιώργης, Κωστής. Γεια σου, Ασημάκη. 2^η έκδ. Αθήνα: Καστανιώτης, 1994.
- Παπαγιώργης, Κωστής. Ζώντες και τεθνεώτες. Αθήνα: Καστανιώτης, 1995.
- Παπαγιώργης, Κωστής. Λάδια ξίδια. 2^η έκδ. Αθήνα: Καστανιώτης, 1996.
- Παπαγιώργης, Κωστής. Ίμερος και κλινοπάλη: Το πάθος της ζηλοτυπίας. Αθήνα: Καστανιώτης, 1996.
- Παπαγιώργης, Κωστής. Αλέξανδρος Αδαμαντίου Εμμανουήλ. 4^η έκδ. Αθήνα: Καστανιώτης, 1997.
- Παπαγιώργης, Κωστής. Η κόκκινη αλεπού. Οι ξυλοδαρμοί: Μισανθρωπίας προλεγόμενα. 5^η έκδ. Αθήνα: Καστανιώτης, 1998.
- Παπαγιώργης, Κωστής. Σύνδρομο αγοραφοβίας. 3^η έκδ. Αθήνα: Καστανιώτης, 1998.
- Παπαγιώργης, Κωστής. Ο Χέγκελ και η γερμανική επανάσταση. Αθήνα: Καστανιώτης, 2000.
- Παπαγιώργης, Κωστής. Κανέλλος Δεληγιάννης. Αθήνα: Καστανιώτης, 2002.
- Παπαγιώργης, Κωστής. Τα καπάκια: Βαρνακιώτης, Καραϊσκάκης, Ανδρούτσος. 7^η έκδ. Αθήνα: Καστανιώτης, 2003.
- Παπαγιώργης, Κωστής. Τα γελαστά ζώα. 3^η έκδ. Αθήνα: Καστανιώτης, 2004.
- Παπαγιώργης, Κωστής. Εμμανουήλ Ξάνθος: Ο Φιλικός. Αθήνα: Καστανιώτης, 2005.
- Παπαγιώργης, Κωστής. Τρία μουστάκια: Ψυχία μηδενισμού. 2^η έκδ. Αθήνα: Καστανιώτης, 2006.



- Παπαγιώργης, Κωστής. Κέντρο δηλητηριάσεων. 2^η έκδ. Αθήνα: Καστανιώτης, 2006.
- Παπαγιώργης, Κωστής. Περί μέθης. 11^η έκδ. Αθήνα: Καστανιώτης, 2008.
- Παπαγιώργης, Κωστής. Περί μνήμης. Αθήνα: Καστανιώτης, 2008.
- Πολίτης, Λίνος. Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας. 9^η έκδ. Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, 1998.

- Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης - Ψηφιοθήκη. 13 Απρ. 2011.
Α.Π.Θ. 10 Μαρ. 2011
<<http://invenio.lib.auth.gr/collection/Newspaper%20Articles?ln=el>>
- Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης - Ψηφιοθήκη. 25 Ιουν. 2008.
Α.Π.Θ. 3 Μαρ. 2011>
<http://invenio.lib.auth.gr/search?ln=el&cc=Newspaper+Articles&sc=1&p=%CE%A0%CE%B1%CF%80%CE%B1%CE%B3%CE%B9%CF%8E%CF%81%CE%B3%CE%B7%CF%82&f=&action_search=%CE%91%CE%BD%CE%B1%CE%B6%CE%AE%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7>
- Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης - Ψηφιοθήκη. 13 Απρ. 2011.
Α.Π.Θ. 10 Μαρ. 2011 <<http://cds.lib.auth.gr/?ln=el>>
- Biblionet - The Greek Books in Print. 2010. ΕΚΕΒΙ. 1 Μαρ. 2011
<<http://www.biblionet.gr/main.asp?page=showauthor&personsid=1389>>
- Μήτσου, Ανδρέας. «Χαμηλοτάβανο εγώ.» Το Βήμα 14 Φεβ. 1999. 17 Απρ. 2011
<<http://www.tovima.gr/booksideas/article/?aid=108221&wordsinarticle=%ce%a0%ce%b1%cf%80%ce%b1%ce%b3%ce%b9%cf%8e%cf%81%ce%b3%ce%b7%cf%82>>
- Ντόκας, Νίκος. «Οι συνωμότες της Οδησσού.» Ελευθεροτυπία 22 Απρ. 2005. 18 Απρ. 2011
<<http://archive.enet.gr/online/ss3?q=%D0%E1%F0%E1%E3%E9%FE%F1%E3%E7%F2&a=%CD%F4%FC%EA%E1%F2&pb=0&dt1=&dt2=&r=2&p=0&id=75421120>>
- «Περί Μνήμης Κωστής Παπαγιώργης.» ΤΟ ΒΗΜΑ-Δοκίμια-Βιβλία+Ιδέες. 15 Δεκ. 2008. Το Βήμα. 2 Μαΐ. 2011



<<http://www.tovima.gr/books-ideas/article/?aid=246755&wordsinarticle=%ce%9a%cf%89%cf%83%cf%84%ce%ae%cf%82%3b%ce%a0%ce%b1%cf%80%ce%b1%ce%b3%ce%b9%cf%8e%cf%81%ce%b3%ce%b7%cf%82%3b%ce%9a%ce%b1%ce%bd%ce%ad%ce%bb%ce%bb%ce%bf%cf%82%3b%ce%94%ce%b5%ce%bb%ce%b7%ce%b3%ce%b9%ce%ac%ce%bd%ce%bd%ce%b7%cf%82>>

- Προγκίδης, Λάκης. «Αλέξανδρος Αδαμαντίου Εμμανουήλ.» Το Βήμα 4 Ιαν. 1998. 17 Απρ. 2011
<<http://www.tovima.gr/booksideas/article/?aid=94787&wordsinarticle=%ce%a0%ce%b1%cf%80%ce%b1%ce%b3%ce%b9%cf%8e%cf%81%ce%b3%ce%b7%cf%82>< >
- ΩΡΙΩΝ Πρόγραμμα Πληροφοριακού Γραμματισμού. 15 Μαΐ. 2009. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ Α.Τ.Ε.Ι.Θ. 14 Μαρ. 2011
<<http://orion.lib.teithe.gr/index.php?page=writing-publishing>>
- ΩΡΙΩΝ Πρόγραμμα Πληροφοριακού Γραμματισμού. 15 Μαΐ. 2009. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ Α.Τ.Ε.Ι.Θ. 14 Μαρ. 2011
<<http://orion.lib.teithe.gr/index.php?page=additional-references>>

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΤΙΤΛΩΝ ΔΟΚΙΜΙΩΝ ΤΟΥ ΚΩΣΤΗ ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗ

Αλέξανδρος Αδαμαντίου Εμμανουήλ.....	43
Γεια σου, Ασημάκη.....	36
Εμμανουήλ Ξάνθος : Ο Φιλικός.....	58
Ζώντες και τεθνεώτες.....	30
Η κόκκινη αλεπού. Οι ξυλοδαρμοί : Μισανθρωπίας Προλεγόμενα.....	21
Η ομηρική μάχη.....	32
Τμερος και κλινοπάλη: Το πάθος της ζηλοτυπίας.....	20
Κανέλλος Δεληγιάνης.....	50



Κέντρο δηλητηριάσεων.....	60
Λάδια ξίδια.....	40
Μυστικά της συμπάθειας.....	37
Ντοστογιέφσκι.....	25
Ο Χέγκελ και η γερμανική επανάσταση.....	49
Περί μέθης.....	13
Περί μνήμης.....	64
Σιαμαία και ετεροθαλή.....	18
Σύνδρομο αγοραφοβίας.....	46
Σωκράτης Ο νομοθέτης που αυτοκτονεί: Μια πολιτική ανάγνωση του πλατωνικού έργου.....	11
Τα γελαστά ζώα.....	55
Τα καπάκια : Βαρνακιώτης, Καραϊσκάκης, Ανδρούτσος.....	52
Τρία μουστάκια : Ψυχία μηδενισμού.....	62



